

ΑΘΗΝΑΙ

Η ΕΥΤΕΡΗ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΜΕ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑΣ.

Φυλλ. 58.

Τόμος Γ'.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, ΤΗΝ 16 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1850.

ΠΕΡΙ ΣΕΙΣΜΩΝ.

Γνωστόν είναι ὅτι αἱ αὐταὶ φυσικαὶ αἰτίαι αἱ παρά-
 γουσαι τὰς ἥραιοτείας ἐκρήξεις γεννῶσι καὶ τοὺς σει-
 σμούς. Ἀλλ' ἐνῶ τὰ δύο ταῦτα ἔχουσι κοινὴν ἀρχήν,
 ἀποφέρουσιν ὅμως πολὺ κατὰ τὰ συμπτώματα καὶ τ'
 ἀποτελέσματα καὶ τὰς καταστροφάς.

Ὅταν συμβαίῃ ἥραιοτεία ἐκρήξις, αἱ ἐντὸς τῶν
 σπυλῶγων καὶ τῶν γασμάτων τῆς γῆς ἐκ διαφόρων
 χημικῶν αἰτιῶν γεννηθεῖσαι ἀερώδεις καὶ φλογώδεις
 ἄλλαι, σημεῖον ὅτι εὖρον διὰ τοῦ κρατῆρος διέξοδον
 εὐλεύθραν, καὶ τότε ὁ σεισμός ἢ παύει ὀλοτελῶς ἢ
 δὲν ἔχει τόσον δεινὰ ἐπακόλουθα. Εἰς τόπους ἔνθα
 δὲν ὑπάρχουσι ἥραιοτειαὶ ὄρη ἐνεργὰ, ἐκεῖ οἱ σεισμοὶ
 συμβαίνουσι δυνατώτατοι καὶ ὀλεθριώτατοι. Τὰ ἐν
 ταῖς σπλάγγοις τῆς γῆς καθειργμένα στοιχεῖα, ἀγ-
 νίζομενα νὰ ἐξέλθωσι, διασειέουσι τὸ ἔδαφος ἐπὶ χιλιά-
 δας λευγῶν τετραγωνικῶν, φέροντα καταστροφὴν εἰς
 τὰς κατοικίας τοῦ ἀνθρώπου, καὶ θάπτοντα αὐτὸν ἐ-
 πὶ τοῖς ὄρεσι ὑπὸ τὰ ἀσθενῆ σκηνώματά του· ὅταν δὲ ἡ
 τεράστειος δύναμις τῶν καταχθονίων ἀτμῶν διαρρήξῃ
 τῆς γῆς τὴν ἐπιφάνειαν, τότε χάσματα ἀνοίγονται ὑπ'
 τῶν πόλεων, καὶ μόνον ἀπαισία τις πεδιάς, ἢ λίμνη, ἢ
 ἀλάκκος χαίτων δεικνύει τὸ μέρος ἔνθα πρὸ μικροῦ

ἴστατο πόλις ἀνθρώκ, βρῦουσα ζωῆς καὶ κατοίκων.

Εἰν' ἀληθές ὅτι καὶ χειμάρροις λάβας καὶ βροχῆ
 στάκτης κατέστρεψαν ἤδη καὶ ἀκολούθως δύαντα
 ἢ καταστρέψωσι πόλεις· ἀλλὰ τότε προγνωστικὰ ση-
 μεῖα εἰδοποιοῦσι πάντοτε τοὺς κατοίκους περὶ τοῦ
 κινδύνου, καὶ τοὺς δίδουσι καιρὸν νὰ φύγωσι, ὥστε
 ἢ ὑπὸ τῶν ἥραιοτειῶν ἐκρήξεων ζημία τῆς ἀνθρωπίνου
 ζωῆς εἶναι τὸ μηδὲν συγκρινομένη μετὰ τὴν προξενουμέ-
 νην ὑπὸ τῶν σεισμῶν. Πρόσθετος ὅτι ἡ ἐξ ἐκείνων βλάβη
 περιορίζεται εἰς αὐτὰ τὰ περὶχωρα τοῦ ἥραιοτου, ἐνῶ
 εἰς τοὺς σεισμούς, τὸ αἰφνίδιον καὶ ταχὺ καὶ ἡ ἐκ-
 τασίς τοῦ δεινοῦ καὶ ὁ τρόμος καὶ αἱ κλονιζόμεναι
 βάσεις τῆς γῆς καταπλήττουσι τόσον τὴν φαντασίαν,
 καὶ παραλύουσι τὰς δυνάμεις, ὥστε πᾶσα διαφυγὴ ἐκ
 τοῦ κινδύνου ἀποβαίνει ἀδύνατος.

Ὅμως ἂς μὴ νομίσῃ τις ὅτι ἐπειδὴ ἡ ἔλευσις τῶν
 σεισμῶν εἶναι ταχεῖα τόσον καὶ δεινὴ, δὲν ὑπάρχουσι
 διόλου σημεῖα τινα πρόδρομα τοῦ κακοῦ. Ἰπάρχουσι,
 καὶ εἰς τόπους καὶ χρόνους διαφρόντες εὐρέθησαν
 ἔχοντα πολλὴν ὁμοιότητα· συνίστανται δ' ἐν γένει
 εἰς ἀτμοσφαιρικά, ἢ, ὡς λέγονται, μετεωρολογικὰ φαι-
 νόμενα, ἅτινα εἶναι γνωστὸν τὴν σήμερον ὅτι ἔχουσι
 στενὴν συνάφειαν μετὰ τὴν ἠλεκτρικὴν κατάστασιν τῆς
 γῆς καὶ τοῦ ἀέρος.

Ἀνωμαλίαι εἰς τὸν τακτικὸν δρόμον τῶν τοῦ ἔτους

ώρων, σφοδροί λαίλαπες ή παρά φύσιν μακράι νηνε-
μιαί, όμβροί εις τόπους ή καιρούς του έτους καθ' ός
όμβροί δέν συμβαίνουσιν, όμίχλη εις τόν άέρα διαρκού-
σα μίνας όλους πολλάκις, και ώς έκ τούτου ώχρία
τις και πελιδνότης εις τόν δίσκον του ήλιου, έκφά-
σεις άστραπών ή θλαβεραί αναθυμιάσεις αναδιδόμεναι
έκ του εδάφους της γης, με ύπογειούς ψόφους όμοιά-
ζοντας κρότον άμαζών, πυροβολισμόν, ή μακρυνήν
βροντήν, τοιαύτα είναι τά σημεία του προσεγγίζοντος
δεινού.

Ο Πλίνιος εις τό Δεύτερον Βιβλίον της Φυσικής
Ιστορίας του δίδει τήν περιγραφήν των επισήμων
σεισμών της άρχαιοτήτος. Αλλά ή διήγησις αυτού
είναι συχνά μειμιγμένη με πράγματα προφανώς μυθώ-
δη και άπίστευτα, ώςτε μικράν διδασκαλίαν ή ψυ-
χαγωγίαν δύναται τις νά πορισθ ή εξ αυτής. Τών
ιστορικώς βεβαιών είναι ό κατά τό 17 Μ. Χ. συμβάς
σεισμός ό έν μιζ νυκτι καταστρέψας δώδεκα πόλεις
της Μικράς Ασίας. Σώζεται νομισματοσίμων χαραχ-
θέν επί της βασιλείας του Τιβερίου και άπομνημο-
νεύον τήν άνοιχοδόμησιν των πόλεων αυτών. Ο σεισμός
του έτους 63 Μ. Χ. όστις κατέστρεψε προς τοίς άλ-
λοις και τήν Πομπηίαν είναι γνωστός εις τους άνα-
γνωστας ήμων έκ των περιεργωτάτων ανακαλύψεων
όσαι έγιναν εις τήν καταχωσθεισαν και άνευρεθεισαν
πόλιν.

Η πόλις Αντιόχεια ύπέστη πολλάς άλλεπαλλήλους
συμφοράς από τους σεισμούς. Κατά τά 115 Μ. Χ.
κατεστράφη υπό σεισμού διαρκέσαντος ήμέρας πολλάς.
Ο Αυτοκράτωρ Τραιανός επιστρέφων τότε έκ μιζ των
έκστρατειών αυτού, έτυχε παρών εις τήν πόλιν μεθ'
ικανού στρατού, και λέγεται ότι με πολλήν δυσκολίαν
ήδυνήθη νά σωθ ή ό δέ στρατός και οι πολίται υπέ-
σχασαν μεγίστην φθοράν. Εν έτει δε 458, κατά μήνα
Σεπτέμβριον, ή αυτή πόλις, καταστάσα αυθις άκμαία
και πολυάνθρωπος, έσεισθη έν νέου, τεσσαράκοντα
δέ χιλιάδες κατοίκων έτάφησαν υπό τά έρείπια. Πριν
δ' αναλάβη έντελώς και έκ της πληγής ταύτης, τρί-
τος σεισμός πολλή των άλλων όλεθριώτερος, έν έτει
525 επί της βασιλείας του Ιουστινού, έθανάτωσεν
έξήκοντα περίπου χιλιάδας ψυχών. (α) άλλ' ή φθορά
αυτη είναι σχετικώ τω λόγω άσημαντος συγκρινομένη
μ' όσα συνέβησαν κατά τους νεωτέρους χρόνους εις τήν
Αίμαν ώς θέλομεν εφεξής ιδεί.

Επειδή των άρχαιοτέρων δυστυχημάτων ή διήγησις
άσθενώς μάς ενδιαφέρει παρατρέχοντες πολλά άλλα,
ερχόμεθα εις τόν μέγαν σεισμόν της Καλαβρίας τόν
συμβάντα κατά τό 1638. Τήν περιγραφήν τούτου
μάς άφήκεν ό Κίρχερσ γινόμενος αυτός μάστις αυτό-
πτης κατά τόν από Σικελίας εις τήν άντικρύ ήπειρόν
διάπλουον αυτού. Τήν 24 Μαρτίου αυτός και τέσσα-
ρες άλλοι εξέπλευσαν έκ του λιμένος της Μεσσάνης.
Μόλις δ' είχαν προχωρήσει μικρόν εις τό πέλαγος, και
θάλασσα και άήρ παρέστησαν σημεία προφανή έγχι-
ζούσης τινος καταστροφής. Η Αίτνα ήρχισε νά έξε-
ρευγη πυκνοτάτους όγκους καπνού, όστινες έπεσκότι-

(α) Ο Γιββων θέτει 250,000 τόν αριθμόν των φονευθέν-
των. έξηγει δέ τό έξάλισον τούτο ποσόν έκ της κατ' εκείνην
τήν ήμέραν συρρύτης των περιούτων, όστινες ήλθον εις τήν πό-
λιν νά πανηγυρίσωσι τήν έορτήν της Αναλήψεως.

σαν και κατέστησαν άόρατον τήν νήσον. Ο δέ παρα-
δοξός σάλος της θαλάσσης και οι ακουόμενοι τρομεροί
κρότοι ήνάγκασαν αυτούς νά διευθυνθώσι προς τήν
Τροπαίαν· πλην μόλις προσεπέλασαν εις τήν γήν,
και δεινός τιναγμός έπελθόν κατέστρεψε μέγα μέρος
της πόλεως. Τούτο τους έκαμε νά έξακολουθήσωσι τόν
πλουήν ζητούντες καταφυγήν ποτέ εις τήν γήν, και
ποτέ εις τό πλούσιον, καθόσον ό κίνδυνος ήρχετο έκ της
ξηράς ή έκ της θαλάσσης. Τότε έγιναν μάρτυρες της
καταστροφής της Ροχέτας και άλλων παραθαλασσίων
πόλεων. Οτε δ' έφθασαν άπέναντι εις τήν πόλιν της
Αγ. Εύφημίας ειδόν μέγα πελιδνόν νέφος καθήμενον
επί της πόλεως· ή άτμοσφαιρα κατ' άλλον τρόπον ή-
τον ήσυχός και γαληνιαία. Αφού τό νέφος διελύθη
πόλις δέν υπήρχε, τόν τόπον αυτής κατείχε νεοφανής
λίμνη. Καί έως δε νά φθάσωσιν εις Νεάπολιν, όπου
ήδη ήναγκάζοντο νά διευθυνθώσιν, όλη ή ακτή, εις
διάστημα διακοσίων μιλίων, παρίστα εις τά όμματά
των οικτρών είκόνα πόλεων άνατετραμμένων και άν-
θρώπων περιπλανωμένων.

Κατά δε τά 1693 μετά πολλούς άλλους τιναγ-
μούς της Σικελίας έπήλθεν εις όστις όλόκληρον κατέ-
στρεψε τήν πόλιν Κατάνην, και έθανάτωσε 19,000 άν-
θρώπων επί της νήσου. Οι κυματισμοί του εδάφους
έφθασαν τότε, λέγουσιν, εις τήν Γερμανίαν, Γαλλιαν
και έως εις αυτήν τήν Αγγλίαν. Πεντήκοντα και τέσ-
σαρες πόλεις ικανώς εύμεγέθεις, ύπέφεραν κατά τό
μάλλον και ήττον εξ εκείνου του σεισμού. Ο δέ όλικός
αριθμός των φονευθέντων ανθρώπων ύπελογίσθη έκ-
τόν περίπου χιλιάδας.

Ετι καταστρεπτικώτερος υπήρξεν ό σεισμός της
Ιαμαϊκής, ό συμβάς κατά τό 1692. Η γή ύψούτο και
κατέπιπτε κυματηδόν· άπειρα χάσματα άνοιγοέκλειον
κατά πάσαν στιγμήν, και πλήθος δυστυχών ευρισκον
έν αυτοίς οικτρών θάνατον, οι μίν μένοντες με τό
ήμισυ του σώματος έντός και τό ήμισυ έκτός της
γης, οι δέ άπορροφώμενοι ζωντανοί και πάλιν εκ-
βρασσόμενοι έξω με χειμάρρους υδατος. Τά 3/4 της
παραθαλασσίου πόλεως, ό Βασιλικός Λιμήν έγέγοντο
υπόδρύχια μ' όλους τους κατοίκους των, και πολύν
χρόνον μετά ταύτα αι στέγαι και αι καπνοδόκαι των
οικιών διεκρίνοντο υπό τά ύδατα εις βάθος τριά-
κοντα και τεσσαράκοντα ποδών. Μέγα πεδίον προέχον
εις τήν θάλασσαν κατεπόθη όλον κατά τήν πρώτην
έφοδον του σεισμού, και φρεγάτα ήτις έτυχεν εκεί
άραγμένη, συρθεισα υπό του κύματος, προσέπλευσεν
εις τας στέγας των οικιών. Προς βορράν της νήσου αι
φουτίαι, αίτινες έπελάμβανον χιλίων μέτρων γής
έκτασιν, έγιναν άφαντοι, και εις τόν τόπον αυτών
άνεράνη λίμνη· άκολούθως και αυτη άπεξηράνθη άφείσα
μόνον άμμου και γάλικας, χωρίς κανέν ήχνος ή οι-
κίας ή δένδρου. Αλλά και τά όρη τά διερχόμενα τήν
νήσον πορέστησαν θέαμα καταπληκτικώτατον. Τόσον
ελακώς διεσεισθησαν κ' έσπαράχθησαν, ώστε δέν έμεινεν
έπ' αυτών ουτε δάσος ουτε φυτόν, όλα άνεσπάσθησαν,
κ' έσύρθησαν υπό των ρευμάτων τσαυταί ποσότητες
αυτών, ώστε πολλοί εκατοντάδες χιλιάδων τόνων
ξυλικής επέπλεον μετά ταύτα εις τό πέλαγος.

Ο πρώτος σεισμός όστις έσεισε τήν Αίμαν (κατά
τήν Νότιον Αμερικην) εξ ου πρώτων έκτίσθη υπό των

Ισπανών ήν ό του έτους 1582, πλην δέν έπροξένησε εις τας καρδίας των ανθρώπων, κάμμία επί του πα-
μαγάλην ζημίαν. Εξ έτη ύστερον έπήλθεν έτερος τόσον
όλεθριός, ώστε εις άνάμνησιν παντοτεινήν της φρε-
βης εκείνης ήμέρας έστύθη και πρεϊται εις έτι έπί-
τειος έορτή και λιτανεία. Τω 1609 ή Αίμα πάλιν
έσεισθη, ότε και πολλοί οικία καταστράφησαν. Τόν
Νοέμβριον του 1630 ή πόλις ύπέστη νέαν τρομεράν
ζημίαν. Κατά τήν αυτον δε μήνα μετά 24 έτη ή γή
πάλιν έσεισθη εις τήν Αίμαν, άλλ' οι κάτοικοι προ-
λαβόντες άνεχώρησαν, ώστε μικράν μόνον ζημίαν υπέ-
στησαν. Έτερος σεισμός συνέβη τω 1678. Αλλά ό
του μηνός άκτωβριου του 1687 υπερέβη εις σφοδρό-
τητα όλους τους προγενεστέρους. Ηρχισεν ό σεισμός τό
πρωί τήν 28 του μηνός, κ' εξ αυτου του πρώτου τι-
ναγμού κατεκρημνίσθη πλήθος δημοσίων και ιδιωτι-
κων οικοδομών, όπου μέγας αριθμός ανθρώπων εύρον
τόν θάνατον. Μετά παρέλευσιν δύο ώρων οι τιναγμοί
του εδάφους επνεκάμψην τόνον ταχέις και πυκνοί
και βίαιοι, ώστε πάσα ή πόλις έν βραχεί κατέβησεν
εις έρείπια. Η θάλασσα έκαλιπούσα τας ακτας αυτής
και παλινδρομήσασα έπειτα με όρμην άπερίγραπτον
κατεκάλυψε τήν πόλιν κάλαρον πέντε μιλλια απέχου-
σαν της Αίμας, και όλα τά περιχώρα μετά των δυ-
στυχών κατοίκων. Εξ εκείνης της έποχής άλλοι εξ
σεισμοί έπεροίτησαν τήν Αίμαν μέχρι τούτου τόν
όποιον άμέσως διηγούμεθα.

Ο σεισμός ό έρημώσας τό Περου κατά τό 1746
θεωρείται εις των όλεθριωτάτων όσοι ποτέ έπεροίτη-
σαν τους τόπους εκείνους. Ηρχισε τήν 27 του μηνός
άκτωβριου, και εις 24 ώρων διάστημα διασχίλιοι τι-
ναγμοί κατέσεισαν τό έδαφος. Δις ή θάλασσα έφυγεν
από τας ακτας αυτής, και δις ώρμησεν εις τά όπίσω
με τηλικαύτην βίαν ώστε κατεπόντισεν εξ όλοκληρου
τήν τε Αίμαν και διαφόρους άλλας πόλεις. Εξ είκοσι
και τριών πλοίων εύρεθέντων εις τόν λιμένα δεκαν-
νία κατεποντίσθησαν, τά δε λοιπά τέσσαρα, εξ ών
και μία φρεγάτα, έξηνήθησαν μακράν εις τά μεσόγεια
υπό της παλιρροίας των κυμάτων. Έκ δε των τετρα-
κισχιλίων κατοίκων της πόλεως διακόσιοι μόνου έσω-
σαν τήν ζωήν, και ουτοι διότι εύρέθησαν εις μικρόν τι
μέρος του φουριου της Βέρα Κρούζης, όπερ μόνον
έμεινεν όρθόν λείψνον της πρώην άμαζούσης εκεί
πόλεως.

Κατά τά 1750 ή παλαιά πόλις της Συλλήφως
εις τό Χιλλι άνεστράφη εξ όλοκληρου υπό σεισμού. Η
θάλασσα έπελάγισεν επ' αυτής, ή δε κοίτη του λιμέ-
νος ύψώθη τόσον από τους ύπογειούς άνετιναγμούς
ώστε κατέστη του λοιπού άρηστος.

Τω 1759 ή Συρία και αι όμοροι αυτή χώρα ήρη-
μάθησαν εις διάστημα τριών μηνών υπό σεισμών
οιαιων οίτινες διελάμβανον έκτασιν γής 90,000 τε-
τραγ. μιλλιών. Βαλβέκ, Δαμασκός, Τρίπολις, Σιδών,
Αιρη, άλλαι πολλοί πόλεις καταστράφησαν έν μέρει
ή εξ όλοκληρου, και πικνού χιλιάδες κατοίκων εύρον
οικτρών θάνατον. Λέγεται δ' ότι 20,000 άπαλέςθη-
σαν εις μόνην τήν κοιλάδα της Βαλβέκ.

Ο Σεισμός της Λισσαβώνος.

Είτε τό μέγεθος της συμφοράς θεωρήσωμεν, είτε
τήν γενικήν κατάπληξιν και συμπάθειν ήν διήγειρεν

εις τας καρδίας των ανθρώπων, κάμμία επί του πα-
λαιού κόσμου φυσική άνατροπή δέν δύναται νά συμ-
παράβληθ ή με τήν καταστροφήν της Λισσαβώνος τήν
συμβάντα κατά τόν Νοέμβριον 1755. Η ήμέρα ήτο
εύδιος και φαιδρά ότι μάλιστα, ότε μεταξύ της
έννάτης και δεκάτης πρωϊνης ώρας ήκούθη αίρνης
κρότος ύπόγειος όμοιος με τόν της βροντης. Τούτον
ήκολούθησεν άμέσως τιναγμός σφοδρότατος καταστ-
ρίσας τό μέγιστον μέρος της πόλεως, και εις βραχύ-
τερον τριών λεπτών της ώρας χρόνον 30,000 κατοί-
κων έσυντρίβησαν υπό τά καταρρέοντα οικοδομήματα.
Η θάλασσα ώπισθοδρόμησεν άρείτα ξηρόν τόν λιμένα,
και πάλιν επέστρεψεν έγειρομένη έξήκοντα πόδας
υπό πρηνών του συνήθους ύψους της. Τά περ τήν πόλιν
ορη, τινά των όποιων εν' έκ των μεγίστων της χώ-
ρας, έσεισθησαν έκ θεμελιών και τινά διερράχθησαν από
της κορυφής μέχρι της βίξης αυτών, μέγιστα δε τε-
μάχια άποσπασθέντα κατέπεσον εις τας κοιλάδας.
ένψ ήλεκτρικαί φλόγες περιήττραπτον εις τά πλευρά των.

Πολλοί έκ των όσους δέν έθανάτωσεν ή πρώτη βία
του σεισμού, έτρεψν προς τήν έκ μακράρου νεόκτι-
στον προκυμαίαν, ως εις μέρος ασφαλές όπου δέν ήτο
κίνδυνος νά καταπλακωθώσιν από τας πιπτούσας οι-
κοδομάς. Άπειροι έσταντο τοιοιτοτρόπως επ' αυτών
ότε ή προκυμαία σείεται και μεθ' όλου του επ' αυτής
πλήθους γίνεται άρηνής εις άνοιχθεισαν κάτωθεν
αύστου, σύρυστα μεθ' έαυτης και λέμβους και πλοιά-
ρια όσα έτυχον πλησίον εκεί· και ουδ ή πτώμα έν από
τόσης χιλιάδας ψυχών, ουδ ή τεμάχιον ξύλου έφάνη
επιπλέον εις τά ύδατα· τόσον έντελής υπήρξεν ό κατα-
ποντισμός!

Μάρτυρες αυτόπται των γεγονότων, επίζησαντες
μετά τήν καταστροφήν περιέγραψν άκριβώς τά κα-
θέκαστα του τρομερού της Λισσαβώνος δυστυχήματος.
Αλλά ή φρικτή διήγησις των λύπην άνωρελή και ουδέν
άλλο ήθελε προξενεί εις τόν αναγνώστην, άν δέν έρη-
σίμειεν εις πολλούς ως ήθιόν τι μάθημα. Διηγούνται
τήν οικτρών θέαν πολλών εκατοντάδων δυστυχών οί-
τινες έκειντο ήρωτηριαζόμενοι, ήμιθανείς, επικαλού-
μενοι με φωνάς σπαρτακτικής έλεος και άνακούρισιν
εις τήν φρικτήν άγωνίαν των· πλην τις νά τους άνα-
κουρίση! όλοι ήταν έμβρόντητοι έκ του φόβου, και
έκαστος έζητει σωτηρίαν δι' έαυτόν.

Ηξήσασε δε και εκείνο τήν φθοράν, ότι τό δεινόν
έπήλθε καθ' ήν ώραν οι άνθρωποι ήσαν συνηγμένοι εις
τους ναούς, έορτής ούσης. Τά ύψηλά και εύρύχωρα
ταύτα κτίρια ύποφέρουσι πρώτιστα και μάλιστα υπό
των σεισμών, ώστε ή πτώσις ένός αυτών έπέφερε τόν
θάνατον εις πολλάς χιλιάδας ψυχών.

Ότε τήν ήμέραν της φρίκης διεδέχθη ή νύξ, εις
επίμειστον συμφοράς ή πρηνς έφάνη καιομένη εις διά-
φορα μέρη. Αί πυρκαϊαί προήλθον τό μέν από τό
πύς των έστιών τό άνατραπέν και μικρόν μετά της
ξυλικής των οικοδομημάτων, τό δε από τας πολλας
και κολοσσαίας λαμπάδας των εκκλησιών, διότι, ως
έφημεν, ήτον έορτή· αλλά πρό πάντων από συμμο-
ρίας κακούργων πεπωρωμένων τας καρδίας, οίτινες
λησημονούντες ποιον κίνδυνον διέτρεξαν πρό μικρού, και
ανάλητοι πρός τά παθήματα και τας συμφοράς των
όμοιωτων, έβαλαν έκ προμελέτης τό πυρ εις τας διασω-

θείσας τῶν οἰκιῶν, ὅπως, ἀφελόμενοι ἀπὸ τὴν ἐκ τοῦ-
του νέαν σύγχυσιν, πράξωσιν ἀτιμωρητὶ τὰς ληστείας
καὶ ἐδελυρίας των. Κατὰ δυστυχίαν, καὶ πρὸς αἰ-
σχος τῆς ἀνθρωπότητος δὲν εἶναι ἡ Δισσαβῶν τὸ
μόνον παράδειγμα τοιαύτης ἀπανθρωπίας καὶ ἐσχάτης
ἠθικῆς ἐξαχρειώσεως· ἐπειδὴ καὶ ἀλλαχοῦ εἰς ὁμοίας
περιστάσεις τὰ αὐτὰ συνέβησαν.

Τὸ πῦρ ἐξηκολούθησε νὰ καίη, ἐξ ὀλοκλήρου ἡμέ-
ρας καταναλίσκον ὅσας οἰκοδομὰς ὁ σεισμός ἐφείσθη.
Ἐπειδὴ οἱ ἐπιζῶντες καταγινόμενοι εἰς ἀνεύρεσιν τῶν
οἰκιῶν, καὶ εἰς τὸ νὰ ἐκθάπτωσι τὰ πτώματα τῶν
νεκρῶν, προσέτι δὲ ἀπληθεῖς ἀπὸ φόβου καὶ λύ-
πην, ἠδυνάτουσαν νὰ προλάβωσι καὶ σταματήσωσι τὴν
νέαν ταύτην συμφορὰν. Πρὸς δὲ τέλειον καταρτισμὸν
τῆς οἰκτρᾶς ταύτης εἰκόνας ἄς σημειώσωμεν ὅτι τὰ
νεκρὰ καὶ ἀταφα σώματα τῶν τεθνεώτων ἡμιεφθα-
γινόμενα ὑπὸ τοῦ πυρὸς ἐμόλυναν τὸν ἀέρα μὲ τὸσον
δεινὰς ἀναθυμιάσεις, ὥστε ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐτυράνευ-
τοὺς ἐπιζῶντας ὑποψία ὄχι ἄλογος μὴ ἐπισυμβῆ ἑνδη-
μικὴ νόσος.

Καθ' ἄλλην τὴν διαρκίαν τοῦ σεισμοῦ ἠσθάνθησαν
εἰς τὴν Δισσαβῶνα καὶ τὴν περιχώρον εἰκοσιθῆσι περί-
που τιναγμοῦ, ὧν οἱ τρεῖς πρῶτοι ἦσαν οἱ δεινοί·
συνέβησαν δὲ εἰς τὸ μεταξὺ δύο ἢ τριῶν ὥρων· ὁ δὲ
πρῶτος πάντων ὑπέβη, ὡς εἶπομεν, ὁ ὀλεθριώτατος.
Ὁ ἀριθμὸς τῶν θανατωθέντων ἀνθρώπων ὑπελογίσθη
60,000, μολονότι εἰς καιρὸν καὶ τόπον τοιοῦτον δύσ-
κολον ἦτο νὰ γίνῃ ἀκριβὲς ὑπολογισμὸς. Ἐκ τῶν
τριάκοντα καὶ ὀκτώ κατοίκων μιᾶς οἰκίας οἱ τέσσαρες
μόνοι ἐσώθησαν. Εἰς τὴν δημόσιον φυλακὴν εὗρον τὸν
θάνατον 800 ἀνθρώπων. Εἰς δὲ τὸ νοσοκομεῖον 1200
ἀσθενεῖς ὅλοι ἐφονεύθησαν.

Ὁ σεισμός δὲν περιωρίσθη εἰς τὴν Δισσαβῶνα, ἀλλ'
ἐγένετο ἐπαισθητὸς εἰς τὴν Εὐρώπην, εἰς τὴν Ἑσπερίαν
Ἀφρικὴν, καὶ εἰς τὰς δυτικὰς Ἰνδίας. Ἐνταῦθα προσ-
τίθετομεν ἑραχθεῖαν σημείωσιν τῶν τόπων ὅσοι ἐπηρεά-
σθησαν ὑπ' αὐτοῦ.

Ἐπίκεινται τῆς Πορτογαλλίας τοῦ ἀγ. Εὐδούλου
καλυόμενον 20 μίλια πρὸς νότον τῆς Δισσαβῶνας
κατεποντίσθη κ' ἐξ ὀλοκλήρου ἠφανίσθη. Εἰς Ὀρτορον
ὁ πρῶτος τιναγμὸς ἐγένετο αἰσθητὸς εἰς τὰς ἐννέα
ἡμέρας ὡς καὶ εἰς Δισσαβῶνα. Εἰς τὰς ἀγυῖας τῆς πό-
λεως ἡ γῆ ἐφάνη ἀνυψομένη καὶ πίπτουσα κατὰ μί-
κρην τῶν θαλασσίων κυμάτων. Ὁ ποταμὸς ἀνέθροσε
καὶ κατέπιπτε τέσσαρας καὶ πέντε πόδας τὴν φθῶν
κατὰ πᾶν δέκατον πέμπτον λεπτόν εἰς διάστημα
τεσσάρων ὥρων. Σφοδραὶ πνεαὶ ὑπογείων ἀνέμων ἐξήρ-
χοντο ἀπὸ τὰ φλοισβούντα ὕδατα τοῦ διὰ χασμάτων
τὰ ὁποῖα ἀλλεπαλλήλως ἠνοίγον κ' ἐκλείον εἰς τὴν
κοίτην αὐτοῦ. Εἰς Μαδρίτην ἠσθάνθησαν ἑλαφρὸν μό-
νον κλονισμόν. Ἀλλ' εἰς τὰ Γάδαιρα κύμα θαλάσσης
πελώριον ἐγεγέρθη εἰς ὕψος ποδῶν ἐξήκοντα συγκατέ-
σπασε μέγα μέρος τῶν ὀχυρωμάτων κ' ἐσάρωσε πᾶν
τὸ ἐπὶ τῆς προκουμίας παρατυχόν· ἀλλὰ δὲ κύματα
τοιαῦτα, πλὴν ἐλάσσονα τοῦ πρώτου, προσανέβαινον
εἰς διάστημα πολλῶν ὥρων τὰ τεῖχη τῆς πόλεως.

Εἰς Τετούαν, κατὰ τὴν παραλίαν τῆς Βαρβαρίας, ὁ
σεισμός ἤρχισε τὴν δεκάτην τῆς πρώτης. Τρεῖς τινα-
γμοὶ ἐντὸς 7 ἢ 8 λεπτῶν ἐσεισαν καὶ τοῦτο καὶ τ'
ἄλλα τὰ κατὰ τὴν παραλίαν ταύτην πολιόμενα. Εἰς

τὸ Φέξ καὶ οἰκίαι ἐκρημνίσθησαν καὶ ἀνθρώποι ἐθανά-
τώθησαν. Ἀλλὰ τὸ ἀξιολογώτατον καὶ ἐδῶ ἦτον
ἀνάβασις τῆς θαλάσσης, ἡ ὀρθότερον εἶπεῖν, ἡ ἐκθερα-
σίς πελώριου κύματος κατακλύσαντος ὅλας τὰς ἀκ-
τὰς, καὶ ἀκολουθουμένου ἀπὸ ἄλλο καὶ ἄλλο ἀσθενέ-
στερα ἐαθμηδόν. Αἰτία τοῦ φαινομένου τούτου ἦν
ἴσως ἡ κατάπτωσις ἡ ἀνύψωσις μεγάλου τινὸς τμή-
ματος τῆς κοίτης τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὀκεανοῦ, κατω-
θεν τοῦ ὁποῖου ὑπῆρχε, φαίνεται, ἡ καθαυτὴ ἐστία
τοῦ σεισμοῦ. Πλησίον τοῦ Μαρόκου ἡ γῆ ἠνοίχθη καὶ
καταπιῦσα ἕν χωρίον μὲ ὀκτὼ ἢ δέκα χιλιάδας κα-
τοίκων ἐκλείσθη πάλιν ἐπὶ τῆς ἀγῆρας τῆς. Εἶναι δ'
ἄξιον σημειώσεως ὅτι τὴν 18 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ὀκτω-
βρίου συνέβη κατὰ τὰ μέρη ταῦτα δεύτερος σεισμός,
πολὺ τοῦ πρώτου σφοδρότερος καὶ ὀλεθριώτερος. Οὗτος
εἰς μὲν τὴν Εὐρώπην ἦτον ἀσθενέστερος, ἐσεισε δὲ
σφοδρῶς πολλὰ ἄλλα μέρη εἰς τε τὸν παλαιὸν καὶ
τὸν νέον κόσμον. Ἀλλ' ἐπανερχόμεθα εἰς τὸν πρῶτον.
Τὰ πλοῖα ὅσα εὗρέθησαν εἰς τὸ πέλαγος ἔλαβον τοιοῦ-
τον τιναγμὸν ὁποῖος συμβαίνει εἰς αὐτὰ ὅταν προσ-
κρούσωσιν εἰς πέτραν ὑφαλον ἢ εἰς ῥηχίαν. Εἴς τινα
ἐξ αὐτῶν οἱ ναῦται ἀνετράπησαν, καὶ πολλοὶ πλοῖ-
αρχοὶ ἀπατηθέντες ἀπ' ὅσα ἐβλεπον διέταξαν νὰ ρι-
φῶσιν ἀμέσως αἱ λέμβοι εἰς τὴν θάλασσαν πιστεύον-
τες ἀληθῶς ὅτι ἐξώκειλαν εἰς σύρτις· ἀλλ' εὗρκαν
ὀλόγυρα παντοῦ τὸ ὕδωρ βαθύτατον.

Τὸ μέγα κύμα τὸ ὑψώθη ἐπὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὀ-
κεανοῦ, ἐφθασεν, ὡς εἶδαμεν, εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς
Πορτογαλλίας, Ἰσπανίας καὶ τῆς Ἀφρικῆς· ὡς ἐκ τῆς
γνωστῆς δὲ κυματοειδοῦς κινήσεως ἠτις συμβαίνει
εἰς τὸ ὕδωρ ὅταν ὄγκος τις αὐτοῦ αἴφνης μετατοπι-
σθῆ, τὸ πρῶτον κύμα ἠκολούθησαν ἄλλα καὶ ἄλλα
εαθμηδόν μικρότερα. Καὶ τότε ἦτον ἡ ἕκτασις καὶ
ἕξα αὐτοῦ ὥστε καὶ εἰς πολλοὺς τῶν λιμένων τῆς
Ἀγγλίας ἰδίως δὲ εἰς τὸ Ποσμουθον, πλοῖα ἠγκυρο-
βολημένα ἐτινάχθησαν ἐξω. Ὅλα δὲ τὰ μικρὰ ποτά-
μια, οἱ ῥύακες, αἱ πηγαὶ τῶν ὑδάτων ὅσαι ὀπωσθή-
ποτε συνεκινῶνουν μὲ τὴν θάλασσαν ἐκυματώθησαν
ἔως εἰς τὰ μεσογειότατα. Τὸ δὲ παραδοξότατον, ἀπί-
ρων φρεάτων μακρὰν ἀπεχόντων τῆς θαλάσσης, συνε-
ταράχθη τὸ ὕδωρ, χωρὶς καμμίαν κίνησιν ἢ κλονί-
σμοῦ νὰ παρατηρηθῆ εἰς τὴν γῆν. Ἀλλὰ πάντως πρέ-
πει νὰ ὑπῆρχε σεισμός τις ἐπιποθητικὸς διότι εἰς τὰ
ἐσθῆ μολυβδαῦ τινος μεταλλείου οἱ ἐργάται συνη-
σθάνθησαν ἑλαφροῦς κλονισμοῦς.

Οἱ σεισμοὶ τῆς Καλαβρίας.

Ἡ Καλαβρία καὶ αἱ ὄμοροι αὐτῆς χωραὶ, καθὼ
κείμεναι παρὰ τὸ κέντρον μεγάλου ἠρσιστείου συστή-
ματος τῆς Μεσογείου, ὑπόκεινται ἰδίως εἰς τὴν ἐπι-
ρειαν τῶν σεισμῶν. Ἐνα τούτων περιεγράψαμεν ἤδη·
νῦν δὲ θέλομεν ἐκθέσει ἕτερον τινα μεταγενέστερον,
οὐχ ἦτον σημαντικὸν διὰ τὴν ἕκτασιν, τὴν διάρκειαν
καὶ τ' ἀποτελέσματα.

ἤρχισεν ὁ σεισμός τὴν 5 Φεβρουαρίου 1783 κ' ἐ-
ξηκολούθησε τέσσαρα ἔτη ὀλόκληρα παύων καὶ ἐπανερ-
χόμενος ἐκ διαλειμμάτων. Ὁ πρῶτος κλονισμὸς ἐκρή-
μνισεν ἐντὸς ὀλίγων λεπτῶν πλῆθος οἰκιῶν καθ' ὅλας
τὰς πόλεις καὶ κώμας τῆς καλουμένης ἐκτὸς Καλα-
βρίας, καθὼς καὶ τὴν πόλιν Μεσσήνην· ἠσθάνθησαν

δὲ τὸν σεισμόν μέχρι Νεαπόλεως πρὸς ἑορῶν καὶ καθ'
ὄλην τὴν Σικελίαν. Ἀλλ' ἡ περιοχὴ ἐντὸς τῆς ὁποίας
ὁ σεισμός εἶχεν ἰκανὴν δύνημιν ὥστε νὰ φέρῃ κατατρο-
πὴν καὶ τρόμον, δὲν ἦτο μεγαλύτερα τετρακοσίων ἢ
πεντακοσίων τετραγωνικῶν μιλίων. Ἐντὸς τοῦ κύκλου
τούτου ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς ὀλοτελῶς μετεβλήθη ἀπειρα-
μάτου ἠνοίχθησαν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, τινὰ τῶν ὁποίων
μέγιστα καὶ μακρότατα. Βουνὰ ἰσοπεδώθησαν καὶ κοι-
λάδες ἐπληρώθησαν ἀπὸ τὰ τμήματα αὐτῶν· ποταμοὶ
ἰστίρευσαν, καὶ πηγαὶ ὑδάτων ἀνεφάνισαν ὅπου πρὸ
παιρὸν δὲν ὑπῆρχον, ἄλλαι δὲ συνεχώσθησαν, καὶ ἀφα-
νίσθησαν. Πλησίον τοῦ Δαυριανοῦ δύο λόφοι κείμενοι
ἐντὸς κοιλάδος μετετοπίσθησαν εἰς ἐνὸς μιλίου ἀπό-
στασιν ὑμῶν μὲ τὰς ἐλαίας καὶ τὰ λοιπὰ δένδρα ἰσά-
μενα ἐπ' αὐτῶν. ὄγκοι δὲ χλιαροῦ ὕδατος καὶ ψάμ-
μοι ἀνεπήδησαν ἐκ τοῦ μέρους ὅπου ἴσταντο· (α)
ἕτεροι δύο λόφοι ἐφ' ἐνὸς τῶν ὁποίων ἔκειτο μέρος
τῆς πόλεως Πολιστένης μετεκινήθησαν κατὰ τὴν φθ-
ρὰν ξηροχειμῶρρος τινος εἰς ἀπόστασιν ἑνὸς ἡμίσεως
μιλίου ὁμοῦ μὲ τινὰς ἑκατοντάδας οἰκιῶν ἐπ' αὐτῶν
καὶ τοὺς κατοίκους των, τινὲς τῶν ὁποίων ἐξήχθησαν
ἀπὸ τὰ ἐρείπια ζῶντες καὶ ἀβλαβεῖς! Πλησίον δὲ τῆς
κωμοπόλεως Σεμινάρας γῆπεδόν τι πεφυτευμένον μ'
ἐλαίας κατεκρημνίσθη εἰς ἀπόστασιν 200 ποδῶν ἐντὸς
βαθείας κοιλάδος διαμεῖναν οὕτω συμπαγῆς ὥστε
οἰκία κτισμένη ἐπὶ τοῦ γηπέδου ἔμεινεν ἀβλαβῆς
ὁμοῦ μὲ τοὺς κατοίκους τῆς· αἱ δὲ ἐλαίαι ἐξηκολούθη-
σαν νὰ θάλλωσι, καὶ κατ' ἐκείνο τὸ ἔτος ἔδωσαν
πλουσίαν συγκομιδὴν εἰς τὴν νέαν τοποθεσίαν των.

Μεγάλαι χάσματα καὶ χαραῖραι ἠνοίχθησαν ἐκ τοῦ
σεισμοῦ τούτου. Εἰς Πλοισανὸν ἕν τοιοῦτον χάσμα
εἶχε μῆκος μὲν μιλίου, πλάτος δὲ ποδῶν ἑκατὸν καὶ
πέντε, εἶθος δὲ ποδῶν τριάκοντα. Ἔτερον εἶχε τὸ
μὲν μῆκος 3/4 μιλίου, τὸ δὲ πλάτος ποδῶν 150 τὸ
δὲ εἶθος πλέον τῶν ἑκατῶν ποδῶν. Ἐτέρου δὲ τὸ
εἶθος ἦν 225 ποδῶν. Εἰς Φοσολανὸν ἐγεννήθη κατα-
βόθρα ἔχουσα ἕκτασιν 300 τετραγ. ποδ. καὶ ἄλλη
750 ποδ. Εἰς τὰ μεσημεριὰ τῆς Χερσονήσου, ὄρος τι
διεσχίσθη εἰς ἡμίτερος μιλίου ἕκτασιν· τὸ δὲ πλάτος
τοῦ ἀνοίγματος ἦτον ἀνωμάλως ποῦ μὲν πλείοτέρων,
ποῦ δ' ὀλιγωτέρων ποδῶν.

Ἀλλὰ ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα καίτοι φοβερὰ ἦσαν
σχετικῶς ἀζήτῃα παραβαλλόμενα πρὸς ἄλλα τραγι-
κὰ τοῦ σεισμοῦ ἐπακολουθήματα.

Παρὰ τὸ Ὀππιδον πόλιν ἠτις πρέπει νὰ θεωρηθῆ
ὡς ἐστία τῆς καταστροφῆς, πλείστοι οἰκίαι κατεπό-
θησαν ὑπὸ χασμάτων ἀνοιχθέντων καὶ πόλιν κλει-
σθέντων ἐπ' αὐτῶν. Τέσσαρες ἀγροικίαι μετὰ τιῶν
ἐλαιοτριβείων καὶ ἄλλων μεγάλων οἰκοδομῶν κατε-
πόθησαν ἐξ ὀλοκλήρου καὶ οὐδ' ἔχθος ἔμεινεν αὐτῶν.
Καὶ ἄλλα δὲ τοιαῦτα ἀπειρα συνέβησαν ἀπανταχοῦ
τῆς χώρας. Ὅταν δὲ μετὰ ταῦτα ἐπεχίρθησαν ἀνασκα-

(α) Ὁ ἄγγλος συγγραφεὺς Ἀμιλτῶν ἔστις ἐγραψεν ἀκριβῆ ἐκθεσιν
τούτου τοῦ σεισμοῦ ἐκ τῆς συγγραφῆς τοῦ ὁποῖου φιλοσοφικαὶ Διατρι-
βαὶ συνταχίσθησαν τ' ἀνωτέρω, συνδιελέθη μετ' ἐνὸς τῶν αὐτῶν δια-
σθενήτων, ὅστις ἐξήχθη ἐκ τῶν ἐρειπίων μετὰ τῆς θεραπευτικῆς καὶ
τῆς συζύγου του, τῆς μὲν πρώτης ἀβλαβῆς, τῆς δευτέρας δὲ κατὰ
τὴν ἐκφρασιν τοῦ ἀνθρώπου, ἐβλαβένως ὑπῆσαν. Ὁ Ἀμιλτῶν τόνη-
ρώτατος τὶ εἶδος ἐλάσθη ἐπ' αὐτὴν ἡ γῆν, ἡ δὲ ἀπῆλθεν ὅτι οἱ δύο
τῆς πόδες καὶ ὁ εἰς ἐραχίον ἐσυντρίβησαν, ἡ δὲ κεφαλὴ ἦτον τὸσον
κωμισμένη ὥστε ἐφαίνετο ὁ ἐγκέφαλος.

φὰς πρὸς ἀνεύρεσιν πολυτίμων πραγμάτων συγκατα-
χωσθέντων μετὰ τῶν οἰκιῶν, οἱ ἐργάται εὗρον τὰς
οἰκοδομὰς καὶ τὰ ἐν αὐταῖς πράγματα συμπεπιεσμένα
οὕτως ὥστε ἀπετελοῦν ὄλα ὕμῳ ἕνα συμπαγῆ ὄγκον.

Κατὰ τὴν παραλίαν τῆς Μεσσήνης, παρὰ τὸν κλα-
σικὸν ἐράχον τῆς Σκύλλης, μεγάλοι ὄγκοι ἀποσπα-
σθέντες ἀπὸ τοὺς ὑπερκειμένους λόφους κατεπλάκω-
σαν πλείστας ἀγροικίας (villas). Τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης
ἐταράσσεται σφοδρῶς, σημειοῦν ὅτι ἡ ἐνέργεια τοῦ σει-
σμοῦ ἦτον ἐπίσης θιαία ὑπὸ τὴν κοίτην τῆς θαλάσσης
ὡς καὶ ὑπὸ τὴν ἤπειρον. Ὁ Πρίγκηψ τῆς Σκύλλης-
γέρων πολίης, ἐβλέπων κατασειομένους τοὺς ἐράχους
ἐφ' ὧν τὸ φρούριον αὐτοῦ καὶ τὸ λοιπὸν πόλισμα ἦσαν
ἠκονδομημένα, διέταξε τοὺς κατοίκους νὰ ἔχωσιν ἐτοι-
μοὺς τὰς λέμβους καὶ νὰ συναχθῶσιν εἰς τὸ παράλιον
ὥστε ἂν δεύτερος κραδασμὸς ἐπῆρχετο κ' ἐκύλιε κατ'
αὐτῶν τοὺς ἐράχους νὰ εἰσέλθωσιν εἰς αὐτὰς καὶ σω-
θῶσιν. Ὅ,τι ἐφοβούντο συνέβη περὶ τὸ μεσονύκτιον·
καὶ εἶτε διότι μέρος τοῦ ὄρους κατέπεσεν εἰς τὴν θά-
λασσαν εἶτε ἐξ αὐτοῦ τοῦ κραδασμοῦ τῆς γῆς, μέγα
κύμα ἀνάβαν παρέσυρεν πλοῖα καὶ ἀνθρώπους, ἄλλους
μὲν συντρίβον κατὰ τῶν ἐράχων, ἄλλους δὲ κατασπῶν
εἰς τὴν θάλασσαν· ὥστε ὅτε Πρίγκηψ καὶ 1400 ἐκ
τοῦ λαοῦ αὐτοῦ συναπωλέσθησαν κατὰ τὴν νύκτα
ἐκείνην.

Οἱ χωρικοὶ εἶπον εἰς τὸν Κ. Ἀμιλτῶνα ἐπισκεφθέντα
τὸ θέατρον τῆς καταστροφῆς κατὰ τὸν προσεχῆ Μάϊον
ὅτι τὸσον σφοδρῶς ἐκινεῖτο ἡ γῆ, ὥστε αἱ κορυφαὶ
τῶν ὑψηλοτάτων δένδρων ἠγγίζον τὸ ἔδαφος ὡς ἐπὶ
σφοδρατάτου λαίλαπος· ὅτι τὰ ζῶα ἐδείκνυον προαι-
σθησιν εἰς τὴν πλησίον ἐκείνου κραδασμοῦ, καὶ
διαρκούντος αὐτοῦ ἕως καὶ ἴσποι προεξέτεινον τὰ
σκέλη διὰ νὰ μὴ πέσωσι. Τῷ διγνήθησαν δὲ καὶ τὸ
ἐξῆς· ὅτε ἐξῆγον ἐκ τοῦ σωροῦ τῶν κρημνισμάτων
τὰ πτώματα τῶν φονευθέντων, τὰ μὲν τῶν ἀνδρῶν
ἐδείκνυον ἐκ τοῦ σχήματός των ὅτι εἶχον ἀντιπαλαίσει
μέχρις ἐσχάτων κατὰ τοῦ θανάτου· τὰ δὲ τῶν γυ-
ναικῶν ἐδείκνυον ὅτι ὑπέστησαν τὴν τύχην των μετὰ
πλείονος γαλήνης· τινὲς δ' εὗρέθησαν ἐναγκαλιζόμεναι
τὰ ἐρέφη των ὡς ἂν ἐζήτουσαν νὰ τὰ προσάψωσιν οὕτω
κατὰ τοῦ κινδύνου.

Περιοδεύων τὴν χώραν ὁ Κ. Ἀμιλτῶν πανταχοῦ
ἀπῆλτα ὑπὸ διαφόρους μορφὰς τὰς φρικτὰς τοῦ σει-
σμοῦ συνεπειᾶς. Εὐτελεῖς καλύβαι ἴσταντο παρὰ σω-
ροῦς ἐρειπίων, εἰς ὧν τὰς θύρας ἐφαίνοντο καθήμενα
πρόσωπα κατηφῆ, φέροντα σημεῖα πένθους διὰ συγγε-
νεῖς φονευθέντας. Προέκυπτον δὲ ἐνθεν κἀκεῖθεν ἠρω-
τριασμένοι καὶ σπριζόμενοι εἰς βακτηρίας ἄνδρες,
γυναῖκες καὶ παιδία. Εἰς τὴν Πολιστέναν ἀπὸ 6000
κατοίκους οἱ 2100 ἀπωλέσθησαν κατὰ τὴν πρώτην
ἡμέραν τοῦ σεισμοῦ· Ἐκεῖ μία γραία ὀγδοηκοντοῦτις
ἐξήχθη ζῶσα ἐκ τῶν ἐρειπίων ἐνῶ οἱ εἰκοσιτρεῖς υἱοὶ
καὶ ἑγγονοὶ τῆς ὄλοι ἐθανατώθησαν. Εἶδε δὲ καὶ εἰς
Ὀππιδον δύο νεάνιδας αἰτινες ἐξήχθησαν ζῶσαι ἀφοῦ
ἰκανὰς ἡμέρας ἔμειναν ὑπὸ τὰ ἐρείπια. Ἡ μία ἐκκαί-
δεκαετῆς ἔμεινεν ἑνδεκα ἡμέρας χωρὶς τροφῆν· ἀλλὰ
νῆπιόν τι τὸ ὁποῖον ἐκράτει εἰς τὰς ἀγκάλας ἀπέθανε
κατὰ τὴν τετάρτην ἡμέραν· ἦτον δὲ τότε ἡ κόρη εἰς
ἀνάβρωσιν, ἀλλ' ἰκανῶς ἐτι ἀνάβρωσιν, καὶ μετὰ πολ-
λοῦ κόπου ἠδυνάτο νὰ καταπῆ· σερειὰν ὀπωσοῦν τρο-

φών. Τὸ ἄλλο κινεῖται ἦσαν ἐνδιαιτητές· ἔμεινε δὲ ἐξ ἡμέρας ὑπὸ τῆς ἐρείπια συμπεπιεσμένοι τριου- τρόπως ὡς τῆ χειρὶ ἐσχημάτιζε λάκκον εἰς τὴν πα- ρειάν ἐρ' ἣς ἦτο συντεθειμένη.

Περὶ τῆς Μισσιππίας εἶπεν ἀνωτέρω ὅτι ὑπέριξε μέγιστος ἐκ τοῦ σεισμοῦ. Ἡ παραλίαι τοῦ εὐρυχωροῦ αὐτῆς λιμένος ἦσαν περὶ τὰ πρότερα μὲν σιρὰν ὠρῶν οἰκοδομημάτων εἰς διάστημα ἐνός μιλίου, αἵτινες ἦσαν αἱ οἰκίαι τῶν εὐπύρων, καὶ ὡς καὶ μέγα μέρος τῆς λοιπῆς πόλεως μετεβλήθησαν εἰς ἐρείπια. Ἄλλ' ἐπειδὴ ὁ σεισμός αὐτῶν ἐπῆλθε βραβυθὸν πρη- γηθέντος καὶ υπογείου ἐδάφους, οἱ πλείστοι τῶν κατοί- κων ἔλαβον κινδύνον νὰ κερυνθῶσι, καὶ 800 μόνον ἔβησαν ἐκ τῆς πόλεως. Ὁ δεύτερος τινάγμος ἐπιβλῶν περὶ τὸ μεσονύκτιον κατέβριψε καὶ τὸ λοιπὸν μέρος τῆς πό- λεως· καὶ ἄλλος συμπῆξ τὴν 7 κατεπότισε τὴν προ- κυμαίναν ἔχουσαν μήκος μιλίου. Καὶ ἐνταῦθα δὲ ὡς καὶ εἰς Λισσαβῶνα ἤλθε τὸ κενὸν προκατ' ἐκτραγεῖται εἰς τὰς ἡμιπτώτους οἰκοδομὰς καὶ ἦτοι ἐπῆρξεν ὅ, τι ὁ σεισμός εἶχε φεισθῆ.

Ὁ Σπαλλασάνης ἐπισκεφθεὶς τὴν πόλιν ἐπτά ἔτη μετὰ τὸν σεισμόν εὗρεν ἔτι αὐτὴν σωρὸν ἐρείπιων, αἱ ὅσαι ἐκτός ὀλίγων τινῶν ἦσαν ἀδιάσπαστοι· καὶ ὀλίγαι τινες οἰκίαι μόνον ἤρχισαν νὰ κτίζωνται κατὰ νέον τι σχί- διον ἦσαν ὑποκαίμενοι εἰς τὴν ἐπῆρξιν τῶν σεισμῶν. Ἄλλ' οἱ ἄνθρωποι μετὰ τὸν χρόνον ἐρίνοντο μάλιστα ἀναλαμβάνοντες ἐκ τοῦ τρόμου, καὶ οἱ πλείστοι ἦσαν κατεσκευασμένοι ὑπὸ ζυλίνου καλύβας τὰς ὁποίας ἐρη- σαν πρὸς σιέπην περὶ τῆς πόλεως μετὰ τὴν κατα- στροφὴν.

Ἐνταῦθα δὲ ὡς καὶ ἀλλαχοῦ παρετηρήθη ὅτι οἱ σεισμοὶ δὲν εἶχον ὁμοίαν τὴν κίνησιν· ὅθεν ἐδόθησαν διάφορα ὀνόματα εἰς τὰ διάφορα αὐτῶν εἶδη· οἱ μὲν ὠνομάσθησαν στροβιλοειδῆς ὡς περισφιγμένης κατ' αὐτοῦ τῆς γῆς, οἱ δὲ ὀριζόντιοι κυματοειδῆς οἱ δὲ ἀναπαλλόμενοι, ὡς τινασσομένης κατ' αὐτοῦ τῆς γῆς. Πᾶσι ἤρχισαν μετὰ τὴν ὀριζόντιον καὶ ἔλαβον εἰς τὴν στροβιλοειδῆ κίνησιν ἦτοι ἠδὲ ὀριζωτάτη εἰς τὰς οἰκοδομὰς. Οἱ πικίλοι οὗτοι κλονισμοὶ ἐπέ- φερον εἰς διάφορα μέρη πλὴν ἀλλήκοτα ἀποτελέσμα- τα. Αἱ οἰκίαι εἰς τινὰς ἀρχαίας τοῦ Μιντελεόνε ἐρη- μνίζοντο ἐν ἀλλὰ μίαν ἀνὰ πᾶσας δύο ἢ ἀνὰ πᾶσας τρεῖς, αἱ δὲ ἀνεμεταξὺ ἔμεινον ἀσπαστεῖς. Καὶ εἰς τι- νὰς μὲν πόλεις αἱ στερεαὶ τῶν οἰκοδομῶν ἐπιπτον, αἱ ἔλαττοι δὲ ὄχι· ἀλλαχοῦ δὲ πάλιν ἐκρημνίζοντο τὰ ἔλαττα οἰκοδομήματα καὶ ἔτταντο τὰ στερεά. Ἐνίοτε ὀγκώδεις λίθοι συμπεριεστρέφοντο μυλοειδῶς χωρὶς νὰ ἐκπέσωσι τῆς θέσεώς των· ἄλλοτε αἱ πλά- κες τῶν λιθοσφραγμάτων ἀνετινάσσοντο καὶ κατέπιπτον ἀντεστραμμέναι ἔχουσαι τὰ κάτω ἄνω καὶ τὰ ἄνω κά- τω. Εἰς Τερόν Νουόβαν τινῶν μὲν οἰκιῶν τὸ ἔδαφος ὑψώθη, τινῶν δὲ κατέβαινον ὑπὸ τὴν γῆν· καὶ ποτε μίας καὶ τῆς αὐτῆς οἰκίας τὸ ἡμισυ ὑψώθη τὸ δ' ἄλ- λο ἡμισυ κατέβαινε, καὶ τὰ δύο μέρη ἔτταντο ἔτι παραλλήλως· πλησίον τὸ ἐν τοῦ ἄλλου.

Ὡς δὲ εἰς τὴν Ικαμικὴν οὕτω καὶ ἐν Κκαζόρα χάσματα ἠνοίχθησαν καὶ κατέπιον ἄνθρωποι καὶ πᾶ- λιν εἰς δεύτερον τινάγμον τοῦ ἐξέμισαν ζῶντας μετὰ πηλοῦ καὶ ὕδατος. Ἄλλ' οἱ παραδόξως οὕτω ταφέντες καὶ ἀνεθῶντες εἰς φῶς δὲν ἦσαν εἰς κατάστασιν νὰ

δώσῃ σπῆρ λίγων τῆς πρὸς φύσιν ταφῆς των· ὁ τρώμας εἶχε ταξίει τὴ λογικὴν των.

Ἐνταῦθα διακόποντες τὸν κατάλογον τῶν ἐκ τοῦ σεισμοῦ δυστυχημάτων σημειοῦμεν περιεργόν τι συμ- πέρασμα τὸ ὁποῖον ἔκαμιν ἄνδρες ἐπιτημόνες παρα- τηροῦντες περιστασιακὰ τινὰ ἀδιάφορα φαινόμενα εἰς τὸν κοινὸν παρατηρητήν.

Εἰς τὸν κλίπον τῶν Βελῶν ἡ ἀκτὴ ἔχει ἐνταχοῦ ὕψος· εἴσοι ποδῶν ὑπὲρ τὸ λοιπὸν ἔδαφος. Ἀπὸ ἐρεῦνας δ' ἐπιτοπίους ἐξήχθη ὅτι τὸ ὕψωμα τοῦτο τῆς ἀκτῆς προήλθεν ἀπὸ σεισμῶν συμβάντα εἰς ὄχι πολλὴν ἀρχαίαν ἐποχὴν. Ἄλλὰ τοῦτο δὲν εἶχεν ἔτι ἐντελῶς ἀποδειχθῆ καὶ ὑπῆρχον τινες δυστυχῆ. Ἄλλὰ τὰ ἐρείπια ἀρχαίου τινος· καὶ τοῦ Σερπίδος· παρεῖχον τελεῖαν τοῦ πράγ- ματος βεβαιότητά. Τὰ ἐρείπια ταῦτα ἀνεκκαλύφθησαν ἀπὸ τοῦ ἔτος 1750 παρεμερισθέντων θάμων τινῶν καὶ δεινυλλίων ἀποκρυφθέντων κατὰ μέγα μέ- ρος αὐτά. Συνίσταντο δὲ εἰς ὠρῶν τετράγωνον οἰκο- δομὴν ἣς τὸ ἔδαφος ὀλόκληρον σώζεται. Τεσσαράκοντα καὶ εἴς κίονες ἐκ μαρμάρου ἢ γρανίτου ἐστήριζον τὴν ὀροφήν ὅτι ὁ ναὸς ἦτο τελεῖος· νῦν δὲ τῶν μὲν λοιπῶν λείψανα μόνον κενεῖται ἐπὶ τοῦ ἔδαφους· τρεῖς δὲ μό- νον κίονες ἔττανται ὀρθοί· ἔχοντες ὕψος 42 ποδῶν. Καὶ ἀπὸ μὲν τῆς βάσεως αὐτῶν μέγιστος ὕψους δώδεκα ποδῶν ἢ ἐπιφάνεια τῶν κίωνων εἶναι λεία καὶ ἀνεπα- ρος· ἐπίκεινα δὲ τοῦ ὕψους τούτου εἰς ἄλλων δώδεκα ποδῶν διάστημα τὸ μάρμαρον εἶναι ἐσφραγμένον καὶ διασφραγμένον ἀπὸ εἰδῶς τι γνωστῶν θαλάσσιων ὀσ- τροκιδέρμων, τῶν ὁποίων λείψανα φαινόμενα εἰς τὰς ὀτά· καὶ σήριγγας τοῦ λίθου τὰς γεννηθείσας ὑπὸ τῶν ζῶων αὐτῶν. Φαίνεται λοιπὸν ὅτι τὸ μὲν κάτω μέ- ρος τῶν σπηλῶν ἦτο κερωσμένον ἐντὸς τῆς γῆς· καὶ ἐπο- μένως διετηρήθη ὑπεράνω δὲ ἡ θάλασσα ἔζωνε τὸ ἀνεμῆστον εἰς βῆθος δώδεκα τοῦλάχιστον ποδῶν, ὅσον εἶναι τὸ ὑπὸ τῶν ὀστροκιδέρμων διεσφραγμένον μέρος· τὸ δὲ λοιπὸν καὶ ἀνωτάτον μέρος ὡς ὑπερέχον τοῦ ὕδατος δὲν ὑπέστη κκμῆλιν θλάσιν εἰ μὴ τὴν ἐκ τῆς δυσταχίας τοῦ ἀέρος. Καὶ αἱ λοιπαὶ δὲ στήλαι αἱ ἐρριμμέναι εἰς τὸ ἔδαφος εἰν' ἐπίσης διασφραγμέναι μὲν εἰς τὸ μέρος τὸ βρεγόμενον ὑπὸ τῆς θαλάσσης, ἀσπαστεῖς δ' ἀλλαχοῦ. Ἄλλ' ἐπειδὴ εἶναι ἀδύνατον ὁ ναὸς νὰ ἐκτίθη ἐξ ἀρχῆς ἐντὸς τῆς θαλάσσης, εἰκί- ζουσιν ὅτι μετὰ τὴν κτίσιν του ἐδοθήθη ὑπὸ σεισμοῦ, καὶ ἀρῶν πολλὸν χρόνον ἔμεινε οὕτως ὑποδύχιος κατὰ μέρος, ἄλλος σεισμός ἀνήγαγεν αὐτὸς τὰ ἐρείπια αὐτοῦ καὶ ἤδη κείτοι ἕνα πῖδα ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης. Τοῦτο δ' ἐπιβεβαιοῦται καὶ ἐξ ἄλλων πα- ραιεμένων ἐρείπιων κηλῶν· καὶ ἐκ δύο βωμῶν ὁδῶν φαινόμενων ὑπὸ τῶ ὕδατος, μολονότι αὐταὶ δὲν ἀνυψώ- θησαν πλέον ὡς ὁ ναὸς.

Ὁ σεισμός τῆς Καρολίνας.

Ἡ Νότιος Καρολίνα εἰς Ἀμερικὴν ἐσεισθη κατὰ τὸ ἔτος 1811 ὑπὸ σεισμῶν, οἵτινες ἐξηκολούθησαν ἐν ἔτος ὀλόκληρον μέχρι τῆς καταστροφῆς τῆς Καρράκας. Ἡ κοιλὰς τοῦ Μισσιππὶ ἀπὸ τῆς νέας Μαδρίτης μέ- χρι τῶν στομάτων τοῦ Ὀχιοῦ καὶ τοῦ Ἀγ. Φραγκίσκου ἐπῆλθε τοιαύτην ἀνατροπὴν ὡςτε πολλὰι μεγάλαι λί- μναι καὶ νῆσοι ἔλαβον γένεσιν εἰς αὐτὴν καὶ τινες τῶν λιμνῶν εἶχον εἴκοσι μιλίων περίμετρον, καὶ ἐσχη-

ματίσθησαν ἐντὸς μίας ὥρας! ἄλλαι δὲ μετὰ τὴν αὐτὴν ταχύτητα ἀπεξτράνθησαν. Οἱ κάτοικοι τῆς νέας Μα- δρίτης διηγοῦνται ὅτι ἡ γῆ ἐσχημάτιζεν ὑπερμεγέθη κύμασα τὰ ὁποία ἀφῶ ἐφθάνον εἰς φοβερὸν ὕψος ἐ- σφαλῶν καὶ τότε ἄμμος καὶ ὕδωρ ἐσκορπιζοντο εἰς τὸν ἀέρα καὶ εἰς τὰς κορυφὰς τῶν δένδρων. Οἱ ἐγχώριοι εἶδειξαν ἀγχινοῖαν σπανίαν εἰς τοιαύτας περι- στάσεις, καὶ τὸσον πλέον ἀξιοθαύμαστον ὅσον ἦσαν ὄλως ἀπειροὶ τοιούτων κακῶν. Παρατηρήσαντες ὅτι αἱ σχισμαὶ διέτρεχον ἀπὸ τὰ βορειοανατολικά πρὸς τὰ δυτικονότια ἐκοψαν καὶ ἐστρωσαν κατὰ γῆς μεγά- λα δένδρα οὕτως ὡςτε νὰ σχηματίζωσιν εὐθείας γω- νίας πρὸς τὴν διεύθυνσιν ταύτην. Κείμενοι δὲ πρηνεῖς, ἐπὶ τῶν δένδρω αὐτῶν, δὲν ἐνέπιπτον, ὅτε ἡ γῆ ἦνοι- γε, εἰς τὸ χάσμα διότι τὰ δένδρα τοὺς ἐχρυσίμειον ὡς γέφυρα.

Καταστροφὴ τῆς Καρράκας. (α)

Τὴν 26 Μαρτίου 1812, ὡραν πέμπτην μ. μ. παλ- μῶδης τις κίνσις ἐκλόπισε τὴν γῆν, ὡς ἐκ τῆς ὀ- ποίας οἱ κώδωνες τῶν ἐκκλησιῶν ἤρχισαν αὐτομάτως νὰ σμαίνωσι. Τοῦτο διήρκεσε 5—6 δεύτερα λεπτά καὶ ἡ γῆ ἐκύμαιεν ἡμέρα ὡς ἡ θάλασσα ὅταν τὴν κινή ἔλαφρος ζέφυρος. Τότε ἤκουσθησαν γρότοι ὑπό- γειοι, ἀστραπαὶ ἐπῆλθον λαμπρότεραι παρὰ εἰς τὰς σφαιροειδέας καταγίδας, καὶ ὁ σεισμός πῆλξε μετὰ διττὴν κίνσιν, τὴν ὀριζόντιον καὶ τὴν ἀναπαλλομέ- νην εἰς τοιοῦτον φοβερὸν τρόπον ὡς ἐντὸς ἐνός λε- πτοῦ ἡ Καρράκα καὶ ὑπὲρ τὰς εἰκοσι ἄλλας πό- λεις μετὰ ἀναριθμήτους ἀγροικίας καὶ ἄλλας οἰκοδομὰς εἰς ἔκτασιν 300 τετραγ. λευγῶν ὀλοτελῶς ἀνετράπη- σαν καὶ 80,000 ἀνθρώπων ἀπολέσθησαν, μυριάδες δὲ ἄλλων ἠκρωτριάσθησαν. Ἡ δὲ πόλις Καρράκα ἔ- κειτο ἐπὶ τῆς ὑπαρείας ὄρους ὑψηλοῦ παρὰ τὰ κρᾶσ- πεδα εὐρυχωροῦ κοιλάδος τὴν ὁποίαν διάφοροι πο- ταμοὶ διέρρουν. Εἶχε δὲ κλίμα ὑγιεινότερον καὶ ἐρα- σμιώτατον.

Ὅτε ἐπαυσεν ὁ σεισμός οἱ ἐπιζῶντες ἤρχισαν νὰ συλλέγωσι τὰ πτώματα τῶν φονευθέντων· ἀλλὰ τό- σον ἦτο τὸ πλῆθος αὐτῶν, ὡςτε ἀδυνατοῦντες νὰ τὰ ἐνταφιάσωσιν, ἐσώρευσαν πυρὰς ἐκ τῆς ζυλικῆς τῶν ἐρείπιων καὶ τὰ κατέκαυσαν.

Εἰς τὰ λοιπὰ δεινὰ προσετέθη καὶ ἡ ἔλλειψις τοῦ ὕδατος, διότι αἱ δεξαμεναὶ καὶ οἱ ὑδραγωγοὶ συνεχώ- σθησαν· οἱ δὲ βρύκας καὶ αἱ πηγαὶ ἀπεξτράνθησαν· δὲν εὕρισκον δὲ οὐδὲ τροφήν, καὶ πολλοὶ ἀπέθανον ἐκ τῆς πείνης.

Ἀξία παρατηρήσεως εἶναι ἡ ἐκ τῶν τοιούτων φυσικῶν ἀνατροπῶν γινόμενη θηκὴ ἐντύπωσις εἰς τὰ πνεύματα τῶν ἀνθρώπων. Ἐντὸς δύο ἡμερῶν μετὰ τὸν σεισμόν δυσχίλιοι ἄνδρες οἵτινες συνέζων μετὰ παλλακῶν ἦλθον εἰς νόμιμον γάμον. Πολλοὶ δυστυχῆς παρμελημένοι ὑπὸ πλουσιῶν συγγενῶν ἀνεζητήθησαν καὶ περιεθά- λθησαν· τέκνα ἀτοκλήρωμα ἀνεκλήθησαν ὑπὲρ τῶν γονέων. Πράγματα ἀδίκως κατακρατούμενα ἐπεστρά- φησαν εἰς τοὺς κυρίους των· καὶ πολλοὶ συμβιβασμοὶ μεταξὺ ἀσπόνδων ἐχθρῶν ἐγένον. Εἶδον δὲ καὶ κα- κούργους νὰ μετανοῶσι καὶ μέμφωνται ἑαυτοὺς διὰ φόνους ἢ ἄλλα κακὰ ὅσα ἐπράξαν. Πλὴν εἶδον καὶ

(α) Κατὰ τὴν Νότιον Καρολίαν.

ἄλλους οἵτινες ἀντὶ νὰ μεταμεληθῶσιν ἀπεθριώθησαν καὶ ἐξώκειλαν μετὰ πλείονος ζήλου εἰς νέας κατασχίσεις καὶ νέα κακουργήματα.

Προσθέτομεν δ' ἐπὶ τέλους ὡς περιεργὰ καὶ ὅσα Ἀγγλὸς τις περιηγητὴς ἀναφέρει περὶ σεισμοῦ τινος συμβάντος εἰς τὸ Χιλλί τῆς Ἀμερικῆς κατὰ τὸν Ἀ- πριλίον τοῦ 1819.

Φίλος, λέγει, τίς με προσεκάλεσε νὰ ὑπάγωμεν εἰς ἐπίσκεψιν οἰκογενείας τινος τῶν γνωρίμων διαμενοῦσης εἰς τὴν Κίμβαν, πόλιν ἣτις δὲν κατεστράφη ὑπὸ τοῦ σεισμοῦ, ὑπισχνόμενος νὰ με δείξῃ τὴν καλλίστην τῶν γυναικῶν τοῦ Χιλλί. Συγκατένευσα καὶ ἐλθόντες εὗρομεν ὡραιοτάτην ἀλιθῶς καὶ χαριστάτην κυρίαν, ἀλλ' ἦτις ἐτήκετο ὑπὸ πόθου σφοδρῶς νὰ ἐπιδείξῃ τὰ θέλητρα τῆς εἰς στάδιον εὐρύτερον. Περὶ τούτου μόνον ὠμίλει καὶ εἰς τοῦτο συνεχῶς ἐπανήρχετο. Τῆ εἶ- χον διηγηθῆ τὰ περὶ τοῦ κομφοῦ κόσμου εἰς Σαντι- ἀγον καὶ εἰς Κόκιμβον, καὶ τὸσον τῆς ἐγύρισαν τὴν κεφαλὴν ὡςτε οἱ σεισμοὶ καὶ τὰ δεινὰ των δὲν τῆ ἐπροξένουν κἀμμίαν ἐντύπωσιν. Βλέπω, μᾶς ἔλεγε, ὕμνωντας ἐξω τῶς οἰκιῶν, πλήττοντας τὰ στήθη, καὶ κραυγάζοντας ἔλεος καὶ τοῦ εὐπρεποῦς χάριν πράτ- τω καὶ ἐγὼ τὰ αὐτά· πλὴν ἀλιθῶς δὲν δοκιμάζω κἀνένα φέρον· ὁ νοῦς μου εἶναι εἰς τὸ Κόκιμβον. Τὴν ἐπαρηγορήσαμεν πλέον ὅπως ἠδυνήθημεν· καὶ ἐπειδὴ ὠμίλει περὶ σεισμῶν, τὴν ἠρώτῃσα ἂν ἐσχάτως ἠσθάν- θησαν τινὰ· ὄχι! εἶπε· πρὸ τριῶν ἡμερῶν δὲν ἠσθάν- θην κἀνένα· με εἶπαν ὅτι ἀπόψε συνέβη σεισμός· ἐγὼ δὲν ἠσθάνθην τίποτε· δὲν ἀνακατόνομαι εἰς τοὺς σεισμούς των· ὅλα, ὅλα θὰ τὰ ἐλκομένου φθάσει νὰ ἔμην εἰς τὸ ἀγαπητόν μου Κόκιμβον!

Ο ΒΕΡΩΝΕΖΗΣ.

(Συνέχεια ἴδε φυλλ. 57.)

- Ἄν σοῦ ἦναι ἀδιάφορον, ἐπανελαβεν ὁ νέος, δός μου τὴν ἀριστεράν.
- Τί διαβόλου ἰδιοτροπία!
- Δὲν εἶναι ἰδιοτροπία, θὰ τὸ ἴδῃς παρευθῆς.
- Ἰδοὺ ἡ ἀριστερά μου χεῖρ, κύριε. Πῶς ὀνομάζεσαι;
- Ὀνομάζομαι Παῦλος.
- Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἔλαβε μετὰ τὴν δεξιὰν χεῖρά του τὴν ἀριστεράν χεῖρα τοῦ Μαρᾶτου.
- Καὶ τώρα, εἶπε ρίπτω ἐπ' αὐτοῦ βλέμμα πλῆ- ρες ἐνεργείας, ἔλεπομεν ἂν ἦσαι ἀνὴρ ἢ παιδίον.
- Ὁ Μαρᾶτος ἐξεκαρδίσθη γελῶν.
- Κύριε Μαρᾶτε, ἀπεύθυνες εἰς ἐμὲ πρὸ ὀλίγου πρόσκλησιν τὴν ὁποίαν ἀπεποιήθην νὰ δεχθῶ. Τὸ λοιπὸν ἐγὼ, ἐγὼ ὁ Παῦλος, θὰ σοῦ φανερώσω τὴν θέ- λησίν μου, καὶ θὰ ὑπακούσῃς εὐπειθῶς ὡς παιδίον· ὅλοι οἱ ἐδῶ παρόντες θὰ ἦναι μάρτυρες.
- Ὁ δυστυχῆς αὐτός παραφρονεῖ, ἀνέκραξεν ὁ Μαρᾶτος.
- Μετὰ πᾶσι νὰ τραγουδήσω, ἐπανελαβεν ὁ Παῦλος, ἐγὼ ὁμως σ' ἐμποδίζω.
- Ἀρχίζω, ἀνέκραξεν ὁ Μαρᾶτος.
- Καὶ ἦνοιξε τὸ στόμα νὰ τραγουδήσῃ· ἀλλὰ, πρὶν

ἐξέλητο ἤχος ἀπὸ τὰ χεῖλη τοῦ, ἀφῆκε κραυγὴν ὀξείαν καὶ ἔγεινεν ὄχρος· ὡς τὸ σάβανον.

— Αἱ λοιπὸν! δὲν τραγουδεῖς; εἶπε χλευαστικῶς ὁ Παῦλος.

— Ἄθλια! ἀνέκραζεν ὁ Μαρᾶτος, καὶ οἱ συσταθέντες χαρκατῆρες τοῦ προσώπου τοῦ ἀνήγγελλον δριμύτατον πόνον· μὴ κατεσύντριψες τὴν χεῖρα.

— Βλέπεις ὅτι δὲν τραγουδεῖς; εἶπεν ὁ Παῦλος. Καὶ ἀφῆκε τὴν χεῖρά του.

Ὁ Μαρᾶτος ἔπεσεν ἐπὶ θρόνου, καὶ ἰδρῶς ἄφθονος κατέβρεχε τὸ πρόσωπόν του· ἐκύτταξε τὰ δάκτυλά του, ἦσαν κολλημένα μεταξὺ των καὶ ὡς ζυμωμένα ὄμοῦ.

Οἱ στρατιῶται ἐκύτταζαν ἐκθαμβοὶ τὴν σκηνὴν ταύτην.

Κατευνασθέντος ὡπασθῶν τοῦ πόνου, ὁ Μαρᾶτος ἐσηκώθη καὶ, κτυπὼν τὸν ὄμον τοῦ Παύλου, εἶπε·

— Μὴ γρόνθον σιτιζάρων σ' ἐπρόκεισεν ἡ φύσις· εὐχομαι ὅμως διὰ τὸ καλὸν σου νὰ σοῦ ἔδωκε καὶ καρδίαν συγχρόνως γενναίαν, καὶ ἱκανὴν νὰ περιφρονῆται ἀφόβως τὸν θάνατον, διότι δὲν ἐλπίζεις βέβαια, ἀρχοντόπουλόν μου, τὰ πράγματα νὰ μείνουν ἕως ἐδῶ.

Καὶ ἔσυραν ἀπὸ τὴν θήκην τὴν πλατεῖάν του σπάθην, ἀκτινοβολήσασαν εἰς τὸν ἥλιον.

— Τόσον ὀλίγον τὸ ἤλπισα, ἀπεκρίθη ὁ Παῦλος, ὥστε τοῦτο μόνον προδλέπων, καὶ ὄχι ἐξ ἰδιοτροπίας, ἐσφιγξα τὴν ἀριστεράν σου χεῖρα ἀντὶ τῆς δεξιᾶς τὴν ὁποῖαν πρῶτον μοῦ ἔδωκες.

Καὶ ἐξεσπάθωσεν ἐπίσης.

Οἱ στρατιῶται ἐσηκώθησαν καὶ ἐλαμν κύκλον περὶ τοὺς δύο μονομάχοις, πεπεισμένοι ὄντες ὅτι, ἂν καὶ ἔδειξε μεγάλην δύναμιν χεῖρός, ὁ Παῦλος ἔμελλε νὰ νικηθῆ εἰς πάλιν ἀπαιτούσαν ἐπιδειξιότητα μᾶλλον παρὰ δύναμιν, καὶ εἰς τὴν ὁποίαν ἔπρεπε νὰ ἐξέγῃ ὁ Μαρᾶτος. Ἡ πεποιθησις αὕτη, καθὼς καὶ ἡ λάμπουσα εἰς τὰ βλέμματα τοῦ νέου ἀφοδία εἰλκυσαν πρὸς αὐτὸν τὰς συμπαιθεῖας ὄλων, καὶ καθῆς ἐνδομύχως ἐπυγχήθη εἰς αὐτὸν νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ Μαρᾶτου, ὄχι ἀπλήγως, ἀλλὰ ζωντανός.

— Ἐμπρός, ἀνέκραζεν ὁ Μαρᾶτος· ἀς ἀρχίσωμεν. Καὶ τὰ ξίφη διεσταυρώθησαν.

Ἀπὸ τὰ πρῶτα βήματα, ἐνόησεν ὅτι ὁ ἀντιπαλὸς του, ὄχι μόνον δὲν ἦτον ἀδέξιος καὶ πρωτόπειρος, καθὼς κατ' ἀρχὰς ἐνόμισεν, ἀλλὰ μετεχειρίζετο μάλιστα τὸ ὄπλον μὲ ἐμπειρίαν σπανίαν τῶ ὄντι καὶ θαυμαστήν· ἐν τούτοις, ἐπειδὴ καὶ ὁ ἴδιος ἦτον πολὺ ἐπιτηδεύς, ἢ ἀνακάλυψις αὕτη δὲν ἠλάττωσε κατ' οὐδὲν οὔτε τὴν ἀταραξίαν οὔτε τὴν ἐπιτηδειότητά του. ἤρχισε λοιπὸν νὰ ἐπιπίπτῃ κατ' αὐτοῦ μὲ ὀρμὴν ἥτις, κατὰ τὸν στοχασμὸν του, ἔμελλε νὰ θορυβήσῃ τὸν Παῦλον καὶ ἤλπιζεν ἐκ τοιαύτης ὑπεροχῆς νὰ ὠρελθῆ· ἀλλ' ἡ μανία του αὕτη ἀποτέλεσμα ἄλλο δὲν ἔφερεν, εἰμὴ ὅτι ἔδωκεν εἰς τὸν νέον ἀφορμὴν ν' ἀναπτύξῃ ἐπιτηδειότητα ἔξοχον καὶ ἀθουρήθον ἦθος. Τελευταῖον, ὁ θυμὸς ἐκυρίευσεν τὸν Μαρᾶτον, ὁ Παῦλος αὐτὸς δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ κρατηθῆ, καὶ αἱ προσβολαὶ διεδέχοντο τὰς προσβολὰς μὲ τεραστῆν ταχύτητα. Ἐντὸς ὀλίγου σταγόνες τινὲς αἵματος ἐκοκκίνισαν τὸ ἔδαφος πρὸς τὸ μέρος τοῦ Παύλου, ὅστις τότε μόνον ἐνόησεν ὅτι ἦτον πληγωμένος, καθότι, εἰς τὴν ὀρμὴν τῆς μονομαχίας, δὲν τὸ εἶχε αἰσθανθῆ. Ἡθέλησε

λοιπὸν νὰ ἐκδικηθῆ· ὁ Μαρᾶτος πάλιν ἠθέλησε νὰ ὠρελθῆ ἀπὸ τὴν ὁποῖαν ἔλαβεν ὑπεροχὴν καὶ οὕτως ὠρμησαν κατ' ἀλλήλων ὡς δύο μανιώδεις τίγρεις, μὲ ἀπόφασιν νὰ φονεύσῃ ὁ εἰς τὸν ἄλλον διὰ τῆς πρώτης προσβολῆς. Τῶ ὄντι, ἡ πάλιν δὲν παρετάθη περισσύτερον, καὶ κωφὴ κραυγὴ ἠκούσθη· ὁ εἰς τῶν δύο ἀντιπαλῶν ἀφῆκε τὸ ξίφος του καὶ ἔπεσεν ὡς πτώμα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους· ἦτον δὲ οὗτος ὁ Καῖσαρ Μαρᾶτος.

Καὶ ὁ Παῦλος αὐτὸς ἐρρίφθη ἐπὶ θρόνου, ἀποκαρτερῶν καὶ τὸ πρόσωπον ἔχων σταζὸν ἀπὸ ἰδρῶτα.

Δύο τῶν στρατιωτῶν τὸν ἐπαρησάσαν, καὶ ἤρχισαν νὰ δένουν τὴν πληγὴν τὴν ὁποίαν τὸ ξίφος τοῦ Μαρᾶτου εἶχεν ἀνοίξει εἰς τὸν βραχίονά του, ὅθεν ἐρρίεν ὄλον τὸ αἷμα του.

Συγχρόνως δὲ, οἱ ἄλλοι ἐπεμελοῦντο τὸν Μαρᾶτον, τοῦ ὁποῖου εἶχε διαπερασθῆ τὸ στήθος, ὅθεν καὶ ὀλίγα σημεῖα ζωῆς ἔδιδεν.

Ἐκραζον τὸν ξηνοδόχον ὅστις ἦλθε μὲ μετρημένα ὄχηματα.

— Ἐλα, γέρον Ζάχε μου, τοῦ εἶπεν ὁ προσκλήσας αὐτὸν στρατιώτης· ἔχομεν ἀνάγκη ἀπὸ σέ.

— Καὶ ἄλλος πάλιν φωνεμένος, εἶπε δυσχερῶς ὁ Ζάχος, καὶ πάλιν αἶμα χυμῶν εἰς τὸ ξηνοδοχεῖόν μου! Καὶ ποῖος ἔχει τὸ θᾶρος πάντοτε νὰ πλῆνῃ τὸ ἔδαφος; Πέντοτε ὁ Ζάχος. Μὰ τὸν Θεὸν, οἱ ξηροφόροι οὗτοι εἶναι ἀνυπόφοροι.

— Αὐτὸ μᾶς μέλει, μὰ τὴν ἀλήθειαν! ἔχετε ἱατρὸν εἰς τὸ χωρίον;

— ἔχομεν ἓνα ὅστις ἦλθε πρὸ τριῶν μηνῶν, γέροντα μικρόσωμον, ἄνθρωπον πολλὰ ἐπιτηδεῖον τῇ ἀληθείᾳ, καὶ ἐμπειρότατον εἰς τὴν τέχνην του, ἔχοντα ὅμως τὴν μανίαν νὰ κλειεταὶ ὄλην τὴν ἡμέραν εἰς τὴν οἰκίαν του, καὶ μόνον τὴν νύκτα νὰ ἐπισκέπτεται τοὺς ἀσθεῖς του. Ποτὲ δὲν ἠθέλησε νὰ ἐξέλθῃ τὴν ἡμέραν, ὅσα καὶ ἂν τοῦ δώσουν χρήματα. Αὐτὸν μὴ τὸν περιμένετε πρὶν νυκτώσῃ.

— Ἐποτότου νυκτώσῃ, ὁ δουτυχῆς οὗτος ἔχει καιρὸν ν' ἀποθάνῃ εἰκοσάκις. Ὁδήγησέ με εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἱατροῦ, καὶ ἐγὼ τὸν κάμνω καὶ ἔργεται.

Ταῦτα εἶπεν εἰς τῶν στρατιωτῶν, καὶ ὁ Ζάχος συγκατετέθη, μουρμουρίζων πάλιν κατὰ τῶν καταπραμένων ξηροφόρων, τοὺς ὁποῖους δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποφέρῃ, καὶ αὐτοὶ ἐν τούτοις ἀπετέλουν τὴν συνήθη πελατεῖαν του.

Ὁ Παῦλος ἐντὸς ὀλίγου ἀνέλαβε τὰς δυνάμεις του· ἐδέθη ἡ πληγὴ του, ἔπρυσεν ἡ ρυὴ τοῦ αἵματος, καὶ τότε ἐπλησίασεν εἰς τὸν Μαρᾶτον καὶ ἠρώτησε πῶς ἦτον.

— Μὰ τὴν ἀλήθειαν, κύριε μου, ἀπεκρίθη εἰς τῶν στρατιωτῶν, εἶναι πιθανὸν μετ' ὀλίγας στιγμᾶς ν' ἀφῆσθαι τὰ κῶλα ἐν τῇ ἐρήμῳ.

— Μοῦ καιροπνέεται, εἶπεν ὁ Παῦλος, ἀλλ' αὐτὸς τὸ ἠθέλησεν.

Ἐπειδὴ δὲ τὰ βλέμμά του ἀπέφουγαν τὸ πλιθὸν πρόσωπον τοῦ Μαρᾶτου, εἶδε κατὰ γῆς χαρτίον διπλωμένον ἐν εἰδει ἐπιστολῆς· λαβὼν αὐτὸ, ἀνέγνωσε τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν·

« Τῶ κυρίῳ Φραγκίσκῳ Ἀζολίνῳ. »
Στοχασθεῖς ὅτι ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἔπεσεν ἀπὸ τὰ

φάρμακα τοῦ Μαρᾶτου, ἠτοιμάζετο νὰ τὴν ἀποθήσῃ πλοσίον του, ὅταν, φωτισθέντος αἴφνης τοῦ χαρτίου δι' ἡλιακῆς ἀκτίνος, τοῦ ἐφάνη ὅτι διέκρινεν ἐξώθεν ὄνομα τὸ ὁποῖον ζωγράφος ἐκέντησε τὴν περιέργειαν του. Παραμερήσας λοιπὸν, καὶ ἀνοίξας τὴν ἐπιστολὴν, ἔρριψεν ἐπ' αὐτῆς ὀλίγα βλέμματα· ἔπειτα, ἀφοῦ ἐκύτταξε τὸν Μαρᾶτον κείμενον χαμαὶ, σχεδὸν ὡς νεκρὸν, ἐφάνη ὅτι ἔλαβεν ἀπόφασιν τινὰ ὀριστικὴν, ἔθεσε τὴν ἐπιστολὴν εἰς τὸν κόλπον του, καὶ ἐπανελθὼν ἀνεμίχθη μὲ τοὺς περικυκλόνοντας τὸν πληγωμένον στρατιώτην.

Μετὰ δέκα λεπτά, ἦλθεν ὁ Ζάχος μὲ τὸν συνοδεύοντα αὐτὸν στρατιώτην, καὶ τούτους παρηκολούθει ἄνθρωπος ἄλλος, ἰσχνός, φηρός, μικρόσωμος, καὶ κύππων ὑπὸ τὸ βάρος προώρου γόρατος. . . . Ἐπεριπάτει τρέμων ὄλος, χαμαὶ νεύων, καὶ ῥίπτων περὶ αὐτὸν φοβισμένα βλέμματα.

— Ἴδου, κύριε Ματθαῖε, εἶπεν ὁ Ζάχος δείξας πρὸς αὐτὸν τὸν ἐξαπλωμένον κατὰ γῆς Μαρᾶτον, ἰδὸς ὁ ἄνθρωπος ὅστις ἔχει ἀνάγκη τῆς συνδρομῆς σου.

Ὁ Ματθαῖος ἐστρεψε πρὸς αὐτὸν βλέμμα ἀνήσυχον, ἔπειτα ἔσκυψε πρὸς τὸν Μαρᾶτον, καὶ, ἐξετάσας αὐτὸν ὀλίγας στιγμᾶς, διέταξε νὰ τὸν μεταφέρουν εἰς τὸν κοιτῶνα τοῦ Ζάχου.

Ἡ διαταγὴ τοῦ ἱατροῦ ἐξετελέσθη ἀντιλέγοντος τοῦ Ζάχου, καὶ ὁ γέρον Ματθαῖος τότε μόνον ἀνέπνευσεν ἐλευθέρως ὅταν εὔρεθη ἐντὸς τῆς κοινῆς αἰθούσης ὅπου ἡ εἴσοδος ἦτον ἀνοικτὴ εἰς ὄλους.

— Πηγαίνωμεν, συστρατιῶται, εἶπε τότε ὁ προϊστάμενος τῶν στρατιωτῶν, λάβετε τὰ ὄπλα σας καὶ ἀς φύγωμεν, διότι ἐντὸς μιᾶς ὥρας πρέπει νὰ ἤμεθα εἰς Βενετίαν.

Ἐπλήρωσαν εἰς τὸν Ζάχον τὰ γενόμενα ἐξοδα· ὁ Παῦλος ἀνέλαβε νὰ πληρώσῃ τὰ τοῦ Μαρᾶτου, καὶ αἱ στρατιῶται ἀνεχώρησαν.

— Τί φρονεῖς λοιπὸν περὶ τοῦ πληγωμένου; ἠρώτησε τὸν ἱατρὸν ὁ Παῦλος.

— Φρονῶ, ἀπεκρίθη ὁ Ματθαῖος, ὅτι τελευταίαν φάρμακον ἔσπευε σήμερον ἀπὸ τὴν θήκην τὸ ξίφος.

— Τόσον ἐπικίνδυνον νομίζεις τὴν πληγὴν του;

— Τὸ τραῦμα εἶναι θανατηφόρον, καὶ ἐντὸς μιᾶς ὥρας ἴσως ὁ δυστυχὴς μεταβαίνει εἰς ἄλλον κόσμον.

— Ὅπως καὶ ἂν ἦναι, κύριε Ματθαῖε, κάμε τὸ χρέος σου, καὶ γνώριζε ἀπ' ἐμὲ τὴν ἀνταμοισθῆν τῶν κόπων σου.

— Εὐχαριστῶ, κύριε, πλὴν σοῦ ὁμολογῶ ὅτι ἐπρωτίμων πολλὰ νὰ χάσω, καὶ νὰ εὐρεθῶ τὴν στιγμὴν ταύτην εἰς τὴν οἰκίαν μου.

— Καὶ τί τάχα φοβεῖσαι ἐδῶ;

— Τίποτε, τίποτε· ἀλλ' ὡστόσον ἡ φιλανθρωπία μ' ἔκαμε ν' ἀποφασίσω ἀπερσιτικῶς ἔπρεπε νὰ περιμείνω νὰ ἔλθω τὸ ἔσπερας.

Καὶ, ταῦτα λέγων, ἐξέταξε διὰ τῆς μῆλης τὴν πληγὴν τοῦ Μαρᾶτου μὲ σπανίαν ἐπιδειξιότητα. Μετὰ ταῦτα, ἐπέθεσεν ἐμπλαστρον, τὴν ἔθεσεν ἐπιμελῶς, ἐνηθροῖσε μὲ βίαν τὰ ἐργαλεῖά του, καὶ ἐπροχώρησε πρὸς τὴν κοινωνοῦσαν μὲ τὴν κοινὴν αἴθουσαν ὑαλίνην θύραν. Ἄλλ' αἴφνης ὡπισθοδρόμησε τρέμων, ἐστρεψε πανταχόσε περίφοβα βλέμματα, καὶ ὄρα μὴν ἐκρόβη ὀπισθεν τῆς κλίνης τοῦ κοιτῶνος κραυγάζων Φουλλάδιον 58, Τόμ. Γ'.

— Ἄ! ἰδὸς ὅ,τι ἐφοδοῦμην· δυστυχία μου, δυστυχία μου! Κύριε, σῶσον με!

Ὁ Παῦλος, οἰκτεῖρων τὸν τρέμαντα γέροντα, ἔδραμε ν' ἀνοίξῃ τὴν θύραν, καὶ ἐμβῆκεν εἰς τὴν κοινὴν αἴθουσαν.

Ἦδεν ἐκεῖ νέον, τὸν ὁποῖον ἐκ τῆς φορεσίας καὶ τῶν τρόπων του ἀνεγνώριζεν ὡς ἀνήκοντα εἰς τὴν τάξιν τῶν πατρικίων. Καὶ ἂν ἦτο δυνατόν ν' ἀμφιβάλλῃ περὶ τούτου, ὁ τόνος μὲ τὸν ὁποῖον ἀπεύθυνε τὸν λόγον πρὸς αὐτὸν ἦτον ἱκανὸς νὰ τὸν βεβαιώσῃ.

— Εἶσαι μόνος εἰς τὸ ξηνοδοχεῖον τοῦτο; τὸν ἠρώτησε συντόμως καὶ προστακτικῶς.

— Σχεδὸν, κύριε μου, ἀπεκρίθη ὁ Παῦλος ὅστις ἤρχιζε νὰ σπουδάζῃ περιέργως τοῦ νέου τούτου τὴν φυσιογνωμίαν.

— Τί ὥρα εἶναι;

— Δέκα ὥραι.

— Αὐτὴ εἶναι ἡ ὥρα, αὐτὸς πρέπει νὰ ἦναι, ἐμμοῦρσε σιγαλὰ ὁ νέος πατρικίος.

Ἐπειτα, πλησιάζων πρὸς τὸν Παῦλον·

— Γνωρίζεις τὸν Τιντορέτον; τοῦ εἶπε.

— Γνωρίζω τὸν Τιντορέτον, ἀπεκρίθη ὁ Παῦλος, γνωρίζω τὴν κατοικίαν του εἰς τὴν προκυμαίαν τῶν Σκλαβούων, καὶ ἠξέυρω ὅτι τὴν ὥραν ταύτην καθ' ἡν

καλοῦμεν ἐμβαίνει εἰς τὴν Βενετίαν.

— Μὰ τὸν Χριστὸν! ἀνέκραζεν ἐκθαμβός ὁ πατρικίος, ἂν ἦται τόσον ἀνδραεὶς ὅσον εἶσαι ἐπιτηδεύς, σοῦ προλέγω ὅτι θὰ κάμης πολὺ γλήγορα τὴν τύχην σου. Ἐπειδὴ ὅμως ἠξέυρεις τόσα πράγματα, θὰ ἠξέυρης βέβαια καὶ ποῖος εἶμαι.

— Ὁ κύριος Φραγκίσκος Ἀζολίνος, εἶπε προσκυνῶν βαθέως ὁ Παῦλος, καὶ θὰ μ' εὐρῆς πάντοτε ὑπηρετήν ἀφωσιωμένον καὶ εὐπειθέστατον.

Σύρων τότε ἀπὸ τὸν κόλπον του τὴν ὁποίαν πρὸ ὀλίγου εἶχεν εὐρεῖ κατὰ γῆς ἐπιστολὴν, τὴν ἔδωκε πρὸς τὸν Ἀζολίνον.

— Βλέπεις, τοῦ εἶπε, τὸ αἷμα τοῦτο, καὶ τὴν πληγὴν τὴν ὁποίαν ἔχω εἰς τὸν βραχίονα· ἐμονομάχησα μὲ ἓνα τῶν στρατιωτῶν, καὶ εἰς τὴν μονομαχίαν ἡ σφραγὶς ἐσυντρίφθη.

— Κύριε Καῖσαρ Μαρᾶτε, εἶπεν ὁ Ἀζολίνος ἀφοῦ ἔρριψε μικρὸν βλέμμα εἰς τὴν ἐπιστολὴν, θὰ εὐρῆς καὶ σὺ ἐμὲ αὐθέντην εὐγνώμονα καὶ πρὸ πάντων ἐλευθέριον.

Ἴδου τί περιεῖχεν ἡ ἐπιστολὴ, ἡ διευθυνομένη πρὸς τὸν Φραγκίσκον Ἀζολίνον, καὶ πεσοῦσα, ὡς εἶδαμεν, εἰς χεῖρας τοῦ Παύλου·

« Φίλιππότη μου Ἀζολίνε, σοῦ στέλλω τὸν ἄνθρωπον περὶ τοῦ ὁποῖου σοῦ ὠμίλησα διαβαίνων ἀπὸ Βενετίας. Ὁ Καῖσαρ Μαρᾶτος εἶναι κυρίως ὅ,τι σοῦ χρειάζεται διὰ τὴν ἡρωστὴν ὑπόθεσιν· εἶναι ἀνδραεὶς, εὐρωστος, νοήμων, καὶ ἀγνοεῖ μάλιστα τί ἐστὶ συνειδήσις. Γνωρίζεις τὴν ὑπόθεσιν διὰ τὴν ὁποίαν ἔχεις ἀνάγκη τῆς ὑπηρεσίας του, καὶ θὰ τὸν εὐρῆς ἔτοιμον εἰς ὅλα. Σοῦ εἶπα διὰ τῆς προλαβούσης μου ἐπιστολῆς τὴν ἡμέραν, τὴν ὥραν καὶ τὸν τόπον ὅπου θὰ σὲ περιμείνῃ, καὶ τὸ σύνθημα διὰ τοῦ ὁποῖου θὰ τὸν γνωρίζῃς. Ἰγίαινε λοιπὸν, καὶ ὁ οὐρανὸς ἵνα προστατεύσῃ τοὺς ἐρωτάς σου! Εἰς καλὰς χεῖρας εὐρί-
401

« σκεται ο Τιντορέτος· θά κρίνης όταν ιδής του Καί-
« σαρός μου τὰ έργα.
« Ἐρρώσω.

ΚΑΜΠΑΝΑΙΟΣ.

— Κύριε Καίσαρ, εἶπεν ὁ πατρικιὸς πρὸς τὸν Παῦλον, σὲ προσμένω εἰς τὸ παλάτιόν μου ἀπόψε· ἔλα τὰ μεσάνυκτα φορῶν προσωπίδα, καὶ θά σοῦ δώσω λεπτομερεῖς ὁδηγίας. Σ' ἐπροσκάλεσα, τὸ ἤξεύρεις, διότι εἶσαι ὄλωσδιόλου ἄγνωστος εἰς τὴν Βενετίαν, καὶ κάνεις δὲν θά ὑποπτεύσῃ ὅτι ὑπάρχουν σχέσεις μεταξὺ σοῦ καὶ ἐμοῦ. Φρόντισε λοιπὸν, ἂν κατὰ περίστασιν μὲ ἀπαντήσῃς ἔμπροσθέν σου, νὰ προσποιηθῇς ὅτι δὲν μὲ γνωρίζεις.

— Πολὺ καλά.

— Απόψε λοιπὸν, τὰ μεσάνυκτα.

Μείνας μόνος, ὁ Παῦλος ἔδραμε πρὸς τὸν ἱατρὸν, τὸν ὅποιον ἤφρον εἰς τὴν αὐτὴν ἀκριβῶς θέσιν ὅπου τὸν εἶχεν ἀφήσει.

— Ἡσύχασε, τὸν εἶπε, κύριε Ματθαῖε, ὁ κύριος Ἀζολίνος ἔφυγεν.

— Εἶσαι βέβαιος ὅτι δὲν μὲ εἶδεν, ἠρώτησεν ὁ γέρον ἀνορθώσας τὴν πελιδνὴν ἀπὸ τὸν τρόμον κεφαλῆν του.

— Βεβαιότατος· ἀλλ' εἶπέ μου, τί συνέβη μεταξὺ σοῦ καὶ τοῦ νέου τούτου πατρικίου, ὥστε μόνη ἡ θεωρία του νὰ σοῦ ἐμπνέῃ τὸσαύτην φρίκην;

— Ὄ! μὴ ζητῆς νὰ μάθῃς τὴν ἱστορίαν ταύτην, κύριέ μου· δι' ὅλα τὰ πλούτη τοῦ κόσμου δὲν τολμῶ νὰ σοῦ τὴν εἰπῶ.

— Εἶναι λοιπὸν πολὺ τρομερά;

— Τρομερωτάτη, κύριέ μου.

— Τόσῳ περισσότερον λοιπὸν ἐπιμένω νὰ τὴν μάθω.

— Ἀδύνατον σοῦ λέγω, κύριέ μου, δὲν ἠμπορῶ νὰ τὴν εἰπῶ οὐδὲ τοῦ ἰδίου ἀδελφοῦ μου.

— Μοῦ κακοφαίνεται, κύριε Ματθαῖε· εἰς ἐμὲ μολαταυτα πρέπει νὰ τὴν εἰπῆς, ἐκτός ἂν προτιμᾷς νὰ δεχθῆς ἀπ' αὐρίου τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ Φραγκίσκου Ἀζολίνου, ἔχοντος ἴσως συμφέρον νὰ γνωρίσῃ τὴν κατοικίαν σου.

Τὴν ἀπειλὴν ταύτην ἀκούσας, ὁ γέρον ἐπεσε τρέμων εἰς τοὺς πόδας τοῦ Παύλου.

— Ὄ! κύριέ μου, ἀνέκραξε τείνας πρὸς αὐτὸν τὰς χεῖρας· δι' ἀγάπην Θεοῦ, διὰ τοὺς οἰκτιρμούς τοῦ Θεοῦ, μὴ τὸ κάμῃς αὐτὸ, ἄλλως εἶμαι χαμένος ἄνθρωπος.

— Τότε, εἶπέ μου τὴν ἱστορίαν ταύτην, καὶ δὲν θά ἔχῃς τίποτε νὰ φοβηθῆς ἀπὸ τὸν Ἀζολίνον, σοῦ δίδω τὸν λόγον μου.

— Ἀκουσέ με λοιπὸν, κύριέ μου, ἐπειδὴ τὸ ἀπαιτεῖς. Καὶ καθήσας διηγήθη πρὸς τὸν Παῦλον ἱστορίαν, τὴν ὅποιαν θά μάθῃ ἀργότερα ὁ ἀναγνώστης.

Μετὰ τὸ τέλος αὐτῆς, ὁ νέος, ἀφήσας τὸ ξενοδοχεῖον, διευθύνθη εἰς Βενετίαν.

Ὁ δὲ Καίσαρ Μαράτος ἐξέπνευσε πρὸ τοῦ τέλους τῆς ἡμέρας.

Γ.

Ἡ ἡμέρα εἶχεν ἤδη προχωρήσει, ὅταν ὁ Ἰάκωβος Ροβούστης ἐστάθη ἔμπροσθεν τῆς οἰκίας τῆς Μαριέτας. Μὴν ὀλόκληρος εἶχε παρῆλθει ἀφοῦ τὴν εἶχεν ἀφήσει·

πόσα λοιπὸν πράγματα εἶχε νὰ τῆς εἰπῇ! πόσῃ χαρὰν προησθάνετο συλλογιζόμενος τὴν εὐδαιμονίαν τὴν ὅποιαν θά ἔβλεπε λάμπουσαν εἰς τοὺς ὠραίους ὀφθαλμούς τῆς ἐνώπιόν του! διότι καὶ αὐτὴ ἀκόμη, ἦτον βέβαιος, καὶ αὐτὴ εἶχεν ἀριθμήσει ἀδημονοῦσα τὰς ὥρας ὅλας ὅσαι διέτρεξαν μετὰ τὸν χωρισμὸν των· καὶ αὐτὴ ἀκόμη εἶχε νὰ τοῦ διηγηθῇ τὰ ἠδονικὰ δάκρυα, τὴν βαθειὰν λύπην καὶ τὴν ἠδονικὴν σύννοιαν ἐκ τῶν ὁποίων ἐσυγκινεῖτο ἡ καρδιά τῆς καθ' ὅλον τὸν μακρὸν τοῦτον χωρισμὸν.

Ἐπαλλε λοιπὸν βιαίως ἡ καρδιά του ὅταν ἐκρούσε τὴν θύραν ταύτην, τὴν ὅποιαν πρὸ ἐνὸς μηνὸς ἀδιακόπως ἐσυλλογίζετο.

Ἰκανὴ ὥρα παρῆλθε πρὶν ἔλθῃ κάνεις νὰ τοῦ ἀνοίξῃ τὸ τέλος πάντων ἡ θύρα ἐστράφη περὶ τοὺς στρόφιγγας αὐτῆς, καὶ οὕτως εἰσῆλθεν.

Ἡ γραῖα Γιαννέτα, ἥτις εὐσπλαγχνίζετο τὴν κατὰστάσιν του ὅταν τόσα προσκλήματα εὕρισκεν ἡ εὐδαιμονία του, καὶ ἦτις μετὰ ταῦτα ὑπερηχαραστήθη διὰ τὴν αἰσίαν καὶ ἀπροσδόκητον τῆς τύχης τοῦ ἔρωτος αὐτῶν μεταβολὴν, ἡ Γιαννέτα, λέγομεν, τὸν ἐκύτταξεν ἐμβαίνοντα μὲ τὸσαύτην ἔκφρασιν θλίψεως καὶ ἀπογνώσεως, ὥστε ἡ θεὰ αὐτῆς τοῦ ἐπάγασε τὴν καρδίαν· καὶ ὅταν ἐζήτησε νὰ ἰδῇ τὴν Μαριέταν, τοῦ ἔδειξε διὰ τοῦ δακτύλου, χωρὶς νὰ προφέρῃ μῆτε λέξιν, τὸν μικρὸν κοιτῶνα ὅπου συνήθως αὐτὴ διέμενε, διότι ὁ κοιτῶν οὗτος ἔβλεπε πρὸς τὴν θάλασσαν.

Ὁ Ἰάκωβος ἔδραμεν εἰς τὸν δειχθέντα κοιτῶνα, κυριευόμενος ἀπὸ ἀνέκφραστον φρίκην. Εἶδε τὴν Μαριέταν καθήμενην εἰς τὴν γωνίαν, ἀκουμβοῦσαν τὴν κεφαλὴν εἰς τὴν χεῖρα, ἄτακτον ἔχουσαν τὴν κόμην, ἀτενὲς καὶ φλογερὸν τὸ βλέμμα, ὠχρὸν τὸ πρόσωπον, καὶ φέρουσαν ἐπὶ τοῦ μετώπου τὸν τύπον τόσῳ μεγάλῃς λύπης, τόσῳ βαθείας ἀπογνώσεως, ὥστε ἐστάθη εἰς τὸ κατώφλιον καὶ ἤρχισε νὰ ὠχρῆσθαι καὶ νὰ τρέμῃ καὶ αὐτὸς, ὡς νὰ εἶχεν ἀποσυρθῆ αἰφνιδίως ἡ ζωὴ ἀπὸ τὴν καρδίαν του.

Ἡ νεᾶνις ὕψωσε πρὸς αὐτὸν τὰ μεγάλα, μαῦρα καὶ πυρετώδη της ὄμματα, καὶ τὸ πρόσωπόν της δὲν ἔδειξε κανὲν ἔχνος συγκινήσεως· εὐκόλως ἐμαντεύετο ὅτι ἡ ψυχὴ της ἐβασανίσθη τόσον, ὥστε ἔχασε τὸ αἶσθημα τοῦ πόνου. Καθὼς τὸ ἄνθος τὸ καταπλακωθὲν αἰφνιδίως ἀπὸ τὴν χιόνα, ἔχασε διαπαντός καὶ λάμψιν καὶ ἄρωμα.

— Μαριέτα! Μαριέτα! τί ἔπαθες; τί ἔχεις; ἀνέκραξε γονυπετῆς ὁ Ἰάκωβος.

Καὶ τὴν ἀπηλπισμένην ταύτην πρόσκλησιν ἀκούσασα, καὶ τὴν φωνὴν ταύτην τὴν πλήρη δακρύων, ἀδημονίας καὶ τρυφερότητος ἀκουασθεῖσα, ἡ Μαριέτα διετήρησε τὴν φρικώδη ἀταραξίαν της.

— Ὄ! λάλει, λάλει, Μαριέτα, ἀνέκραξεν ὁ ζωγράφος, καὶ τὴν φρικωδέστεραν συμφορὰν ἂν ἔχῃς νὰ μοῦ εἰπῆς, προτιμῶ τοῦτο παρὰ τὴν σιωπὴν σου ἥτις, ἂν παραταθῇ, θά μὲ κατὰστήσῃ παράφρονος.

Ἡ Μαριέτα ἠτένισεν ὀλίγον ἐπὶ τοῦ Ἰακώβου τὸ φλογερὸν της βλέμμα ὅπου κρουνοὶ δακρύων ἀπερρόφωσαν· ἔπειτα, χωρίζουσα μὲ τὰς χεῖρας τὴν πίπτουσαν συγκεχυμένως περὶ τὸ πρόσωπόν της κόμην, εἶπε·

— Προτιμᾷς συμφορὰν ὁποιαδήποτε παρὰ τὴν φρίκην τὴν ὅποιαν σοῦ προξενεῖ ἡ σιωπὴ μου; εὐχαρι-

στήσου λοιπὸν, Ἰάκωβε. Ὅταν ἤθελες νὰ πηγαίνῃς εἰς τὴν ἐξοχὴν τοῦ ἄρχοντος Ματαδαίου, σὲ παρεκάλεσα, ἂν ἐνθυμῆσαι, ν' ἀναβάλλῃς τὴν ἀναχώρησίν σου μέχρι τῆς ἐκτελέσεως τῶν γάμων μας. Σὺ δὲ, Ἰάκωβε, ἀντέταξες εἰς τὰ προαισθήματά μου λόγους, καὶ σήμερον φαίνεται ὅτι τὰ προαισθήματά μου ἦσαν φρονιμώτερα τῶν λόγων σου, διότι ἀπέβησαν ἀληθῆ.

— Φρίττω ἀκούων σε, Μαριέτα· ἐξηγήσου, σὲ παρακαλῶ.

— Ἀνώτερα μάλιστα τῶν ὑποψιῶν μου, ἐμουρμούρισεν ἡ νεᾶνις μὲ φωνὴν ὑπόκωφον καὶ ὡς λαλοῦσα πρὸς ἑαυτήν· διότι πῶς ἠδυνάμην νὰ μαντεύσω ὅ,τι σήμερον συμβαίνει!

— Ἀλλὰ τί συμβαίνει τέλος πάντων, Μαριέτα; σ' ἐξορκίζω.

— Ἰδοῦ, Ἰάκωβε, εἶπε μὲ βραχεῖαν καὶ διακοπομένην φωνὴν ἡ Μαριέτα· συμβαίνει πράγμα ἀπλοῦστατον· ἄνθρωπός τις κατεδέχθη νὰ μοῦ προτεινῇ νὰ γίνω ἐρωμένη του, καὶ συγκατετέθην.

— Θεέ μου! Θεέ μου! παραφρονεῖ ἡ τάλαινα, ἀνέκραξεν ὁ Ἰάκωβος βλέπων μὲ φρίκην τὴν νέαν, τῆς ὁποίας οἱ ὀφθαλμοὶ ἔλαμπαν ὑπερφυσικὴν λάμψιν.

— Καὶ συγκατετέθην ἐκουσίως, ἀνενοχλήτως καὶ ἀπαραβιάστως, ἐπανελάβην ἡ Μαριέτα. Ὄ! μὴ με κυττάξῃς κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, Ἰάκωβε, ὄχι, δὲν εἶμαι τρελλή, καὶ ἀπόδειξις ὅτι ἔχω σώας τὰς φρένας μου.

Καὶ ἐστάθη ἐδῶ αἰφνιδίως, ἐβύθισεν ἀμέσως τὴν κεφαλὴν εἰς τὰς δύο χεῖράς της, καὶ ἤρχισε νὰ θρηνηῖ γοερῶς.

— Ὄ! ὄχι, ἀνέκραξε μὲ πικρίαν λύπης σπαράττουσαν πᾶσαν ἀνθρωπίνην καρδίαν, ὄχι, δὲν εἶμαι τρελλή!

Ἡ παραφορὰ αὕτη διήρκεσεν ὀλίγον, καὶ ἡ ἀπελπισία της ἐπανελάβε ταχέως τὸν σκυθρωπὸν ἐκείνον καὶ ἀπαθῆ χαρακτήρα, τὸν ἀποτελοῦντα φρικώδη τὴν μορφήν της.

Ὁ Ἰάκωβος τὴν ἐξώρτισε καὶ πάλιν νὰ τοῦ ἐξηγήσῃ τὴν λύπην της, ἥτις ἐφαίνετο ὅτι ἐκρυπτε τοιοῦτο φοβερὸν μυστήριον· ἀλλ' αὕτη ἀντέταξεν ἐπίμονον σιωπὴν.

— Μία μόνη σωτηρίας ἐλπίς ὑπολείπεται εἰς τὴν δυστυχίαν μου, εἶπε πρὸς αὐτὸν, ἐλπίς ὅμως σαθρὰ καὶ ἀβέβαιος· ἐπίστρεψε αὐρίου τὴν αὐτὴν ὥραν, καὶ ἂν ὁ Θεὸς μ' εὐσπλαγχνίσῃ . . . πόσον μωρὰ εἶμαι ἡ δυστυχὴς νὰ ἐλπίζω ἀκόμη! ἀνέκραξεν, ἀλλ' οὕτως εἶμεθα πλασμένοι. Ἰγίαινε λοιπὸν, Ἰάκωβε, καὶ αὐρίου βλέπομεθα.

— Μαριέτα, σὲ ἀφίνω, ἐπειδὴ τοιαύτη εἶναι ἡ θέλησίς σου; ἀλλὰ δὲν ἠμπορῶ νὰ ἰδῶ τὸν κύριον Μαλατέστα;

— Τὸν πατέρα μου! ἀνέκραξε παραφρονοῦσα ἡ νεᾶνις, ὦ! μὴ μοῦ λαλῆς περὶ τοῦ πατρός μου. Ἄφες με μόνην, Ἰάκωβε, ἄφες με.

Ὁ ζωγράφος ἀπεμακρύνθη, ἀφοῦ εἶδεν ὅτι ἦτον ἀδύνατον νὰ κατορθώσῃ πλέον τίποτε.

Ἡθέλησε νὰ ἐρωτήσῃ τὴν γραῖαν Γιαννέταν, ἀλλ' ἡ Γιαννέτα τοῦ ἀπεκρίθη ὅτι ὅλα σχεδὸν τὰ γινόμενα ἦσαν μυστήρια δι' αὐτήν, καὶ ὅτι ἀπὸ τὰ ὀλίγα ὅσα ἤξευρεν εἶχεν ὀρκισθῆ νὰ μὴν εἰπῇ τίποτε εἰς κανένα.

Περὶ δὲ τοῦ κυρίου Μαλατέστα, εἶπεν ὅτι δὲν ἠδύνατο

νὰ φανερώσῃ τὸ παραμικρὸν, καὶ ἀπεποιθῆ πᾶσαν περαιτέρω ἐξήγησιν.

Ὁ Ροβούστης λοιπὸν ἠναγκάσθη νὰ περιμενῇ ἕως αὐρίου, ἂν καὶ ἐκυριεῖτο ἀπὸ σκληροτάτην ἀδημονίαν.

Τὴν ἐπαύριον, ὀλίγον πρὸ τῆς ὥρας καθ' ἣν ὁ Ἰάκωβος Ροβούστης ἐμελλε νὰ ἰδῇ τὴν Μαριέταν, νέος τις ἱππότης, εὐεὶδης εἰς ἄκρον καὶ τὴν ἐνδυμασίαν κομψὸς, ἐνεφανίσθη ἔμπροσθεν τῆς θυγατρὸς τοῦ Μαλατέστα· ὁ νέος οὗτος ἦτον ὁ Παῦλος, τὸν ὅποιον, ὡς ἐκ τοῦ εὐγενοῦς καὶ διακεκριμένου χαρακτῆρός του, ἠδύνατό τις εὐκόλως νὰ ὑπολάβῃ ὡς υἱὸν περιφανοῦς οἰκογενείας.

— Κυρία, εἶπε πρὸς τὴν Μαριέταν, ἔρχομαι νὰ σοῦ λαλήσω ἐκ μέρους τοῦ κυρίου Ἀζολίνου.

— Εἶσαι φίλος του; εἶπεν ἡ Μαριέτα ἐκφράζουσα περιφρόνησιν τὴν ὅποιαν δὲν ἠδυνήθη νὰ κρύψῃ.

— Δὲν εἶμαι ἄξιος τῆς τοιαύτης τιμῆς, εἶπεν ὁ Παῦλος μὲ ταπεινώσιν ἄκραν· εἶμαι πιστὸς ὑπηρετῆς του.

— Ὑπηρετῆς του! εἶπεν ἐκθαμβος ἡ Μαριέτα.

Ἐπειτα, ἀδημονοῦσα μεγάλως καὶ ἀδυνατοῦσα νὰ κρύψῃ τὴν ἀδημονίαν της, ἐπανελάβε·

— Τί ἔχεις νὰ μοῦ εἰπῆς ἐκ μέρους τοῦ κυρίου Ἀζολίνου;

— Κυρία, εἶπεν ὁ Παῦλος, πρὸ ἐνὸς περίπου μηνὸς, τὴν αὐτὴν ἐκείνην ἡμέραν καθ' ἣν ὁ Τιντορέτος ἀνεχώρησεν ἀπὸ Βενετίαν, ὁ πατήρ σου συνελήφθη ἐντὸς τῆς οἰκίας του καὶ ἀπήχθη εἰς τὴν φυλακὴν τὴν λεγομένην τῶν Μολύβδων. Βαρύτατον βέδαια ἦτον τὸ ἔγκλημα του, διότι εἶμεθα ἤδη εἰς τὸν καυστικώτερον μῆνα τοῦ ἔτους, καὶ ἡ καταδίκη τῶν μολύβδων, ἀνυπόφορος οὕσα εἰς ὄλους, εἶναι ποινὴ φρικώδης καὶ ἀνήκουστος εἰς γέροντα ὅστις ἄλλο τι μέχρι τοῦδε δὲν ἐγνωρίσεν εἰμὴ τὴν εὐεξίαν καὶ τὰς γλυκύτητας τῆς ζωῆς.

Τὰς τελευταίας ταύτας λέξεις ἀκούσασα, ἡ Μαριέτα ὠχρῆσεν φρικτὴν ὠχρότητα.

— Ἀκολουθεῖ, εἶπεν.

— Ὁ κύριος Ἀζολίνος, ὅστις δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἰδῇ ἄνθρωπον πάσχοντα χωρὶς νὰ τὸν εὐσπλαγχνίσῃ, σοῦ προσφέρει ὅλην ὅσῃν ἔχει ἐπιβρόχην εἰς τὸ νὰ κατορθωθῇ ἡ ἀπόλυσις τοῦ κυρίου Μαλατέστα· ἕνα μόνον ὄρον θέτει εἰς τὴν γενναίαν ταύτην προσφορὰν, τὸν ὅποιον ἐγὼ δὲν γνωρίζω, σὺ ὅμως ἠθέλησες νὰ καθυπεβάλλῃς εἰς τὸν πατέρα σου. Ὁ γέρον τὸν ἀπέκρουσεν, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἐμπόδισε τὸν κύριόν μου, τοῦ ὁποίου ἡ ἀγαθότης εἶναι ἀνεξάντλητος, νὰ σοῦ διακοινώσῃ καθ' ἡμέραν εἰδήσεις τοῦ πατρός σου, τοῦ ὁποίου ἡ ὑγεία ἤρχισε νὰ πάσχῃ δεινῶς. Τέλος πάντων, τὰ παθήματά του ἐφθασαν εἰς τοσοῦτον βαθμὸν, ὥστε ἐνόμισες πρέπον νὰ τοῦ γράψῃς χθές, καὶ νὰ τοῦ ἐνθυμίσῃς τὸν ὄρον ὑπὸ τὸν ὅποιον ὁ γέρον ἠδύνατο νὰ ἐλευθερωθῇ. Αἶ λοιπὸν . . .

— Αἶ λοιπὸν; ἐτραύλισεν ἡ νεᾶνις, καὶ ἔτρεμεν ὅλη.

— Λοιπὸν, κυρία, ἰδοῦ ἡ ἀπόκρισις τοῦ πατρός σου.

Καὶ, ἐκβαλὼν ἀπὸ τὸν μανδύαν του χάρτην ἐσφραγισμένην, τὸν ἐνεχείρισεν εἰς τὴν Μαριέταν.

Ἡ Μαριέτα ἐδίστασεν ἱκανὴν ὥραν ν' ἀνοίξῃ τὴν ἐπιστολήν, ὡς ἂν ἡ ἐπιστολὴ αὕτη περιεῖχε τὴν ἀπόφασιν τοῦ θανάτου της. Τέλος πάντων, ὑπερηκίχασα τὴν ἀδυναμίαν ταύτην, τὴν ἀπεσφράγισε βιαίως. Ἰδοῦ τί περιεῖχε·

« Κόρη μου, με δάκρυα έντροπής και απέλπισίας σου γράφω τας λέξεις ταύτας. Η γενναίότης μου εξηνήτηθη, δέν ήμπορώ πλέον νά υποφέρω! ! . . .

Η Μαριέτα ανέγνωσε και εξανανέγνωσε δεκάκις τας λέξεις ταύτας, βασανίζουσα τὸ πνευμά της νά εύρη άλλην παρά τὴν περιεχομένην έννοιαν· άλλ' ή έννοια ήτον σαφειστάτη, δέν ήδύνατο ν' άπατηθῆ. Μετά μακράν σιωπήν, διαρκούσης τῆς όποιας ο Παύλος εκύτταζε με θαυμασμόν τὸ ώραίόν της πρόσωπον, τὸ όποιον ή ώχρότης και ή απέλπισία είχαν περιβάλει με χαρακτηρισ λαμπρόν συγχρόνως και σοβαρόν, έσηκώθη και είπε πρὸς τὸν Παύλον·

— Είπέ εἰς τὸν κύριον Ἀζολίνον ὅτι άπόψε έρχομαι νά τοῦ ζητήσω τὴν ελευθερίαν τοῦ πατρός μου.

— Ἀκόμη μίαν λέξιν, κυρία, είπεν ὁ Παύλος· ὁ κύριός μου γνωρίζει ὅτι ὁ Ἰάκωβος Ῥοβούστης εἶναι εἰς τὴν Βενετίαν, και ὅτι σέ εἶδε χθές· δέν άμφισβάλλει ὅτι θά διατεκνήσῃς μυστικῆν άπ' αὐτόν ὄλην ταύτην τὴν ύπόθεσιν, καθὼς τὸ ύπεσχέθης· μολαταῦτα έπιθυμεί νά κλεισθῆ σήμεραν ή θύρα τῆς οἰκίας σου πρὸς τὸν Τιντορέτον.

— Ἰπαικούω εἰς τὴν διαταγήν τοῦ κυρίου σου. Ἀλλ' ήμπορώ τοῦλάχιστον νά έλπίσω ὅτι ὁ Ἰάκωβος δέν θα εκτεθῆ εἰς τὸ μίσος του;

— Ὁ Ἰάκωβος Ῥοβούστης εἶναι άνθρωπος έπικίνδυνος, κυρία, εἶναι άνδρεῖος, έχει εἰς τὴν Βενετίαν πολλοὺς φίλους και θαυμαστάς, ὡστε θά ήτον έπίφοβος άν άπεφάσιζε νά προσβάλῃ τὸν κύριον Ἀζολίνον. Ὁ κύριός μου θά λάβῃ λοιπόν κατ' αὐτοῦ ὅσας προφυλάξεις ύπαγορεύει ή φρόνησις· τὸ μῖσος ὅμως εἶναι αἰσθημα εἰς αὐτόν άγνωστον. Προσκυνῶ, κυρία.

Και κλίνας τὴν κεφαλὴν πρὸς τὴν Μαριέταν, μείνασαν ὡχράν και ακίνητον ὡς άγαλμα, εξήληθε.

Μόλις δέ προχωρήσας δέκα βήματα εἰς τὴν ὁδόν, εἶδεν έρχόμενον κατέμπροσθέν του άνθρωπον ευθισμένον εἰς σοβαροὺς διαλογισμούς· ήτον δέ ὁ Ἰάκωβος Ῥοβούστης.

— Μά τὴν Παναγίαν, έμουρμούρισεν ὁ Παύλος, εἶδὸς ὁ άνθρωπος τὸν όποῖον ζητῶ ή θεία Πρόνοια τὸν στέλλει έμπροσθέν μου.

Εστάθη εἰς τὸ μέσον τῆς ὁδοῦ, έπεριτυλίχθη εἰς τὸν μανδύαν του, και έπερίμεινε τὸν ζωγράφον. Ὁταν ήτον ὀλίγα βήματα πλησίον του, ὁ Παύλος, άνορθωθείς και άποκαλύψας τὴν κεφαλὴν, είπε πρὸς αὐτόν με τολμηράν φωνήν·

— Έχω τὴν τιμὴν νά λαλῶ πρὸς τὸν ένδοξον Τιντορέτον;

— Εἶμαι μάλιστα ὁ Τιντορέτος, άπεκρίθη ὁ Ἰάκωβος καταμετρῶν άπό κεφαλῆς μέχρι ποδῶν τὸν έμποδιζόντα τὸν δρόμον του· τί με θέλεις;

— Διὰ τὸ καλόν σου, κύριέ μου, σέ προτρέπω νά μὴ προχωρήσῃς περαιτέρω, διότι θά κοπιήσῃς έπί ματαίω.

Ὁ Ἰάκωβος έπροχώρησε χωρὶς νά καταδεχθῆ νά παντήσῃ, και εκρούσε τὴν θύραν τῆς Μαριέτας.

Μικρόν παραθυρίδιον έπί τῆς θύρας ταύτης ήνοιχθη σχεδόν άμέσως, και έφάνη τὸ πρόσωπον τῆς Γιαννέτας.

— Ἀλλοίμονον, κύριε Ἰάκωβε, είπεν ή γραῖτα ὁ πηρέτης· δέν ήμπορεῖς νά έμβῆς, διότι έχω διαταγήν ρητὴν τῆς κυρίας μου νά μὴ σοῦ άνοιξῶ.

έρχεται αὐριον τὸ έσπέρας νά συνεννοηθῆ μετὰ τῆς εύγενίας σου περὶ τοῦ πατρός της.

— Δέν είχα άμφοβολίαν, είπε σατανικῶς μειδιήσας ὁ Ἀζολίνος.

Σημάναντος δέ τὸν κώδωνα, ένεφανίσθη εἰς τῶν υπηρετῶν.

— Ἀντώνιε, αὐριον τὸ έσπέρας, έδῶ, εἰς τὴν αἴθουσαν ταύτην, θέλω νά έτοιμασθῆ λαμπρόν και πολυτελές συμπόσιον· ιδέ τίποτε μὴ παραμελήσῃς.

Ὁ ύπηρετῆς έπροσκύνησε και εξήληθε.

— Κύριε Μαράτε, είπε τότε ὁ Ἀζολίνος, γνωρίζεις τὴν φέρουσαν εἰς τὴν αἴθουσαν ταύτην κλίμακα;

— Τὴν γνωρίζω, κύριέ μου.

— Νά περιμεινῃς, φορῶν τὴν προσωπίδα, κάτω τῆς κλίμακος ταύτης, θά διατάξω νά σοῦ φέρουν εκεί τὴν Μαριέταν άμα φθάσῃ, και νά τὴν έμβιάσῃς εἰς τὴν αἴθουσαν ταύτην.

— Ἀλλὰ δέν θά γείνη έδῶ τὸ συμπόσιον;

— Ἴσα ἴσα διὰ τοῦτο. Η ώραία Μαριέτα με κατεφρόνησεν ύπεροπτικῶς, και ἐγὼ θέλω νά τὴν εκδικηθῶ με τὴν μεγαλητέραν έπιστημότητα.

— Καταλαμβάνω· άφες εἰς ἐμέ, κύριε, τὴν φροντίδα.

— Ἀλλ' είπες ὅτι είχες πολλὰς εἰδήσεις.

— Εἶδα τὸν Ἰάκωβον Ῥοβούστην, και θά μονομαγήσωμεν.

— Έμαθα ἤδη άπό διαφόρους ὅτι ὁ Τιντορέτος έμελλεν άπόψε νά μονομαχήσῃ με τινά ξένον, και εύκόλως έμάντευσα τ' ὄνομα τοῦ αντίπαλου του. Ἰδού, κύριε Καίσαρ, θέλω νά μάθω άν ήσαι άνθρωπος φιλόκαλος· τί λέγεις περὶ τῆς εργασίας τοῦ βαλαντίου τούτου;

— Λέγω ὅτι, άν περιέχῃ ὅσα αξίζει, εἶναι μέσα εκατὸν φλωρία τοῦλάχιστον.

— Πολὺ καλά, πήγαινε νά τ' αριθμήσῃς εἰς τὴν οἰκίαν σου, και θά μοῦ εἰπῆς άν ακριβῶς έμάντευσες.

Δ.

Ἦσαν δεκάτην έσήμαινε τὸ ὡρολόγιον τοῦ Ἁγίου Μάρκου, ὅταν ή Μαριέτα έστάθη έμπροσθεν τοῦ παλατίου τοῦ Ἀζολίνου. Πρὶν διαβῆ τὴν ὀλεθρίαν ταύτην θύραν, ὀπισθεν τῆς όποιας έμελλε ν' άφήσῃ πᾶσαν έλπίδα, ή νεανὶς έρρίψε βλέμμα περὶ αὐτὴν ὡς ζητοῦσά τινα. Ναύτης εἰδιάβαινε ὀλίγα βήματα μακράν· άφοῦ εἰδίστασεν ὀλίγας στιγμάς, τελευταῖον άπεφάσισε νά τὸν πλησιάσῃ.

— Εἰς τί ήμπορῶ νά σ' εύχαριστήσω, κυρία; είπεν άποκαλύπτων τὴν κεφαλὴν ὁ χυδαῖος εκείνος άνθρωπος.

— Μικρόν τι πρᾶγμα, είπεν ή Μαριέτα· νά δεχθῆς τὸ φλωρίον τοῦτο, και νά μοῦ εἰπῆς άν ήκουσες τίποτε περὶ τοῦ Τιντορέτου.

— Ἄν ήκουσα τίποτε; θεβαιότατα, κυρία μου· περὶ αὐτοῦ και μόνοῦ γίνεται άπό χθές λόγος εἰς τὴν Βενετίαν.

— Καί . . . τί λέγουν; έπρόσθεσεν ή νεανὶς με φωνὴν τρέμουσαν.

— Λέγουν, κυρία μου, ὅτι έφρονεύθη εἰς μονομαχίαν· και εἶναι πολλὰ πιθανόν, διότι ὁ ξένος εκείνος, ὁ Μπαράτος με τὸν όποῖον έμονομάχησε, περιήρχετο σήμεραν τὴν πόλιν, ένῶ ὁ Τιντορέτος δέν έφάνη πλέον

εἰς κανέν μέρος, και εἰς τὴν οἰκογένειόν του ακόμη δέν ήξεύρουν τί έγεινεν. Εἶναι αληθές· ὅτι δέν εύρέθη τὸ πτώμά του, πλην . . .

— Πολὺ καλά, τοῦτο μόνον ήθελα νά μάθω, διέκοψεν ή Μαριέτα με πένθιμον φωνήν.

Και προχωρήσασα εκρούσεν εἰς τὴν θύραν τοῦ Ἀζολίνου.

— Ἐν φλωρίον! άνέκραξεν ὁ ναύτης κυττάζων τὸ λάμπον εἰς τὰς ακτίνας τῆς σελήνης χρυσοῦν νόμισμα, ή άμοιβή εἶναι πολὺ άνωτέρα τῆς ύπηρεσίας. Ἀς έχῃ δόξαν ὁ άγιος Ἰωακείμ, ὁ άγιός μου.

Και ήκολούθησε, τραγουδῶν, τὸν δρόμον του.

Ὁ άνοίξας τὴν θύραν ύπηρετῆς ὠδήγησε τὴν Μαριέταν διὰ πολλῶν διαδρόμων μέχρι τῆς βάσεως κλίμακος τινος, ὅπου τὴν παρέδωκεν εἰς χεῖρας ἱππότου προσωποιδοφόρου, τυλιγμένου με μακρόν μανδύαν· ένευσεν οὗτος πρὸς αὐτὴν νά τὸν ακολουθήσῃ, και άνέβη πρῶτος. Ἀποκαμοῦσα μετὰ τοςαύτας ταραχάς, ή νεανὶς μόλις είχε δύναμιν ν' άναβῆ τὴν κλίμακα· εκατοντάκις ήσθάνθη εκλιπούσας τὰς δυνάμεις της, και τῆς έφαίνετο ὅτι ή ψυχὴ της έμελλε νά συντριφθῆ ὑπὸ τὴν βίαν τῶν κυριευουσῶν αὐτὴν συγκινήσεων.

Ἀίφνης, εἶδε θύραν τινά άνοιγομένην, και φῶς λαμπρότατον προσέβαλε τὰ βλέμματά της· εύρέθη έν μέσῳ έορτῆς, περικυκλωμένη άπό άνδρας πολλοὺς προσωποδοφόρους και φοροῦντας πολυτελῆ φορέματα. Εἰς μόνος είχεν άσκεπῆς τὸ πρόσωπόν του, και οὗτος ήτον ὁ Ἀζολίνος, ὅστις, ακίνητος και με τὰς χεῖρας σταυρωμένας, τὴν εκύτταζε με ὀφθαλμούς ακτινοβολούσας άπό σκληρότητα. Βλέπουσα τὸ πλήθος εκείνο, έλθὸν νά παρευρεθῆ εἰς τὸ θέαμα τῆς αἰσχύνῃς της, ή Μαριέτα άφήκε φοικῶδη κραυγὴν, εκρύψε τὸ πρόσωπόν της εἰς τὰς δύο της χεῖρας, και έστράφη πρὸς τὸν ἔως τότε ὀδηγόν της, ὡς ζητοῦσα παρ' αὐτοῦ προστασίαν.

— Η ώραία Μαριέτα! έμουρμούρισαν πανταχόθεν, ή ὑγάτηρ τοῦ Μαλατέζα! Έπρεπε νά ήναί τις δαίμων τοιοῦτος ὡς τὸν Ἀζολίνον, ὡστε νά κατορθώσῃ νά μεταβάλλῃ τὸν άγνόν τούτον άγγελον εἰς δαίμονα.

— Κύριοι, είπε τότε ὁ Ἀζολίνος, σᾶς παρουσιάζω τὴν βασίλισσαν τῆς έορτῆς μας, τὴν αξιολάτρευτον Μαριέταν· σᾶς ύπεσχέθην εκπληξιν, νομίζω ὅτι έφύλαξα τὸν λόγον μου.

— Κύριε Ἀζολίνε, άνέκραξε τότε με θροντώδη φωνήν ὁ άνθρωπος πλησίον τοῦ όποῖου είχε καταφύγει ή Μαριέτα, ύπεσχέθης μίαν μόνην εκπληξιν εἰς τοὺς προσκεκλημένους σου, και έσφαλες, διότι θά πάθουν πολλὰς, τὰς όποιας ποτέ δέν έπερίμεναν, και σὺ ὁ ἴδιος ποτέ δέν έστοχάξεσο νά παρασκευάσῃς, μά τὴν αλήθειαν. Τὴν πρώτην, ἐγὼ τὴν αναδέχομαι· κύριε Ἀζολίνε, εἶσαι άνανθρος και άτιμος.

Ὁ νέος πατρικίος άφήκε κραυγὴν μανίας, και ὤρμησε, κρατῶν ξιφίδιον εἰς τὴν χεῖρα, κατὰ τοῦ τολμησαντος νά τὸν έξυβρίσῃ τοιουτοτρόπως.

— Ὡ! εἶμαι κατὰ πάντα έτοιμος, είπεν ὁ μυστηριώδης εκείνος· άνθρωπος σύρων και αὐτός τὸ ξιφίδιον άπό τὴν θήκην.

Ὁ Ἀζολίνος έστάθη, και υπεκρίθη ὅτι ή ὄργή του μετεβλήθη εἰς βαθυτάτην περιφρόνησιν.

— Εἶσαι άτιμος, άπεκρίθη ὁ άγνωστος, διότι,

αφοῦ εἶδες ὅτι ἡ κυρία Μαριέτα ἀπέκρουσε τὴν αἰσχρὰν λατρείαν σου, ἔσυρες τὸν γέροντα Μαλατέσταν εἰς τὴν φυλακὴν τῶν Μολύβδων, θέλων νὰ ἐπιβάλῃς τὸν ἔρωτά σου εἰς τὴν θυγατέρα του, καὶ νὰ τὴν θιάσῃς νὰ ἀγοράσῃ μὲ τὴν ἀτιμίαν τῆς τὴν ἐλευθερίαν τοῦ πατρὸς τῆς.

— Εἶναι ἐδελυρὸν ψεῦδος, ἀνέκραξεν ὁ Ἀζολίνος.
— Εἶσαι ἀνανδρὸς, ἠκολούθησεν ὁ ἀδυσώπητος ἄγχιός του, διότι, φοβούμενος, δι' ἐκείνην τὴν ὁποίαν ἠθέλες νὰ κατασιχύνῃς, τὴν προστασίαν τοῦ Ἰακώβου Ροβούστου, ἔφερες ἀπὸ τὸ Πάνορμον ἄθλιόν τινα ξιφοφόρον, καλούμενον Καίσαρα Μαράτον, πρὸς μόνον τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ δολοφονήσῃς τὸν Ροβούστιν. Ἄλλ' ἀπέτυχες εἰς τὸ εὐγενὲς τοῦτο σχέδιον, κύριε, καὶ ἂν ἀμφιβάλλῃς.

Καὶ, ταῦτα εἰπὼν, ἀπέβαλε τὴν προσωπίδα, καὶ ὁ Ἀζολίνος ὠπισθοδρόμησε καταπλαγεὶς, διότι εἶδεν ἔμπροσθέν του τὸν Ἰακώβον Ροβούστιν.

— Ὁ Ἰακώβος! ἀνέκραξεν ἡ Μαριέτα πίπτουσα εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ ζωγράφου. Ὁ Ἰακώβος ζῶν! ἐσώθη.

— Κύρια Τιντορέτε, εἶπε τότε ὁ πατρίκιος ἀναλαβὼν τὴν προτέρα ἀταραξίαν του, θὰ σὲ κάμω νὰ μετανοήσῃς πικρῶς διὰ τὴν βδελυρὰν συκοφαντίαν, μὲ τὴν ὁποίαν ἠθέλησες νὰ μὲ στιγματίσῃς σήμερον.

— Ὅπως ὀρίσῃς, κύριε Ἀζολίνε, εἶπε τότε ἄλλος τις ἀνὴρ προχωρήσας ὀλίγα εἰς τὸν σχηματισθέντα περὶ τὴν Μαριέταν καὶ τὸν Ροβούστιν κύκλον, ἀλλ' ἀπ' ἐμὲ μὴ περιμένῃς πλέον τίποτε.

Καὶ ἀπέβαλε τὴν προσωπίδα· ἦτον δὲ οὗτος ὁ Παῦλος.

— Βίβλι ὁ ζωγράφος Παῦλος Κάλλαρις, ἐπονομαζόμενος Βερωνέζης, καὶ ὄχι ὁ ξιφοφόρος Καίσαρ Μαράτος, τοῦ ὁποίου ἔλαβα τὸ ὄνομα, αφοῦ τὸν ἐφόνησα διὰ μονομαχίας εἰς τὸ ξενοδοχεῖον ὅπου ἐμελλες νὰ τὸν εὕρῃς. Ἠρχόμην νὰ ζητήσω ἀπὸ τὸν ἐνδοξὸν Τιντορέτον τὴν τιμὴν νὰ συγκαταριθμηθῶ μεταξὺ τῶν μαθητῶν του, καὶ ὄχι μὲ σκοπὸν νὰ τὸν δολοφονήσω, καθὼς ἐπροσποιήθη πρὸς σὲ, θέλων νὰ τὸν σώσω ἀπὸ τὰς παγίδας σου.

— Ἰδοῦ, τῷ ὄντι, πολλαὶ ἐκπλήξεις τὰς ὁποίας δὲν ἐπερίμενα, εἶπεν ὁ Ἀζολίνος ῥίπτων ἐπὶ τοῦ Παύλου καὶ ἐπὶ τοῦ Ροβούστου βλέμμα πλήρες ἐκδικήσεων.

— Δὲν εἴμεθα ἀκόμη εἰς τὸ τέλος, κύριε, ἀπεκρίθη ὁ Παῦλος· εἶναι καὶ τρίτη, ἀπὸ τὴν ὁποίαν θὰ σὲ ἀπῆλλαττα ἂν τὰ ἐγκλημάτα σου ἠδύναντο νὰ ἐπανορθωθῶν, ἀλλ' ὁ κύριος Μαλατέστας ἀπέθανεν.

— Ὁ πατήρ μου! ὁ πατήρ μου ἀπέθανεν! ἀνέκραξεν ἡ Μαριέτα, θέλω νὰ ἰδῶ τὸν πατέρα μου! θέλω νὰ τὸν ἰδῶ!

Καὶ ἔπεσεν ἀναίσθητοῦσα εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ Ροβούστου, ὅστις τὴν μετέφερεν ἐξω τῆς αἰθούσης.

— Ναι, ἐπανέλαβεν ὁ Παῦλος, ὁ γέρον οὗτος ἀπέθανε πρό τινων ὡρῶν, θῦμα τῶν ἐγκλημάτων τοῦ κυρίου Ἀζολίνου· πρέπει λοιπὸν τὸ ἐγκλημα τοῦτο νὰ τιμωρηθῇ.

Μειδίμαξ οἴκτου ἐφάνη εἰς τὰ χεῖλη τοῦ πατρικίου, ὅστις περιωρίσθη νὰ σηκώσῃ τοὺς ὤμους του.

— Καταλαμβάνω τὰ αἶτια τῆς ἀταραξίας σου, κύριε Ἀζολίνε· ἔχεις πολὰ κακουργήματα εἰς τὴν συνεί-

δήσίν σου, πλὴν εἶναι ἴσως ἐν μεταξὺ τῶν πολλῶν, τὸ ὁποῖον ἠμπορεῖ νὰ σὲ ἀντικρύσῃ μὲ τὸν δῆμιον, καὶ αὐτὸ τὸ νομίζεις μυστήριον εἰς ὅλους ἀγνωστον.

Ὁ Ἀζολίνος ἐστράφη πρὸς τοὺς προσκεκλημένους, καὶ, δακτυλοδεικτῶν τὸν Παῦλον, εἶπε·

— Δὲν νομίζετε ὅτι ὁ βωμολόχος οὗτος ἀρχίζει νὰ γίνεταί ἀηδής;

Ἄλλὰ κάνεις δὲν ἀπεκρίθη, διότι ἡ περιεργία ὧλων εἶχε κεντηθῆ εἰς τὸν ὑπέρτατον ἑαθμόν.

— Τῷ ὄντι, ἐπανέλαβεν ὁ Παῦλος, ὅλα ἔγειναν μὲ μεγίστην τότε προφύλαξιν· ὁ γέρον ἦτον μόνος, ἐντὸς παλαιοῦ φρουρίου, κειμένου μακρὰν τῆς πόλεως, ἐπάνω κρημνοῦ μεγάλου, καὶ δὲν ἦσαν ἄλλοι πλησίον του, εἰμὴ ὑπέρτης γέρον καὶ σχεδὸν βλάξ, καὶ ἰατρός ἀλλοδαπός· πῶς νὰ ὑποθέσῃς κάνεις ὅτι ἦτον ποτε δυνατὸν ἡ πράξις ἐκείνη νὰ φανερωθῇ!

Ὁ Ἀζολίνος ἤρχισε νὰ τὰ χάνῃ.

— Φθάνει πλέον, ἀνέκραξε μὲ προσποιητὸν θυμὸν, διώξατέ τον, κατήντησε πολὺ ὄχληρός.

— Κύριε Ἀζολίνε, εἶπε τότε γέρον τις πατρίκιος ἀποτελῶν μέρος τοῦ συμβουλίου τῶν Δέκα, τὸν ἄνθρωπον αὐτὸν θὰ τὸν ἀκούσωμεν μέχρι τέλους.

— Ὅταν ἐσχδιάσατε καλῶς τὸ σχέδιόν του εἰς τὸν νοῦν του, ἠκολούθησεν ὁ Παῦλος, ὁ προσφιλεὶς ἀνεψιὸς ἐπροσκάλεσεν εἰς τὸ φρούριον τὸν ἀλλοδαπὸν ἰατρὸν, τὸν ἐβίασε, κρατῶν τὸ ξιφίδιον εἰς τὸν λατμόν του, νὰ ὑπογράψῃ ἀποδεικτικὸν φέρον ὅτι ὁ γέρον ἀπέθανεν ἀπὸ ἀποπληξίαν, καὶ ἔπειτα, ἐπελθούσης τῆς νυκτός, ἠθέλησε νὰ τὸν φέρῃ ὁ ἴδιος· ἐξω τοῦ φρουρίου. Πρὸ τῆς κινητῆς γεφύρας, ἔπρεπε νὰ παράσουν ἀπὸ πρόχωμα ἐπικείμενον ἐπὶ τοῦ φοβεροῦ κρημνοῦ, καὶ ὁ δρόμος ἦτον ἐπικίνδυνος εἰς ἄνθρωπον γνωρίζοντα τοιοῦτο φερόν μυστήριον, καθὼς βραδέως τὸ ἐπληροφορήθη ὁ ἄθλιος ἰατρός, τιναχθεὶς αἰφνης εἰς τὸν ἀέρα.

— Τῇ ἀληθείᾳ, κύριοι, εἶπεν ὁ Ἀζολίνος, θαυμάζω πῶς ὑποφέρετε ν' ἀκούετε τοιαύτας ἀνοησίας.

— Τὴν προτεραίαν, καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν περίπου ὡραν, ὁ γέρον Δομίνικος Ἀζολίνος, ὑπακούσας εἰς τὰς προτροπὰς τοῦ ἀγαπητοῦ ἀνεψιοῦ του, διατεινομένου ὅτι ὁ περίπατος ἦτον ὠφέλιμος εἰς τὴν υγίειαν του, εἶχε πάθει τὴν αὐτὴν ἀπαρράλλακτως ἐνόχλησιν, τὴν ὁποίαν ἔπαθε τὴν ἐπαύριον ὁ ἰατρός. Γελᾷς, κύριε Ἀζολίνε· τί θὰ ἔλεγες ἂν σ' ἐπληροφόρουν ὅτι τὸ ἐν ἐκ τῶν δύο θυμάτων σου, ἐξεληθὸν τοῦ τάφου, ἦλθε νὰ παρευσεθῇ εἰς τὸ συμπόσιόν σου τοῦτο; ὅτι εὐρίσκεται μεταξὺ τῶν προσκεκλημένων σου; καὶ ὅτι, ἂν στρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου, θὰ τὸν ἰδῇς ἔμπροσθέν σου;

Ἐστράφη τότε αἰφνης ὁ Ἀζολίνος, ἔπειτα ἀφῆκε κραυγὴν τρομερὰν, καὶ ὠπισθοδρόμησεν, ὡχρὸς ὡς ὁ θάνατος, ἰδὼν τὸν ἰατρὸν Ματθαῖον, ἐνδυμένον ἀπαρράλλακτως ὡς τὴν ἡμέραν ἐκείνην καθ' ἣν εἶχεν ἐμβῆ εἰς τὸ φρούριον τοῦ θεοῦ του Δομινίκου.

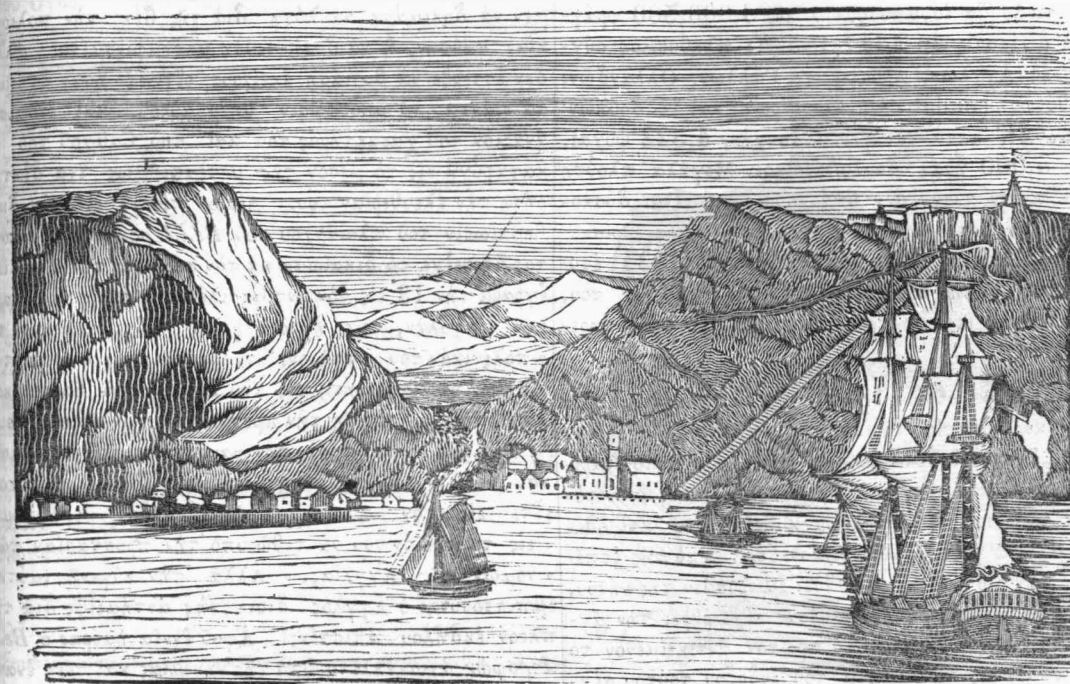
— Ὁ δὲ ἄλλος, ἐπανέλαβεν ὁ Παῦλος, ἔμεινεν εἰς τὸ βᾶθος τοῦ κρημνοῦ, ἀπὸ τὸ ὁποῖον τύχη παλάδοξος ἔσωσε τὸν ἰατρὸν Ματθαῖον· καὶ ἂν ὅλα τὰ ἐνταῦθα γινόμενα δὲν ἀρκοῦν, ἂν χρειάζωνται ἀκόμη ἀποδείξεις, καταβῆτε εἰς τὸ κοιμητήριον ὅπου φυλάττεται ἡ νεκρικὴ λάρναξ τοῦ Δομινίκου Ἀζολίνου, καὶ θὰ τὴν εὕρετε κενήν.

Ὁ Ἀζολίνος ἔμεινεν ἀπόπληκτος, καὶ οὔτε λέξιν πλέον εἶπε πρὸς ὑπεράσπισίν του.

Δύω μῆνας μετὰ ταῦτα, ἐνῶ ὁ Ἰακώβος Ροβούστης ἐπεριπάτει εἰς τὴν πόλιν μετὰ τῆς νεονύμφου συζύγου του, τῆς ὡραίας Μαριέτας, καὶ τοῦ μαθητοῦ του Παύλου Βερωνέζου, εἶδε πλῆθος ἀπειρον λαοῦ συνη-

μένον εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ Ἁγίου Μάρκου. Ἠρώτησε τὴν αἰτίαν, καὶ τοῦ εἶπαν ὅτι ἐντὸς μίξ ὡρας ὁ δῆμιος ἐμελλε ν' ἀποκεφαλίσῃ τὸν πατρίκιον Φραγκίσκον Ἀζολίνον.

(Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ.)

Ἡ ΝΗΣΟΣ ΑΓΙΑ ΕΛΕΝΗ.

Ἡ Ἁγία Ἐλένη, νῆσος τοῦ Ἰσημερινοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ, κεῖται εἰς ἀπόστασιν 450 λευγῶν πρὸς δυσμὰς τοῦ Μέλανος Ἀκρωτηρίου, τοῦ πλησιεστέρου μέρους ἐκ τῆς Ἀφρικῆς, καὶ εἰς 750 πρὸς τ' Α.Ν.Α. τοῦ Ἀκρωτηρίου τοῦ Ἁγ. Αὐγουστίνου, τὸ ὁποῖον εἶναι ἡ ἀνατολικότερα ἄκρα τῆς Βρασιλίας. Ἐχει τριῶν μὲν λευγῶν καὶ τριῶν τετάρτων ἑκτασιν ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς, δύο δὲ καὶ ἡμισείας ἀπ' ἀρκτου πρὸς μεσημέριαν, δέκα δὲ τὴν περιφέρειαν καὶ ἐννέα περίπου λευγῶν τὴν ἐπιφάνειαν· τὸ δὲ σχῆμά της εἶναι σχεδὸν ὠσειδές. Εἰς ἀπόστασιν τινῶν λευγῶν ἐκ τῆς θαλάσσης ἡ Ἁγία Ἐλένη φαίνεται ἀπέραντος ἀλίετυπος βράχος· παρουσιάζει δὲ τρεῖς κορυφάς, τῶν ὁποίων τὸ κωνικὸν σχῆμα ὁμοιάζει μὲ τὸ τῶν Ἡφαιστειῶν. Οἱ περικλυοῦντες αὐτὴν βράχοι σχηματίζουν τεῖχος, τοῦ ὁποιοῦ τὸ ὕψος εἶναι ἀπὸ πεντακοσίων ἕως διακοσίων γαλλικῶν πήγμων, καὶ ἔχει ἐν μόνον μέρος προσητὸν, ἀλλ' ὀχυρώτατον. Ἡ Ἁγία Ἐλένη ἔχει ὀλίγας πεδιάδας, ἡ δὲ μᾶλλον ἀξιοσημείωτος εἶναι ἡ τοῦ Λογγυβοῦδ, ἡ τόσον περιφνημος γενομένη διὰ τὴν ἐκείσε διαμονὴν τοῦ Ναπολέοντος.

Ἡ νῆσος αὕτη ἀνεκαλύθη τὴν 21 Μαΐου 1502 ὑπὸ τοῦ δὸν Ζουὰν δὲ Νόβα· ὁ Πορτογάλλος οὗτος θαλασσοπόρος κατέλαβεν αὐτὴν ἐν ὀνόματι τοῦ μονάρχου του, καὶ τὴν ὠνόμασε Santa Elena, (Ἁγίαν Ἐλένην), καθότι τὴν εἶδε τὴν ἡμέραν τῆς ἐορτῆς τῆς Ἁγίας ταύτης. Ἐνταῦθα δὲ, εὗρε μόνον τόπον ἐξαιρετὸν πρὸς ὕδρευσιν, χελώνας καὶ πτηνὰ θαλάσσια. Οἱ

Πορτογάλλοι, καὶ τοὶ ἐννοήσαντες πόσον ἡ νῆσος αὕτη θὰ τοῖς χρησιμεύσῃ εἰς τὰς περιηγήσεις των κατὰ τὰ μέρη ταῦτα, δὲν ἔκαμαν ὅμως ἐπ' αὐτῆς κατάστημα, ἔκτισαν μόνον μικρὸν παρεκκλήσιον εἰς ὡραίαν τινα κοιλάδα. Ἀλλὰ τὴν οἰκοδομὴν ταύτην κατεδάρισαν οἱ Ὀλλανδοὶ, ἐκδικούμενοι τὴν ἀρπαγὴν τῶν ἐπισημῶν ἐπιστολῶν, τὰς ὁποίας ἐναπέθετον εἰς αὐτήν· πλὴν οἱ Πορτογάλλοι τὴν ἀνήγειραν πάλιν τῷ 1610. Μετὰ τινα χρόνον οἱ Ὀλλανδοὶ ἐκυρίευσαν τὴν Ἁγίαν Ἐλένην, ἀκατοίκητον μέχρι τοῦδε οὗσαν, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ μετὰ παρέλευσιν ἐτῶν τινῶν τὴν παρήτησαν συστήσαντες τὴν ἀποικίαν τοῦ Εὐέλπιδος Ἀκρωτηρίου. Οἱ Ἄγγλοι κατέλαβον αὐτὴν κατὰ πρῶτον τῷ 1650, τὴν ἐστερήθησαν πρὸς ὡραν κατὰ τὸ 1673, καὶ τὸ αὐτὸ ἔτος ἐγκατεσχίσθησαν μονίμως εἰς αὐτήν. Τὴν 16 δεκεμβρίου 1673, ἡ νῆσος παρεχωρήθη ὑπο τοῦ Καρόλου Β' εἰς τὴν ἀγγλικὴν τῶν ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν ἐταιρείαν, ἡ ὁποία τῷ 1815 τὴν παρεχώρησεν αὐτῆς εἰς τὴν κυβερνήσιν, διὰ νὰ δεχθῇ ἐκεῖ τὸν Ναπολέοντα, καὶ αφοῦ ἀπέθανεν οὗτος ἀπεδόθη πάλιν εἰς τὴν Ἐταιρείαν.

Ἡ Ἁγία Ἐλένη παρέχει θέσιν προσορμίσσεως ἀσφαλέςτην καὶ ἐν παντὶ καιρῷ εὐνοϊκὴν εἰς τὰ ἐκ τῶν ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν ἐπιφερόμενα πλοῖα· δὲν συμβαίνει ὅμως τὸ αὐτὸ καὶ ὡς πρὸς τὰ ἐξ Ἑυρώπης ἐρχόμενα, διότι ταῦτα πεισματωδῶς ἀπωθούμενα ὑπ' ἀνέμων καὶ ἐναντιῶν βευσμάτων, μετὰ δυσκολίας δύνανται νὰ προσπελάσωσιν.

Ἡ Ἀγγλικὴ Ἐταιρεία τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν, εἰς

ην, ως είπομεν, ανήκει η Αγία Ελένη, διατηρεί ενταύθα ένα διοικητήν, έχοντα την τε πολιτικήν και στρατιωτικήν εξουσίαν, ένα Άρμυστήν, επιτηρούντα αυτήν, και ένα αποθηκοφύλακα, πωλούντα με τιμάς μετρίας, όσα δύνανται να χρησιμεύσωσιν εις τους κατοίκους. Απότου δε η Αγγλία κατέχει το Εύελπι Ακρωτήριο, η Αγία Ελένη κατέστη ήττον αξιόλογος. Κατά τα 1811, τα έσοδα έσυμποσούντο εις 3,000,500 φράγκα, τα δ' έξοδα εις 2,117,175. Ο πληθυσμός συγκείται εξ Αγγλων, προσφύγων Γάλλων, Ολλανδών, άμφιχθόνων (mulâtres), ελευθέρων και εκ δούλων υπήρχον δε, κατά την αυτήν εποχήν, 4,522 ψυχαί, εξ ών 3,000 ήσαν δουλοπάροικοι. Μεγάλα πλούτη εις τόν τόπον αυτόν δεν υπάρχουν, και είναι δύσκολον να υπέρξωσι, καθότι άπαντα η έμπορία εύρίσκειται εις χείρας της Εταιρείας. Κατά το 1823 έυστήθη παρ' αυτής σχολή του πυροβολικού διά τους αξιωματικούς, οιτινες προσδιορίζονται εις την υπηρεσίαν της.

Την 16 'Οκτωβρίου 1815, ημέρα δευτέρα, ώρα έβδομη και ήμισια της έσπέρας, απέβιβάσθη ο Ναπολέων, έκατόν ένδεκα ημέρας μετά την από Παρισίους αναχώρησίν του, εις την Αγίαν Ελένην, όπου τόν εξώρισε το μίτος της άγγλικής κυβερνήσεως και θθεν προώρισε να μὴν εξέλθῃ πλέον ζών. Από της έσπέρας της 14, ο στόλος είχε φθάσει έμπροσθεν της νήσου, και την μεσημβρίαν της έπιούσης είχε ρίψει την άγκυράν του εις τόν λιμένα. Το πρώτον αντικείμενον το παρουσιασθέν εις τα όμματα του ένδόξου τούτου αϊχμαλώτου ήτον είδος τι χωρίου βεθυθισμένου εις βράχους άπεράντους, άνδρους, άχμηρούς και ούρανομήκεις, τα αναχώματα και τα χάσματα και όλαι αι πλήθουσαι πυροβόλων βράχεις, τα συγκροτούντα την διαμονήν ταύτην, την προωρισμένην διά φυλακήν του αϊθιον και τάρον του.

Η ιστορία συνέλεξε τας λεπτομερείας των σοδαρών περιβάσεων, όσαι άφορῶσι τόν Ναπολέοντα υπό την εξουσίαν των άσπενδοτάτων αὐτοῦ έχθρών διατελούντα. Μετά την παραίτησίν του, ήν υπέγραψεν χάριν του υιού του εις το παλάτιον των Πλουσίων, την 22 Ιουλίου 1815, ο δούξ της Ουτρέχτης (Φουχέ), ο πρόεδρος της προσωρινής διοικήσεως, προδότης και έπίορκος γενόμενος προς τόν πρώην αὐτοῦ ευεργέτην και μονάρχην, προσεπάθησε παντί θένει και κατέστησεν αδύνατον την μετάδασίν του εις την Αμερικην, και τόν παρέδωσεν εις την συμμαχίαν. Την 25 Ιουλίου, ο Ναπολέων έζήτησε δύο φρεγάτας να τόν μεταφέρωσιν εκτός της Γαλλίας: έπήγε δε εις την Μαλμαϊζώνα και προσέμενε την άποκρίσιν της αίτήσεώς του ταύτης. Εάν αι δύο αὐται φρεγάται, τας οποίας έζήτησεν, έτίθεντο άμέσως υπό την διάθεσίν του, η θάλασσα θα ήτον ελευθέρα, και δεν θα υπέφερε την σκληροτέραν των αϊχμαλωσιών. Αλλ' αι διαπραγματεύσεις, τας οποίας ήρχισε μετά των συμμαχών δυνάμεων ένα έπιτύχη παρ' αὐτῶν τα διαβατήρια, και τας της κοινής σχεδόν γνώμης διαταγὰς του να όπλιση δύο φρεγάτας εις Ροχεφόρ, όπως μεταφέρωσιν αὐτόν εις τας Πνωμένες Επαρχίας, έπέφερον άγοπορίας, δολίως υποκινήθησας, έδωσαν εις τους Άγγλους την ουσιώδη είδησιν περί του μέρους

της αποβιάσεως αὐτοῦ, λαθόντας εις την διακρίσιν των την τύχην του έπιφύβου αὐτῶν αντιπάλου. Αναχωρήσας ο Ναπολέων εκ Μαλμαϊζώνας την 29 Ιουλίου, πέμπτη ώρα της πρωίας, έφθασε την 3 Ιουλίου εις Ροχεφόρ, ένθα προειδοποιημένος ο έχθρός τόν έπολιόρησεν. Ο Ναπολέων δέχεται πανταχόθεν δείγματα άρσιώσεως και ποσοφράς ύπηρεσίας: και δύνανται μὴν να δοκιμάσῃ να λύση διά της βίας την πολιορκίαν ταύτην, η να δρασκετεύσῃ μετρημισμένως: αλλά δεν έστερεξ να θυσιάσῃ εκείνους οιτινες ήσαν έτοιμοι τα πάντα να υποστῶσιν υπέρ αὐτοῦ, και ένόμισεν άνάξιον του χαρακτήρος του και του βαθμοῦ του να καταφύγῃ εις το μέσον της μετεμπίσεως ένα διατηρήσῃ την ελευθερίαν του. Δίδων πίστιν εις την διαβεβαίωσιν του πλοιάρχου του Βελλεροφόρτου, είπόντος, ότι είχε το δικαίωμα να τόν φέρῃ εις την Αγγλίαν έγραψε την 13 εις τόν αντιβασιλέα την περίφημον ταύτην έπιστολήν, εις ήν αναγγέλει: « ότι έτελείωσε το πολιτικόν του στάδιον, ότι έρχεται, ως ο Θεμιστοκλής, να κατοικήσῃ εις την έστίαν του βρετανικού λαοῦ, και να ζητήσῃ την προστασίαν των νόμων του.» Την 15 ήλθε παρὰ την ναυαρχίδα του σταθμοῦ, και θέτων τόν πόδα του επί του Βελλεροφόρτου, είπε εις τόν πλοίαρχον Μαίτλανδον: « Έρχομαι εις το πλοϊόν σου να τεθῶ υπό της προστασίας των νόμων της Αγγλίας.» Αλλά την ευγενή ταύτην έμπιστοσύνην ο Άγγλος διοικητής άντήμειψε διά της πλέον εκδήλου άπιστίας! Αρῶ έννεα ημέρας ο Βελλεροφόρ άνεστέλλετο υπό της νηνεμίας και των έναντίων άνέμων, έβριψε, τη 14, την άγκυραν εις τόν κόλπον της Τορβάνης, και μετά δύο ημέρας έφθασεν εις το Πλυμούθον. Ένταύθα πληθος άπειρον συνέβρισε να παρατηρήσῃ τόν μέγαν άνδρα του αϊώνος: αι μὴν όδοι έπληθον άμαζών η δε θάλασσα εκάλυπτετο υπό λέμβων άναριθμητῶν, αιτινες έπεσωρεύοντο εις τόν μέγαν αὐτόν λιμένα. Ότε ο Ναπολέων ένεφανίσθη επί της γαφύρας, όλον αὐτό το πλήθος τόν έχαιρέτησεν άσκειεις και κινούντες τους πλους αὐτῶν, έπλήρουν τόν άέρα άνευφημίσεων. Η ύποδοχή αὐτη έπρεπε να ήναι δι' αὐτόν θεβαία προειδοποιήσις γενναίας φιλοξενίας: αλλά την 30 Ιουλίου έλαβεν ύπουργικόν έγγραφον δηλούν εις αὐτόν: « ότι η νήσος Αγία Ελένη εξελέχθη ως παντοτεινή αὐτοῦ διαμονή: ότι το κλίμα της είναι υγιεινόν και ότι έκ της θέσεως αὐτοῦ θα τόν μεταχειρισθῶσι με περισσότεραν έπιείκειαν, την οποίαν άλλοθεν δεν ήδύνατο να έχῃ, χάριν των αναγκαίων προφυλαξέων, αι ήσαν υπόχρεοι να λάβωσι προς ασφάλειάν των.» Την είδησιν ταύτην άκούσας ο Ναπολέων άντέστη τά μέγιστα. « Και να φαντασθῶ μόνον την Αγίαν Ελένην, είπεν, φρίττω. Να έξορισθῶ δι' όλης της ζωῆς μου εις νήσον, μεταξύ των τροπικῶν κειμένην, και εις άπειρον απόστασιν από της στερεᾶς: να στερηθῶ πᾶσιν μετά του κόσμου συγκοινωνίαν, και πᾶν ὅ,τι προσφιλές εις την καρδίαν μου υπάρχει, να είναι χειρότερον και από το κλωδίον του Ταμερλάνου! Είναι το αὐτό ως να υπέγραψον την απόφασιν του θανάτου μου! Μὴ εισακουσθέντων όμως των παραπόνων τούτων, απεύθυνε προς το ύπουργείον διαμκρτύρησιν, έν η έτημειούγτο ταῦτα.

Την 7 αὐγούστου, δευτέρα ώρα της μεσημβρίας, ο Ναπολέων έπέρασεν από του Βελλεροφόρτου εις τόν Νορθομπερλάνδ. Μόνοι οι στρατηγοί Βερτράνδον, Μοντγολών, Γουργαύδιος, και ο κόμης δε Λαζκάζας έλαβαν την άδειαν να τόν συνοδεύσωσι. Την 10, ο στόλος διευθύνθη προς την Μάδεϊραν: την δε 17 ο Νορθομπερλάνδ έβρήν έμπροσθεν του άκρωτηρίου Ογού, ένθα ο Ναπολέων έχαιρέτητε δια τελευταίαν φοράν την Γαλλίαν ανακρίζων: « Χαίρε, χαίρε, η γῆ των άνδρείων! χαίρε ποθεινή Γαλλία! μολονότι υπάρχουν εις μέσω σου προδότηι τινεις, θα είσαι όμως ακόμη το μέγα έθνος, και η δέσποινα της οικουμένης! » Την 24 διέμεινε εις Μάδεϊραν, και την επαύριον απέπλευσεν εις την Αγίαν Ελένην, έν η προσωρμίσθησεν την 14 οκτωβρίου.

Την 17, συνοδεύμενος από τόν ναύαρχον Κοκβούρνον και τόν στρατηγόν Βερτράνδον, έπήγε να ίδῃ την οικίαν του Λογγβούδ, τρεις λεύγας από της πόλεως απέχουσαν, ήτις τῷ προώρισται. Αλλ' εις την έπιστροφήν έσταμάτησεν έμπροσθεν οικίας τινος άγροτικής, καλουμένης αι Βριάρις (αι θάτοι), και εισήλθεν άμέσως έντός μικράς στρατιωτικής σκηνῆς, με την οικίαν του Βαλκόμπου συνεχομένης, και σχηματιζούσης είδος τι ίσογαιίου, άνωθεν του οποίου υπήρχεν άνάγαιον.

Από της πρώτης ημέρας της άριζιώς του εις Αγίαν Ελένην, ο Ναπολέων, ο τοσαῦτα σέμματα υπό την εξουσίαν του έχων, καθήντησε να περιορισθῇ έντός μικροῦ και θλιου καλυθίου τετραγωνικού, κειμένου επί ζηρού τινος βράχου, άνευ παραπετάσματος, άνευ θυρωμάτων και άνευ έπίπλων. Ένταύθα κατεκλίνετο, ένεδύετο, ήσθιεν, ηγάζετο και κατώκει. Τροφήν τῷ φέρουσιν άθλια τινά έδέσματα, έπειδή τα της ζωτροφίας έν πρώτοις είναι σπάνια η μόλις πρόσκτητα: δεν δύνανται οὔτε να ήπνεύσῃ, οὔτε καν να λουσθῇ, και οι σύντροφοι του εύρίσκονται μακράν αὐτοῦ εις μίας λεύγας απόστασιν! Μόλις δ' ένδεκα ημέραι είχον παρελθῆν από της αποβιάσεώς του, και το κλίμα είχεν ήδη προσβάλει την υγιείν του.

Την 10 δεκεμβρίου, μετά δίμηνον περιού διαμονήν εις την στρατιωτικήν σκηνήν του Βριάρις, ο Ναπολέων έπήγε και κατώκησεν εις το τελευταίον του άσυλον. Αντι δε να τῷ εκλέξωσι μίαν των εις καλιτέραν θέσιν της νήσου κειμένων οικιών, την Πλανταίσιον Χάουϊ, παραθείγματος χάριν, τῷ έπροσδιόρισαν το Λογγβούδ, άπλην τινά έπαυλιν της ένδικῆς έταιρείας, κειμένην επί όροπεδίου, δισχιλίους πόδας έχοντος το ύψος από της έπιφανείας της θάλασσης. Ένταύθα άνεμοι σφοδρῶ κατασφόνουσι την έπιφάνειαν και νέφη την καλύπτουσιν άείποτε σχεδόν: ο δε ήλιος, ο σπανίως εκείσε έμφανιζόμενος, δχι μόνον δεν ζωογονεί την άτμοσφαιραν, αλλά προσβάλει και το ήπαρ του μηκαλῶς προσφαττωμένου. Βροχαί βροχαιαι και αιφνίδιοι, παντελής άκαταστασία των ώρων του έτους, αϊδιος κίνησις του άνέμου, των νεφών και των υγρωδών αναθυμιάσεων, και η αιφνηδία μετάβασίς του από της κατεφυγμένης ζωῆς εις την διακεχυμένην, είναι το πεπωμένον κλίμα, το προσ-

διορισθῆν ως καταφύγιον εις τόν κυριάρχην της Εύρώπης, είναι το κοιμητήριο ένθα ώρειλε την κόνην του ν' άφήσῃ!

ΟΥΔΣΩΝ ΔΟΒ.

Την επαύριον αὐτῆν της αποβιάσεώς του έπεχείρισε να εκπληρώσῃ την ύπόσχεσιν, ήν είχε δώσειν εις τους συστρατιώτας του αναχωρῶν εις την νήσον Ελθον: « Θά ιστορήσω τά μέγιστα κατ' ονόματα.» Και ήρχισε την σπουδσίαν ταύτην έργασίαν των άπομνημονευμάτων του, και έκτοτε ήκολούθησεν αὐτήν άνευ διακοπῆς. Τούτο ήτον η μόνη παρηγορία του κατά την μακροχρόνιον αὐτοῦ εξορίαν η μάλλον κατά την βραδείαν άγωνίαν του.

Την 17 Απριλίου 1816, ο νέος διοικητής σφρ Ουδσων Λόβις, ο τόν ναύαρχον Κοκβούρνον διαδεξάμενος, έκαμε την πρώτην έπίσκεψίν του εις Λογγβούδ: « είναι είδεχθῆς, είπεν ο Ναπολέων, είναι αξιοί άγγόνης.» « Η διαγωγή του δεσμοφύλακος τούτου απέδειξε τρανώτατα την έντύπωσιν ταύτην του αϊχμαλώτου: διότι ο αξιωματικός ούτος, έπιφορησθεις πολυχρονίως να βασανίσῃ εις τας περιφθίμους πλώτας τους γάλλους στρατιώτας, ήτον ο αὐτός, όστις μετά δυσχειλών άνδρών και καλοῦ πυροβολικού έβρίφθη ν' ανοίξῃ διά της βίας όδόν εις την άπόρθητον νήσον τη: Καπρείας υπό του στρατηγοῦ Λαμάρα, όστις είχεν υπό την έξουσίαν του χιλίους διακιστους όπλοφόρους. Τίποτε δεν έλησμώνησεν ο δήμιος ούτος προς βασανισμόν του θυματοῦ του, και δεν υπήρξε μέσον θαρραλώτερον, το όποϊόν δεν έπενοήθη παρ' αὐτοῦ, ένα προσεπαυξήσῃ την τιμωρίαν του, και να έπισπεύσῃ το τέλος της ζωῆς του. Έπαγρύπνει ως ο ιεροδίκης, θεράπευσεν ως οι κατάσκοποι και οι φρουροί, έθετεν άλλεπαλ-

ΦΥΣΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ.

ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΛΕΩΝ.

(PHOCA JAVATA GIM.)

λήλους δυσκολίας εις τὰς περιδιαβάσεις του· ἐστὲρι αὐτὸν ἀπάσης τῆς φύσεως καὶ ἀπάντων τῶν ἀπολύτως ἀναγκαίων. Ἐπὶ ἀπηγόρευσε δὲ καὶ τὴν μετὰ τῆς φρουρᾶς συγκοινωνίαν καθὼς καὶ τὴν μετὰ τῶν κατοίκων τῆς νήσου· ἐμπόδισε τὴν ἀλληλογραφίαν του, ἐμπόδισε τὸ νὰ δίδωσιν εἰς αὐτὸν εἰδήσεις περὶ τῆς οἰκογενείας του καὶ τοῦ υἱοῦ του. Ἀπεμάκρυνεν ἀθαιρέτως τοὺς ἰατροὺς του, τὸν ἐχώρισεν ἀπὸ τῶν συντρόφων τῆς ἐξορίας του, καὶ εἰς ἄλλα τοιαῦτα ὁ σὺρ Οὐδῶν Λόβης κατεδίκασεν ἐν διαστήματι πενταετίας τὸν Ναπολέοντα, πρὸς θραδὺν αὐτοῦ ὀδυνηρὸν ὄλεθρον.

Περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1821 ὁ Ναπολέων ἤρχισε νὰ φθειρῆται ἐπαίσθητως. Ὅτε δὲ τὸν φεβρουάριον ἐφάνη κομὴ τῆς ἀνωθεν τῆς Ἀγίας Ἐλένης, ὁ Ναπολέων προσθάνθη κατ' ἀρχὰς ὅτι τοιοῦτος ὑπῆρξεν ὁ πρόδρομος τοῦ θανάτου τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος! Καὶ ἡ κρίσιμος στιγμή δὲν ἤρρησε νὰ τὸν καταλαμβάνη, ἀρχίσασα ἀπὸ τῆς 17 μαρτίου. Τὴν 15 ἀπριλίου ἐγράφη τὴν διαθήκην του κατὰ τὴν ὁποίαν ἀφίνει πλεῖστα δείγματα τῆς εὐνοίας του διὰ τὰς πρὸς αὐτὸν παλαιὰς καὶ νεωτέρας ἐκδουλεύσεις, καὶ εἰς ταύτην ἐκφράζει «ὅτι ἐπιθυμῶ ν' ἀνεπαύετο ἡ κόνις αὐτοῦ εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Σηκουάνα, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ λαοῦ ἐκείνου τὸν ὁποῖον ὑπερηγάπα.» Τὴν 19 διεμαρτυρήθη πάλιν κατὰ τῆς διαγωγῆς τοῦ διοικητοῦ τῆς Βρετανίας.

Τὴν 21, λαμβάνων τὰ τῆς θρησκείας βοηθήματα· τὴν 24 ἐπιπροσθέτει πολλὰ εἰς τὴν διαθήκην του, καὶ τὴν 2 μαΐου, εἰς περίοδον παραφορᾶς εὐρισκόμενος, ἐνόμισεν ἑαυτὸν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ στρατεύματος ἐν Ἰταλίᾳ. Τὴν δὲ 5, ὥρα περὶ τὴν πέμπτην καὶ ἡμίσειαν τῆς ἐσπέρας, ὅτε τὸ πυροβόλον ἀνήγγειλε τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, ὁ Ναπολέων διακόπτει τὴν ληθαργικὴν του σιωπὴν, δια ν' ἀφήσῃ ἐκ τοῦ στόματός του τὰς τελευταίας τρεῖς ταύτας λέξεις· «Μέσῳ τοῦ στρατεύματος.» Οἱ λόγοι οὗτοι ὑπῆρξαν οἱ τελευταῖοί του, καὶ τὸ τελευταῖόν του βλέμμα ἐσταμάτησεν ἐπὶ τῆς προτομῆς τοῦ υἱοῦ του, θεθείσης πρὸ ἐνὸς μηνὸς ἔμπροσθεν τῆς κλίνης του. . . . Δύο ἡμέρας μετέπειτα, ὁ νεκρὸς του ἐτάφη, τὴν 8 μαΐου, ἐνδεδυμένος τὴν στολὴν τῶν ἐφίππων εὐζώνων τῆς αὐτοκρατορικῆς φρουρᾶς, καὶ ἐγκλειστοῦ εἰς τέθριππον νεκροφορείον. Τὴν 9 ἐτετέλεθη ἡ ἐπικήδειος πομπή· τὰ δὲ λείψανα τοῦ ἥρωος ἐναπετέθησαν εἰς τινα μικρὰν κοιλάδα, ὀνομασθεῖσαν κοιλάδα τοῦ Γερανίου, πλησίον τῆς ὁποίας ῥεῖ διαιγῆς πηγὴ, καὶ φρουρὰ ἐπετήρει τὸν τάφον του, μέχρι τῆς ἀνακομιδῆς τῶν λειψάνων του ἐν Γαλλίᾳ, γενομένης, ὡς εἶναι γνωστὸν, μετὰ μεγίστης πομπῆς καὶ παρατάξεως κατὰ τὸν Ὀκτώβριον καὶ Νοέμβριον τοῦ 1840 ὑπὸ τοῦ πρίγκιπος Ζουαμβίλ ἐπὶ τῆς φρεγάτης la Belle Poule. Εἶναι δὲ σημειώσεως ἄξιον ὅτι ὁ Ναπολέων προσωρμίζετο αἰχμάλωτος εἰς τὴν Ἀγίαν Ἐλένην τὴν 15 ὀκτωβρίου 1815, καὶ τὴν 15 ὀκτωβρίου 1840, ἀκριβῶς μετὰ 25 ἔτη, ἤρθη τὸ λείψανον αὐτοῦ ἀπὸ τὴν νήσον διὰ νὰ ἐναποτεθῇ θριαμβευτικῶς εἰς τὴν πατρίδα του.

Π. Η.

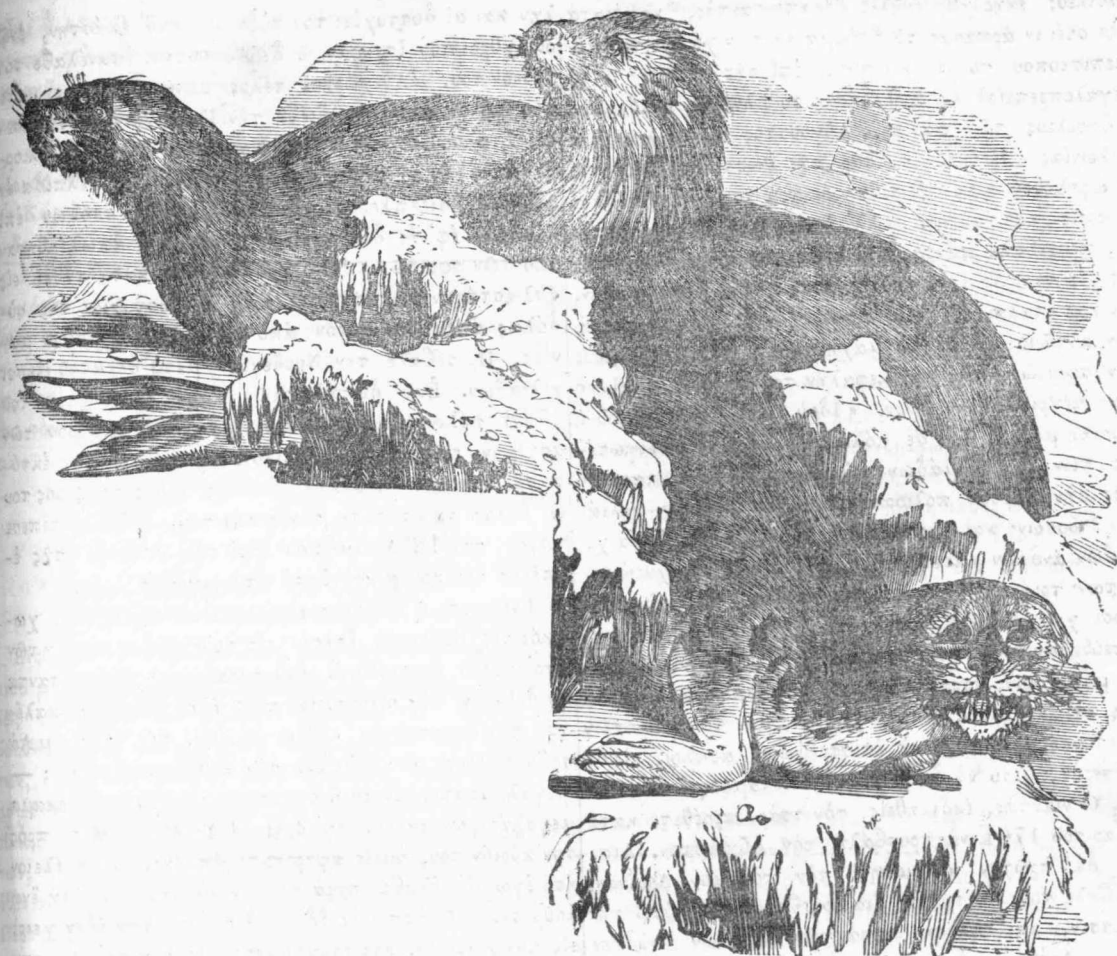
Τὰ ἀμφίβια τὰ ὁποῖα ὁ Κυβιέρος συμπεριλαμβάνει εἰς τὴν τάξιν τῶν καθόλου σαρκωτῶν μαστοφόρων ὡς οἰκογένειαν αὐτῶν, ἀποτελοῦσι τὴν σήμερον ἰδιαιτέραν τάξιν περιλαμβάνουσαν οὐσιωδῶς ζῶα ἄνυδρα, διάγοντα τὸ πλεῖστον τοῦ βίου των ἐντὸς τῆς θαλάσσης, καὶ διαιρούμενα εἰς δύο τμήματα τὰς φώκας καὶ τοὺς τριχούχους.

Αἱ φώκαι ἔχουσι κεφαλὴν ὀπωσοῦν στρογγύλην καὶ ὀμοιάζουσαν κατὰ τι πρὸς τὴν τοῦ κυνός, ὀφθαλμοὺς μεγάλους, ἐλέμμα ἰλαρὸν καὶ νόησιν ἐπίδεικνύον, ὧτα ὀλίγον ἢ οὐδὲν ἔχοντα, γλῶσσαν ὀμαλὴν καὶ τετμημένην πρὸς τὸ ἄκρον, καὶ τὰ μὲν πρόσθια μέλη καλυπτόμενα ἐντὸς τοῦ ὄλου δέρματος μέχρι τοῦ καρποῦ, καὶ φέροντα πέντε δακτύλους ἐνούμενους διὰ μεμβράνης καὶ ὠπλισμένους με γαμφύνοχας· τὰ δ' ὀπίσθια καλυπτόμενα μέχρι τοῦ πέλατος καὶ λήγοντα εἰς πέντε δακτύλους καθὼς καὶ τὰ πρόσθια, μετὴν διαφορὰν ὅτι ἐνταῦθα ὁ ἀντίχειρ καὶ ὁ ὠτίτης εἰσι μακρότεροι τῶν ἄλλων. Ἐχουσι δ' οὐρὰν ἐραχθεῖαν καὶ ὀδόντας τριῶν εἰδῶν τοῦτ' ἐστὶ τέσσαρας ἕως ἑξ κοπτηρᾶς ἐκ τῶν ἄνω, καὶ τέσσαρας ἐκ τῶν κάτω, κυνόδοντας ὄξεις· καὶ γομφίους εἴκοσι, εἴκοσι δύο, ἕως εἰκοσιτέσσαρας τὸν ἀριθμὸν, κοπτηροὺς ἢ κωνικοὺς, χωρὶς νὰ διακρίνωνται καθὼς εἰς τὰ λοιπὰ σαρκωδιαιτα εἰς νόθους καὶ εἰς γνησίους.

Αἱ φώκαι ζῶσι ἀγέληδόν, καὶ διατρέφονται ἐξ ἰχθύων καὶ μαλακίων, τρώγουσι δὲ πάντοτε ἐντὸς τοῦ ὕδατος ἐνθα νέουσι μετὰ πολλῆς τῆς ταχύτητος, ἐνῷ εἰς τὴν ξηρὰν τούναντιον κινεῖνται δυσκόλως καὶ διὰ τοῦτο συλλαμβάνονται εὐκόλως ὑπὸ τῶν θηρευτῶν. Λέγεται ὅτι τὰ ζῶα ταῦτα τὰ ὅποια εἶναι ἄλλως τε πολὺ νοήμονα, τιθασθεῖνται εὐκόλως καὶ προσκολλῶνται ἐντὸς ὀλίγου εἰς τοὺς διατρέφοντας αὐτά. Ἀπαντῶνται εἰς ὅλας τὰς θαλάσσας, πρὸ πάντων ὅμως εἶναι ἀφθονώτερα εἰς τὰς παγωμένας θαλάσσας τοῦ νότου καὶ τοῦ βορᾶ.

Υποδιαιροῦνται αἱ φώκαι εἰς δύο οἰκογενείας τὰς ἰδίαις γώκας καὶ τοὺς ὠτίτας ἢ τὰς ὠτοφόρους φώκας αἱ ὁποῖαι περιλαμβάνουσι τὰ ἑξῆς πέντε γένη· τὰς καλοκεφάλους, τὰς στενορρίγχους, τὰς πελαγίας, τὰς στεμματόποδας, καὶ τὰς μακρορρίγχους. Ἡ μεταξὺ Ἀδριατικῆς καὶ Ἑλλάδος ἀπαντωμένη λευκόγαστρος φώκη ἢ ἡ μοναχὴ ὑπάγεται εἰς τὸ γένος τῶν πελαγίων.

Εἰς τὴν πρώτην οἰκογένειαν, ἦτοι τὴν τῶν ἐξωτερικῶν ὧτα ἐχόντων φωκῶν, διακρίνομεν δύο κυριώτερα εἶδη φώκην τὴν χαιτήσσαν ἢ τὸν ἄλλως καλούμενον θαλάσσιον λέοντα, τὸν ὁποῖον παριστᾷ ἡ ὀπίσθεν εἰκὼν, καὶ ὁ ὁποῖος ἔχει μῆκος δεκαπέντε ἕως εἴκοσι ποδῶν, ἢ καὶ ἐπέκεινα, καὶ κατοικεῖ ὅλην τὴν Βῆρηνικὴν θάλασσαν· ὁ ἄρῃον τούτου τοῦ εἶδους φέρει περὶ τὸν λαίμον πικρὴν χαιτὴν καὶ τὴν ἀλιάραιον ἢ θαλάσσιον ἄρκτον ἧτις ἔχει μῆκος ὀκτὼ ποδῶν, στε-

ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΛΕΩΝ.

ΚΑΡΟΛΟΣ ΙΒ'

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΣΟΥΗΔΙΑΣ.

ρεῖται χαιτῆς καὶ κατοικεῖ τὸ βόρειον μέρος τοῦ αὐτοῦ Βῆρηνικῶ Ἰκεανοῦ.

Εἶναι γνωστότατον ὅτι εἰς τὴν ἀλιεῖαν τῆς Φώκης καταγίνονται εἴτε Ἀγγλοὶ, καὶ οἱ κάτοικοι τῆς Ἀμερικῆς πρὸ πάντων διὰ τὸ δέριμα καὶ διὰ τὸ ἐξ αὐτῆς ἐξαγόμενον ἔλαιον. Πρὸ πάντων ὅμως ἐπασχολεῖ ἡ τῆς αὐτῆς ἀλιεῖα τοὺς Γρουνλανδοὺς, τοὺς Βιλανδοὺς, καὶ ἐν γένει τοὺς κατοίκους τῶν δύο πόλων, παρὰ τοὺς ὁποῖους ἀπάντα τὰ μέρη τοῦ περιέργου τούτου σαρκωτοῦ ἀμφιβίου εἰσὶ χρήσιμα, δι' ἐνδυμασίαν καὶ τροφήν. Διότι ἐκ τοῦ δέρματος τούτου τοῦ ζώου κατασκευάζουσι σκεπάσματα, σανδάλια καὶ πολλὰ ἄλλα οἰκτικὰ σκεύη, ἐνῷ περιβάλλουσι μὲ αὐτὸ καὶ τὰ ζυλοσκελέτα καὶ ἀπλοῖκα σκάφη των. Τρώγουσι δὲ τὸ κρέας αὐτοῦ καὶ ἐκ τοῦ λέπου κατασκευάζουσι ἔλαιον τὸ ὁποῖον μεταχειρίζονται εἰς τε τὸν φωτισμὸν τῶν καλυβῶν των, καθὼς καὶ εἰς τὸ μαγεῖριον. Μεταχειρίζονται τὸν οἰσοφάγον διὰ κίλτας καὶ θράντας, ἐκ δὲ τῆς μεμβράνης τοῦ πεπτικοῦ σωλήνος κατασκευάζουσιν εἶδος θισκιάδος χρισίμου κατὰ τῆς βροχῆς, ἐνῷ μεταχειρίζονται αὐτὴν καὶ εἰς τὰ παράθυρα ἀντὶ ὑελῶν ὡς διαφανῆ. Ὡς καὶ αὐτὰ τὰ γένηα τῆς Φώκης τὰ μεταχειρίζονται εἰς στολισμὸν τῆς κεφαλῆς, καθὼς μεταχειρίζονται ἐν Εὐρώπῃ τὰ πτερὰ διαφόρων κελιχρῶν πτηνῶν.

T. E. Δ.

Κάρολος ὁ ΙΒ' βασιλεὺς τῆς Σουηδίας ἐγεννήθη τὴν 27 ἰουνίου 1682. ἤρχισεν ὡς ὁ Ἀλέξανδρος, διότι ἐπταετῆς ὢν ἠδύνατο νὰ διοικῇ ἵππον. Μολονότι δὲ κατὰ τὴν παιδικὴν του ἡλικίαν ἐφάνη ἥπιος εἶχεν ὅμως εἰς τινὰς περιστάσεις ἀκαταμάχητον ἰσχυρογνωμοσύνην τὸ μόνον μέσον δι' οὗ ἠδύνατό τις νὰ κάμψῃ τὸν χαρακτῆρά του ἦτο νὰ τὸν ἐγγίση εἰς τὴν τιμὴν του. Μεταφράσας ποτὲ εἰς αὐτὸν τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἀλεξάνδρου ὁ διδάσκαλός του τὸν ἠρώτησε, τί ἐστοχάζετο περὶ τοῦ ἥρωος τούτου — στοχάζομαι, εἶπεν ὁ νέος ἡγεμῶν, ὅτι δύναμα νὰ τὸν μιμηθῶ.— Ἄλλὰ, τῷ εἶπε, μόνον τριάκοντα δύο ἔτη ἔζησεν.— Ἄ! ἐπανέλαβε, καὶ δὲν εἶνε ἀρκετὰ εἰς τὸν κατακτηθέντα βασιλεῖα; Ἀνέφερον τοὺς λόγους τούτους εἰς τὸν πατέρα του, ὅστις ἀνέκραξεν· Ἰδοὺ ἀξιώτερος ἐμοῦ παῖς, ὅστις θὰ θάδισῃ μακρότερον τοῦ μεγάλου Γουσταῦβου, ὅστις ἦτο ὁ πατὴρ του, ἀποθανὼν τὸ 1697 ἤρφη Κάρολος ὁ ΙΑ' ὁ πατὴρ του, ἀποθανὼν τὸ 1697 ἤρφη ἔσεν εἰς τὸν υἱὸν του, δεκαπενταετῆ ὄντα, μέγαν ἀριθμὸν πτωχῶν μὲν ἀλλὰ μαχίμων ὑπηκόων. Εὐβράδυνε δὲ διὰ τῆς διαθήκης του τὴν ἐνληικιότητα τοῦ υἱοῦ του μέχρι τοῦ δεκάτου ὀγδόου ἔτους· ἀλλ' ὁ νέος

Βασιλεύς εκπρόχθη ἐνήλιξ δεκαπενταετής, και κατά την στέφιν ἀρπάσας τὸ στέμμα ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ ἀρχιεπισκόπου τὸ ἔθεσεν αὐτὸς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μετὰ μεγαλοπρεπειᾶς καταπληξάσας τὸ πλῆθος. Φρειδερίκος ὁ βασιλεὺς τῆς Δανίας, Αὐγουστος ὁ βασιλεὺς τῆς Πολωνίας, Πέτρος ὁ τσάρ τῆς Ῥωσσίας ἐλπίζοντες νὰ ὠφεληθῶσιν ἐκ τῆς νεότητός του συνεμάχησαν και οἱ τρεῖς κατ' αὐτοῦ. Ἄλλ' ὁ Κάρολος δεκαοκταετής ὢν, προσέβαλε πάντας τὸν ἕνα μετὰ τὸν ἄλλον, τρέξας εἰς τὴν Δανίαν, πολιορκήσας τὴν Κοπεγχάγην, και καταπαλίσας τοὺς Δανούς ἐντὸς τῶν ὀχυρωμάτων αὐτῶν. Ἐν δὲ τῇ μάχῃ ταύτῃ τοὺς συριγμοὺς τῶν σφαιρῶν περὶ τὴν κεφαλὴν του ἀκούων, και τὸ ὕδωρ μέχρι λαίμου ἔχων, « Ἰδοὺ, εἶπε, τοῦ λοιποῦ ἡ μουσική μου. » Τὸν δὲ πόλεμον τοῦτον εἰς ὀλιγωτέρως τῶν ἐξ ἐβδομάδων τελειώσας, ἐβάδισε κατευθύνων Ῥώσσαν· και προσβάλων τούτους μετὰ ἑνῆα χιλιάδων ἀνδρῶν κατεπάλασεν αὐτοὺς εἰς τὰ ὀχυρώματα τῶν τριάκοντα χιλιάδες ἐφονεύθησαν ἢ ἐπνίγησαν, εἴκοσι χιλιάδες ἐζήτησαν χάριν, και οἱ λοιποὶ ἤμαλωτεινῶσαν ἢ διεσκορπίθησαν. Ὁ δὲ Κάρολος κρατήσας μόνον τοὺς στρατιώτους, εἰς τοὺς ὁποίους ἔδωκε τὰ ζῆφῃ και ἀργύριον, ἐπέτρεψεν εἰς μὲν τὸ ἡμισυ τῶν στρατιωτῶν Ῥώσσαν νὰ ἐπιστρέψωσιν ἄοπλοι, εἰς δὲ τὸ ἕτερον ἡμισυ νὰ διαβῶσι τὸν ποταμὸν μετὰ τὰ ὄπλα τῶν. Ὁ νικητὴς, ἐκδικηθεὶς τὸν τσάρ, πρέθετο κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 1701 νὰ προσβάλῃ τὸν Αὐγουστον. Διαβὰς δὲ πρῶτον κολυμβητὴ τὸν ποταμὸν Δουναίαν, κατέβαλε τοὺς πολεμικοὺς διαμφορῶντας αὐτῷ τὴν διάβασιν, και πλήρη κατὰ τῶν Σαζώνων ἐκέρδησε νίκην. Διαβαίνει ἔπειτα εἰς τὴν Κουρλανδίαν, ἧτις παραδίδεται, πετὰ εἰς τὴν Λιθουανίαν, ὑποτάσσει τὰ πάντα και ἐκθρονίζει τὸν βασιλεῖα Αὐγουστον. Μετὰ δὲ πολλὰς ἄλλας νίκας, αἰτινες κατέστησαν αὐτὸν τὸν τρόμον τῆς Εὐρώπης, κατακτᾷ τὴν Πολωνίαν και τὴν διδίδει εἰς τὸν φίλον του Στανίσλαον. Τότε δὲ στρέφει τὰ ὄπλα του κατὰ τοῦ τσάρ σκοπεύων νὰ ἐκθρονίσῃ και αὐτόν· ἀναχωρεῖ ἐκ τῆς Σαζωνίας τὸ φθινόπωρον τοῦ 1707 μετὰ στρατοῦ τεσσαράκοντα τεσσάρων χιλιάδων· πρέπει εἰς φυγὴν τοὺς Ῥώσσοις, και διὰ τῆς ἐρήμου τῆς Ἰκράνις προχωρεῖ πρὸς τὴν Μόσχαν· ἀλλ' ἡ τύχη τὸν ἐγκαταλείπει· χάνει τὸ πυροβολικὸν του και τὸ ἡμισυ τοῦ στρατοῦ του εἰς τὰ ἔλη τῆς ἐρήμου, και νικάται ὑπὸ τοῦ τσάρ ἐν τῇ Πουλτάβῃ τὴν 8 Ἰουλίου 1709, πληγωθεὶς δὲ εἰς τὴν κνήμην και ἀναγκασθεὶς νὰ σωθῇ ἐπὶ φορέων διαβαίνει τὸν Δυεῖπερον (Βορυσθένην) και ζῆπει ἄσυλον παρὰ τοῖς Τούρκοις.

Ὁ Σουλτάνος ἐδέχθη τὸν Κάρολον ὡς ἔπρεπεν εἰς μαχητὴν, τ' ὄνομα τοῦοποίου διεθρυλλήθη καθ' ὅλην τὴν Εὐρώπην. Ὁ σκοπὸς τοῦ βασιλέως τῆς Σουηδίας φθάσαντος εἰς Τουρκίαν ἦτο νὰ ὀπίσθῃ τὴν Πύλην κατὰ τοῦ τσάρ· ἀποτυχὼν δὲ κατεφρόνησε τὸν Σουλτάνον, ἂν και αἰχμάλωτός του. Βιαζόμενος ν' ἀναχωρήσῃ ὠχρωσθὴν εἰς τὴν ἐν Βενδερῶν οἰκίαν του, ὑπερασπίσθη ἐκεῖ τὴν 11 Φεβρουαρίου 1713 μετὰ τεσσαράκοντα ὑπηρετῶν καθ' ὅλου στρατοῦ, ἐφόνευσεν αὐτὸς δώδεκα ἀνδρας εἰς τὴν μάχην και δὲν παρεδόθη εἰμὴν πυρποληθείσης τῆς οἰκίας του· τὸν μετέφερον εἰς ἄλ-

λην και αἱ δυστυχίαι του κῆζανον καθ' ἐκάστην, ἐνθ' οἱ ἔχθροι του ἴσχυσαν, ὁ δὲ Αὐγουστος ἐπανελάβε τὸν θρόνον του. Ἀνεχώρησε τέλος μετεμφισμένος μετὰ δύο μόνον ὀπαδῶν, διέβη τὴν Γερμανίαν και ἐφθασεν εἰς Σταλσούνην τὴν 12 Νοεμβρίου 1714. Πολιορκηθεὶς δ' ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, διετώθη παρ' ἐλπίδα ἐν Σουηδίᾳ, διεκπεύσας διὰ πολεμικῶν στόλων ἐπὶ λέμβου, ἐφ' ἧς δύο περὶ αὐτὸν ἀνδρες ἀποπέσθησαν ὑπὸ τῶν σφαιρῶν. Ἡ Σουηδία εἶχε καταντῆσει εἰς ἀθλιεστάτην κατάστασιν· ἀλλ' αἱ δυστυχίαι τῆς οὐδόλως ἀπέμαθον αὐτὸν ἀπὸ τῆς εἰς τὸ μάχεσθαι μανίας. Προσέβαλε τὴν Νορβηγίαν μετὰ στρατοῦ εἴκοσι χιλιάδων. Ἐνθ' δὲ πολιορκῶν κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1718 πόλιν τινα ἐπεθεώρει κατὰ τὸ ἀμυδρὸν τῶν ἀστέρων φῶς τὸ πυροβολικόν, σφαιρὰ τις τὸν ἐκτύπησε κατὰ τὴν κεφαλὴν· ἀνέσχευε εὐθὺς τὸ ζῆφος του ὡς θέλων νὰ κτυπήσῃ τὸν φονέα του, ἀλλὰ κατέπεσε νεκρὸς τὴν 12 Δεκεμβρίου περὶ τὴν ἐνάτην τῆς ἐσπέρας τριάκοντα και ἑπτὰ ἔτη γεγονώς.

Ἐνθ' ποτε ὁ Κάρολος εὐρίσκειτο εἰς περίπατον, χωρικός τις Πολωνὸς ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας του ζήτησας αὐτοῦ δικαιοσύνην διὰ στρατιωτικὴν ἀφαιρέσαντα τὸ δαίτην τῆς οἰκογενείας του· ὁ δὲ βασιλεὺς καλέσας τὸν στρατιώτην « εἶναι ἀληθὲς, τῷ λέγει μετὰ σοβαρότητος, ὅτι ἐκλεψας τὸν ἀνθρωπον τοῦτον; — Μεγαλειότητε, εἶπεν ὁ στρατιώτης, δὲν τῷ ἔκαμα μεγαλῆτερον κακόν, ἀφ' ὅ,τι ἡ Ἰ. Μ. ἔκαμε πρὸς τὸν κύριόν του, ὑμεῖς ἀφῆρέσατε ἀπ' ἐκείνου βασιλεῖον και ἐγὼ δὲν ἔλαβα παρὰ τοῦ ἀρχαίου τούτου εἰμὴ ἕνα κοῦρκον. » Ὁ βασιλεὺς ἔδωκε δέκα δουκάτα ἰδίᾳ χειρὶ εἰς τὸν χωρικόν, και ἐσυγχώρησεν εἰς τὸν στρατιώτην τὸν καλὸν λόγον λέγων. « Ἐνθυμοῦ, φίλε μου, ὅτι, ἂν ἀφῆρεσα βασιλεῖον παρὰ τοῦ βασιλέως Αὐγουστού, οὐδὲν ἔλαβον δι' ἑμαυτόν. »

Και αὐτοὶ οἱ μέγιστοι κίνδυνοι οὐδέποτε ἔκαμον τὴν ἐλαχίστην ἐντύπωσιν εἰς τὸν ἡγεμόνα τοῦτον. Κατὰ τὴν μάχην τῆς Νάρβας, φονευθέντος ὑπ' αὐτόν τοῦ ἵππου, ἐπήδησεν ἐλαφρῶς ἐπ' ἄλλου λέγων φαιδρῶς « οἱ ἀνθρωποι οὗτοι μ' ἀναγκάζουσι νὰ κάμω τὰ γυμνάσιά μου. »

Ἐνθ' ἡμέραν τινα ὑπὸ κρητὸν ἐπιστολὰς εἰς γραμματεῖα, ἐόμβια πεσοῦσα ἐπὶ τῆς οἰκίας διεπέρασε τὴν στέγην και ἐρράγη παρὰ τὸ δωμάτιον τοῦ βασιλέως· τὸ ἡμισυ τῆς ὀροφῆς κατέπεσε· τὸ σπουδαστήριον ὅπου ὁ βασιλεὺς ὑπεγύρευεν ὀλίγον ἐβλάφη· και κατὰ παράδοξον εὐτοχίαν οὐδὲν τῶν διασπαρέντων κλασμάτων εἰσῆλθεν ἐντὸς τοῦ σπουδαστηρίου, τοῦ ὁποίου ἡ θύρα ἦτον ἀνοικτή. Εἰς τὸν κρότον τῆς ἐόμβας και τὸν κλονισμόν τῆς οἰκίας, ἧτις ἐφαίνετο ὅτι ἐπιπτε, τὸ κονδύλιον διέφυγεν ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ γραμματέως. « Τί εἶναι, τῷ εἶπεν ἀταράχως ὁ βασιλεὺς, διατί δὲν γράφεις; » Ἐκείνος δὲν ἠδυνήθη ν' ἀποκριθῇ εἰμὴ τὰς λέξεις ταύτας. « Μεγαλειότητε . . . ἡ ἐόμβια! — Ἐ! και τί κοινόν, εἶπεν ὁ βασιλεὺς, μεταξύ τῆς ἐόμβας και τῆς ἐπιστολῆς τὴν ὁποίαν σοὶ ὑπαγορεύω; » Ἐκκολούθησεν. . .

Εἰς μάχην τινα σφαῖρα τοῦ ἐπύνητριψε τὸ ὄστον τῆς κνήμης, ἀλλ' αὐτὸς οὐχ ἦτον ἐπιππος ἐξηκολούθησε νὰ διοικῆ ἐξ ὕρας ἀνευ τῆς ἐλαχίστης ἀλλοιώσεως τῶν χαρακτήρων του.

Εἶχε διατηρήσει περισσοτέραν, ὅσας ἔχουσιν οἱ κατακτατὴ φιλανθρωπίαν. Εἰς τινα μάχην εὐρῶν ἐν τῇ συμπλοκῇ νέον αξιωματικὸν Σουηδὸν πληγωμένον και ἀνίκανον νὰ θάδισῃ τὸν ἠνάγκασε νὰ λάβῃ τὸν ἵππον του, και ἐξηκολούθησεν αὐτὸς νὰ μάχεται πεζὸς ἢ γυόμενος τοῦ πεζικοῦ του.

Ὁ Κάρολος, ἂν και ἐξῆσε λιτότητα, στρατιωτικῆς δυσχεραίνων τῷ παρουσίᾳ κατὰ τὰς συμφορὰς τοῦ 1709 ἄρτον μέλανα εὐρωπιῶντα και κριθίνον, τὴν μόνην τροφήν, τὴν ὁποίαν εἶχον τότε τὰ στρατεύματα, και τῆς ὁποίας και ἐστεροῦντο πολλαίς· ὁ ἡγεμὼν οὗτος ἐδέχθη τὸ τεμάχιον τοῦ ἄρτου ἀταράχως, και φαγὼν τοῦτον ὄλον, εἶπε μετὰ ψυχρότητος πρὸς τὸν στρατιώτην « δὲν εἶναι καλὸς, ἀλλὰ τρώγεται. » (Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ.)

K.

ΠΕΡΙ ΚΟΡΑΣΙΩΝ ΑΝΑΤΡΟΦΗΣ.

Εἰς ὅλα τὰ θάρβαρα ἔθνη τῆς ἀρχαιότητος, τὸ ἡμισυ μέρος κατεδικάσθη πάντοτε νὰ δουλεύῃ εἰλωτικῶς τὸ ἄλλο. Αἱ γυναῖκες προωρισμέναι κυρίως νὰ βοηθῶσι τοὺς ἀνδρας και ν' ἀνακουφίζωσι τὰς θλίψεις τῶν, ἐτρέφοντο ἄλλοτε ὡς ἀνδράποδα, διέτριβον χωρισμένα ἀπὸ αὐτοὺς και ποτὲ δὲν ἐφαίνοντο ἔξω τῆς οἰκίας, χωρὶς νὰ ἔχωσι σκεπασμένον τὸ πρόσωπόν των, οὔτε κανεὶς ἐτόλμα καθ' ὁδὸν νὰ τὰς πλυσίσασθαι· ἄθεν και αὐτὸς ὁ Θεμιστοκλῆς μεταβαίνων εἰς τῆς Περσίας τὴν μητρόπολιν ἵνα διασωθῇ ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων τὴν ἀχαριστίαν, διπλῆ δὲ μὲν ὀλοκλήρον δρόμον ἀπὸ τῆς Ἰωνίας τὰ παράλια εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Μεγάλου Ἀρταξέρξου, κατακεκλεισμένος ὡς γυνὴ εἰς τὴν ἀρμάμαξαν, ὥστε οὔτε ὁ ἀμαξήλατος ἠδυνήθη νὰ τὸν ἰδῇ, πολὺ δὲ μᾶλλον ποῖος ἦτο νὰ μάθῃ. Ὁ Πλούταρχος ἀναφέρων παράδειγμα τῆς τοιαύτης σκαιότητος τοὺς Πέρσας, φαίνεται ὅτι ἠθελε νὰ παραστήσῃ διαφέροντας κατὰ τοῦτο τοὺς Ἕλληνας. Ἡμεῖς δὲ ἂν και δὲν τολμῶμεν νὰ τοὺς συγκρίνωμεν πρὸς ἐκείνους, εὐρίσκομεν ὅμως ὅτι και αὐτοὶ εἶχον ἀνάλογόν τινα μετὰ τὴν ὁποίαν ἐλέπομεν και τὴν σήμερον μετὰ τῶν ἀπολιτεῦτων λαῶν κατὰ τοῦτο ἀγροικίαν. Ἐπειδὴ ἀπὸ τοὺς ἡρωϊκοὺς τοῦ Ὀμήρου χρόνους ἕως τὴν ἀνθρωποτάτην ἐποχὴν τῆς πολεμικῆς, ἐπιστημονικῆς και βιομηχανικῆς δόξης ἐπὶ Περικλέους, αἱ γυναῖκες δὲν εἶχον σχεδὸν κοινωνίαν μετὰ τοὺς ἀνδρας, και ἐφυλάττοντο μετὰ καταγέλαστον ζήλοτυπίας. Σπανίως και μόνον διὰ κατεπειγούσας ἀνάγκας ἐσυγχωρεῖτο εἰς αὐτὰς νὰ ἐξέρχονται· τοῦτο δὲ μαρτυρεῖ ὁ Εὐρυπίδης (Ἄνδρομ.)

Ἄλλ' εἴσαι θείσω μηδὲ φαντάζου δῆμων
Πάροιθε τῶν δὲ μήποτ' αἰσχύνῃ λάθης·

και ἄλλου (Ἰφιγ. ἐν Αὐλ. και Φοίνισ.) πάλιν

Ἄχουροῖσε παρθενῶσι φρουροῦντας καλῶς,

εἰς δὲ τὸν Ἀριστοφάνην (Θεσμοφορ.) ἐλέπομεν ὅτι πολλαίς ἴσως συνέβαινε νὰ κατακλείωσι τὰς γυναῖκας μετὰ μοχλοὺς και σφραγίδας. Καὶ ὁ Μένανδρος δὲ ἀναφερόμενος ἀπὸ τὸν Στοβαῖον λέγει ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ προχωρῶσιν ἐπέκεινα τῆς αὐλείου θύρας·

Τοὺς τῶν γαμετῶν δρους ὑπερβαίνει
γύναι,
• • • πέρας γὰρ αὐλείου θύρα.

Εἰς τοιαύτην κατάστασιν συμπεραίνεται εὐκόλως ὅποια ἦτο ἐν γένει ἡ ἀνατροφή τῶν ὑπανδρευμένων γυναικῶν και ἰδιαιτέρως τῶν κορασίων ἡ τύχη. Ὁ ἀνθρωπος ὁμοίως δὲν δύναται νὰ μείνῃ πάντοτε μετὰ σαφερὰς ἰδέας, ἀλλ' ἐλευθεροῦται κατ' ὀλίγον και βαθμηδὸν ἀπὸ τὰς προλήψεως. Διὰ τοῦτο ἐλέπομεν μεγίστην διαφορὰν κατὰ τοῦτο εἰς τοὺς Ῥωμαίους, τῶν ὁποίων αἱ γυναῖκες ὄχι μόνον ἀγωγὴν ἐλευθερωτέραν ἐλάμβανον, ἀλλὰ και εἰς τὰς θυσίας, ἢ τὰ συμπόσια παρευρίσκοντο και εἰς πολιτικὰς ὑποθέσεις ἐπέμβαλλον, και εἰς τοὺς ἀνδρας εἶχον ὅπως οὖν τινα κυριότητα.

Δὲν πρέπει ὅμως πάλιν νὰ νομισώμεν ὅλους ἀμαθεῖς τὰς γυναῖκας τῶν παλαιῶν Ἑλλήνων. Ἡ Λεσβία Σαπφὼ ἐτίμησε τὴν ποίησιν μετὰ τοὺς παθητικούς αὐτῆς στίχους· ἡ Οἰθαία Κόρινθα και ἡ Μυρτώ ἔδωκαν φιλοκαλίας ποιητικῆς μαθήματα εἰς τὸν Πίνδαρον· ἡ Ἀργεῖα Τελέσιλλα διέπρεψεν ὡς φιλόμυθος καθ' ὅλην τὴν Πελοπόννησον· ἡ Σαμία Θεανὼ σύζυγος τοῦ Πυθαγόρου ἔγραψε περὶ παιδαγωγίας και οἰκονομίας· εἰς τῆς ὧρας Ἀσπασίας τὴν συναναστροφὴν ἐσύχναζε μετὰ ἐλπίδα ὠφελείας και αὐτὸς ὁ ἐμβριθέστατος τῶν Ἑλλήνων φιλοσόφων Σωκράτης· ἡ Ἀλγέβρα τοῦ Διοφάντου ἐσχολιάσθη ὑπὸ γυναικὸς και ἡ περιφροσύνη ἀλλὰ δυστυχῆς Ἰπατία ἐδίδασκε τὰ μαθηματικά εἰς τὴν σχολὴν τῆς Ἀλεξανδρείας· ἐκτὸς τῶν ὀνομάτων τούτων εὐρίσκομεν πολλὰ ἄλλα εἰς τὸν Διογένην Λαέρτιον και ἄλλους συγγραφεῖς· ἀλλ' αὐτὰ ἀρκουσι νὰ παραστήσωσιν ὅτι μόνον ἡ διαφορὰ τῆς ἀνατροφῆς, ἔδειξε διάφορον ἄχρι τοῦδε τὴν φύσιν τοῦ ἀνδρὸς και τῆς γυναικός. Ἡ ἀλήθεια αὕτη δὲν ἐπιδέχεται πλέον τὴν σήμερον παραμικρὰν ἀμφιβολίαν. Ἐπειδὴ ὑπάρχει γνωστὸν μετὰ πόσῃν δόξαν και εὐτυχίαν τῶν διοικουμένων λαῶν ἐβασίλευσαν κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἡ Ἐλισάβετ εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ἡ Χριστίνα εἰς τὴν Σουηδίαν και ἡ Αἰκατερίνα εἰς τὴν Ῥωσίαν. Αἱ γυναῖκες τῶν πολιτισμένων ἐθνῶν δὲν περιορίζονται πλέον εἰς τὴν φιλολογίαν, οὐτ' εὐχαριστοῦνται νὰ περιδιαβάσωσιν, ὡς ἡ Στάελ τοὺς ἐκτεταμένους τῶν χαρίτων λειμῶνας, συλλέγουσαι τὰ ἄνθη τῆς φαντασίας, τῆς ποιήσεως και μυθιστορίας, ἀλλ' ἐναμιλλώμεναι μετὰ τοὺς ἀνδρας τολμῶσι ν' ἀναβαίνωσι και εἰς τὰς ὑψηλοτάτας ἐπιστημονικὰς θεωρίας. Ὁ Καλὰνδ, ὅστις ἔλαβε τὸν κόπον νὰ συντάξῃ ἐπιτηδες διὰ τὰς γυναῖκας ἀστρονομίαν ἀναφέρει πολλὰς, αἱ ὁποῖαι εὐδοκίμησαν εἰς τὰ μαθηματικά· ἡ Μαρία Cunitz, κόρη ἰατροῦ ἀπὸ τὴν Σιλεζίαν, ἐξέδωκεν ἀστρονομικοὺς πίνακας· ἡ σύζυγος και ἡ κόρη τοῦ ἀστρονόμου Muller ἐχρημάτισαν και αὐταὶ ἀστρονόμοι· ἡ Ἰωάννα Δουμαῖα ἔγραψε περὶ τοῦ συστήματος τοῦ Κοπερνίκου· ἡ σύζυγος τοῦ Ἑλβετίου παρετήρει μετὰ αὐτὸν τὰ ἄστρα· αἱ ἀδελφαὶ τοῦ Μαμφρέδου σφινέροφον τὰ ἀστρονομικὰ ἡμερολόγια τῆς Βονωνίας, αἱ δὲ ἀδελφαὶ τοῦ Kische τὰ τοῦ Βερολίνου· ἡ Μαρκισία τοῦ Chatelet μετέφρασε τὸν Νεύτων· ἡ κόμισσα Πουζωλίνα ὠκοδόμησεν ἀστεροσκοπεῖον εἰς τὴν Πολωνίαν· ἡ Lepaute ἐλογάριαζε δέκα ὄλους χρόνους τὸ ἀστρονομικὸν ἡμερολόγιον τῆς Ἀκαδημίας τῶν Παρισίων· ἡ Edwards εἰργάζετο εἰς

τὸ ναυτικὸν ἡμερολόγιον τοῦ Λονδίνου· ἡ Πιερώ ἐδί-
δασκε τὴν ἀστρονομίαν εἰς Παρισίους· ἡ Καρολίνα
Herschel ἀνεκάλυψε πέντε κομήτας, ἡ ἀνεψιὰ τέλος
αὐτοῦ τοῦ Λαλάνδ ἐδόθη τὸν πατέρα της εἰς τὰς
ἀστρονομικὰς παρατηρήσεις, συνέταξεν ὠροσκοπικοὺς
πίνακας πρὸς χρῆσιν τῶν ναυτικῶν καὶ συνεισέφερεν
ὕλην πολλήν εἰς τὸ ἀστρονομικὸν σύγγραμμα τοῦ
θείου της.

Τοιαῦται γυναῖκες πολλαπλασιάζονται τὴν σήμερον
εἰς ὅλους τοὺς φωτισμένους τόπους· ὅθεν βλέπομεν
ἀκαταπύκτως αὐτῶν τὰ ὀνόματα εἰς διάφορα συγ-
γράμματα. Ἡ Cecilia de Suna Folliero νεαπολί-
τις τὴν πατρίδα, μέλος τῆς πολιτειογραφικῆς ἢ μάλ-
λον χωρογραφικῆς ἑταιρείας ἔλαβε κατὰ τὸν Νοέμ-
βριον τοῦ 1836, χρυσοῦν βραβεῖον ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ
δουκὸς Μοντμουρανὸν προέδρου, διὰ τὰς ἀξιολόγους
αὐτῆς διατριβάς (*). ἡ Κόμησσα Βικτωρίνα de Char-
lenay καὶ ἡ Χριστίνη Τριβόλκιον Πριγκιπέσσα Bel-
gojoso, ἦτις διὰ τὰ ἐλεύθερα φρονήματά της καὶ τὸν
πατριωτισμὸν της, κατ' αὐτὴν τὴν σπανίαν ἐποχὴν
τῆς ἀτυχοῦς Ἰταλίας, ὡς πρόσφυξ εὐρίσκειται ἐν τῷ
μέσῳ ἡμῶν. Καὶ αἱ δύο αὗται κυρίαὶ ἠξιώθησαν διὰ
τὴν παιδείαν αὐτῶν νὰ διορισθῶσι μέλη καὶ τῆς Ἀσια-
τικῆς ἑταιρείας τῶν Παρισίων. Ἡ νεάνις K. Anniug
ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν Dorsetshire, περίφημος διὰ τὴν
πολυμάθειάν της, καὶ τὰς γεωλογικὰς μάλιστα γνώ-
σεις συγκαλεῖ εἰς τὸ παλαιοντολογικὸν αὐτῆς ταμεῖον
ὅλους τοὺς σοφοὺς τῆς Εὐρώπης.

Πλήθος καὶ ἄλλων γυναικῶν Ἀγγλίδων καταγίνον-
ται μὲ διάπυρον ζῆλον εἰς τὰς ἐπιστήμας· ἀλλὰ καὶ
αὐτὸς ὁ Cuvier ἀπὸ μίαν νεάνιδα γεωλόγον (τὴν
K. Riviere de Seriac près Castelnaut) ἔλαβε τὰ
ὠραιότατα τῶν μαστοδόντων ὄστᾶ, περὶ τῶν ὁποίων
καὶ ἔγραψε. Τέλος ἡμεῖς αὐτοὶ ἐβλέπομεν πάντοτε εἰς
Παρισίους πλουσιωτάτων οἰκογενειῶν γυναῖκας καὶ
νεάνιδας ἐρχομένας νὰ ἀκούσωσι τὰ μαθήματα τῆς
Φυσικῆς Ἱστορίας τοῦ Cuvier εἰς τὸ Γαλλικὸν σχο-
λεῖον τῆς βοτανικῆς τοῦ Desfontaines, καὶ τῆς χη-
μείας τοῦ Laugier εἰς τὸν βοτανικὸν κήπον, τῆς Φυ-
σικῆς τοῦ Pouillet εἰς τὴν ἀποθήκην τῶν βιομηχα-
νικῶν ἀντικειμένων, τῆς ἀπτρονομίας τοῦ Arago εἰς
τὸ ἀστεροσκοπεῖον, καὶ ἄλλα διάφορα μαθήματα, καὶ
ἀλλοῦ καὶ ἐξαιρέτως εἰς τὸ Ἀθήναιον.

Ἀπὸ τὸν διεξοδικὸν τοῦτον κατὰλογον συνάγομεν
ὡς πόρισμα, ὅτι ἡ ἀνατροφή τῶν κορασιῶν εἰς τὴν Εὐ-
ρώπῃν ἐπασχολεῖ τόσον τοὺς καλοὺς γονεῖς, ὅσον καὶ
τῶν ἀρρένων· εἰς τὴν παρούσῃ τῆς πολιτισμένης κοι-
νωνίας κατάστασιν, αἱ γυναῖκες γίνονται ἀληθεῖς σύν-
τροφοὶ καὶ βοηθοὶ τῶν ἀνδρῶν· αὐταὶ εὐρίσκονται εἰς
τὰ ἐργαστήρια τῶν τεχνιτῶν, εἰς τὰ γραφεῖα καὶ τὰς
ἀνταλλαγματικὰς τραπέζας τῶν ἐμπόρων καὶ εἰς ὅλας
τὰς ἀξιολόγους πράξεις καὶ υποθέσεις. Ἡ ἀνετος δὲ
αὐτῆς σχέσις ἐκτείνει τὸν ὀρίζοντα τῶν γνώσεων, ἡμε-

ρόνει τὰ ἦθη, ἐμπνέει πίστιν, συνειθίζει τὸν ἀνθρώπον
εἰς σπαρτιατικὴν σωφροσύνην καὶ εὐπρέπειαν, εὐκολύνει
κατ' ἐξοχὴν τὴν ἀμοιβαίαν σπουδὴν τῶν χαρακτήρων,
ἐκπυρσθεῖ ἐνάρητον ἔρωτα καὶ συνάπτει μὲ ἀδιαρρή-
κτους δεσμοὺς νέας καὶ νέους, τῶν ὁποίων ὁ κατὰ τὴν
χρὴν γάμος ἠθέλην ἴσως φαρμακεύσει ὀλόκληρον τὴν
ζωήν.

Εἰς τὴν Εὐρώπῃν (ἐκτὸς Ἰσως τῆς Ἀγγλίας) δὲν
εὐρίσκονται πλείοτεραι ὠραῖαι γυναῖκες, παρόσον εἰς
ἄλλους τόπους· ἀλλ' ἡ καλὴ καὶ πεφροντισμένη ἀνα-
τροφή ἀναπληροῖ ὑπερεκπερισσοῦ πολλάκις τοῦ κάλου·
τὴν ἔλλειψιν· ἐπειδὴ δὲ εἰς ὅλα τὰ πράγματα ἡ φύσις
ἐνεργεῖ μὲ σταθερὸν καὶ μέτρον, παντοῦ σχεδὸν ὅπου
λείπεται σωματικαὶ χάριτες θέλομεν ἀπαντήσει ἠθι-
κὰς ἀρετὰς καὶ ψυχικὰ προτερήματα· ὁ ἔρωσ ὑπάρχει
ἄνθος ἐφήμερον, τὸ ὅποιον μαρναίνει ἢ ἐλαχίστη πνοή,
ἀλλ' ἡ ἀμοιβαία ὑπόληψις τῶν συζύγων, ἦτις ἔχει
βάσιν τοῦ πνεύματος καὶ τῆς καρδίας τὰ ἀγαθὰ, ὁμοιά-
ζει δένδρον, τὸ ὅποιον αὐξάνει κατὰ συνέχειαν καὶ
ὅτω προχωρεῖ τὴν ἡλικίαν, τόσον θαυότερον ἐκτείνει
τὰς ρίζας.

Ἀλλ' ὅποια πρέπει ἄρα γε νὰ ᾔηται τῶν κορασιῶν ἡ
ἀγωγή; ὁ Πλάτων εἰσάγει τὰς γυναῖκας καὶ εἰς τὴν
διοίκησιν τῶν πολιτικῶν πραγμάτων, καὶ εἰς τῶν
στρατευμάτων αὐτῶν τὴν ὁδήγησιν· ἡ δὲ Ἱστορία ἀπέ-
δειξεν ὅτι δύνανται τῶντι σχεδὸν πάντα νὰ
εὐδοκηθῶσιν· ἀλλὰ διὰ τὴν εὐτυχίαν τοῦ κοινωνι-
κοῦ βίου ἀρκεῖ εἰς τὴν γυναῖκα νὰ ἀναλάβῃ ὅλην τὴν
μέριμναν τῶν ἰδιωτικῶν συμφερόντων, τοὺς οἰκικοὺς
περισπασμοὺς καὶ ἐξαιρέτως τὴν ἐπιμέλειαν τῆς παι-
δαγωγίας· ἀρκεῖ δὲ καὶ εἰς τὸν ἄνδρα νὰ ἔχη αὐτὴν
βοηθὸν εἰς τὰς ἐσωτερικὰς χρεῖας, πιστὸν σύμβουλον εἰς
τὰς ἀνάγκας του, καὶ φρόνημον παρήγορον εἰς ὅλας
τὰς θλίψεις.

Καλὴν τῶν κορασιῶν ἀνατροφήν μόνον εἰς τὰ κοινὰ
καταστήματα δυνάμεθα νὰ εὐρωμεν καθότι ἐκεῖ ἡ
ἄμιλλα ἐρεθίζει τὰ πνεύματα, ἡ δὲ συναναστρόφη
διεγείρει εἰς τὴν καρδίαν αἰωνίου φιλίας καὶ ἀγάπης
αἰσθήματα, γενικῶς δὲν πρέπει νὰ ἀποθλιπώμεν εἰς
τὴν σορίαν, ἀλλ' ἂν ἔχη ἢ νὰ εἰς φύσει· τὸ ἐνδόξι-
μον, ἀμαρτάνομεν πολὺ ἐμποδίζοντες τὴν εἰς τὴν
σπουδὴν αὐτῆς κλίσιν· τίποτε δὲν ἐξαπλόνει τῶν ἰδεῶν
τὸν κύκλον ὅσον ἡ μάθησις τῶν γλωσσῶν· διὰ τοῦτο
οἱ πελαιοὶ Ἀθηναῖοι ὠνόμασαν διφυῆ τὸν Κέκροπα,
καθότι ἐγνώριζε δύο γλώσσας τὴν Αἰγυπτιακὴν καὶ
Ἑλληνικὴν· συμφέροι ἄρα νὰ διδάσκονται τὰ κοράσια
τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν γλώτταν καὶ ξένην τινὰ διάλεκτον
ἄλλην, καὶ μᾶλλον τὴν Γαλλικὴν, ὡς εἰς τὸ προλα-
βόν ἄρθρον μας εἴπομεν· εἶναι ἀνάγκη νὰ ὁμιλῇ καθα-
ρῶς ἡ νέα καὶ νὰ γνωρίζῃ τῶν πραγμάτων τὰς κυρίας
λέξεις· ἐπειδὴ αὐτὴ μέλλει ποτὲ νὰ μορφώσῃ τὴν γλώσ-
σαν τοῦ ἑρέφους της, αὐτὴ τὴν τρόπον τινὰ μέλλει νὰ τὸ
πλάσῃ κατ' ἰδίαν της εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν· αὐτῆς
πρώτης τὴν φωνὴν τοῦτο θέλει ἀκούσει, ἀπ' αὐτῆς θέλει
ζητεῖ λύσιν ὄλων του τῶν ἀποριῶν· πόσα λοιπὸν ἄλλα
πράγματα χροσστεῖ ἀκόμη νὰ διδάχθῃ ἢ μήτηρ διὰ
νὰ εὐχαριστήσῃ ἐν καιρῷ τοῦ τέκνου τὴν πολυπράγμονα
περιέργειαν! δύναται νὰ ἐμπιστευθῇ εἰς ἄλλον τὴν
πρώτην μόρφωσιν τοῦ πνεύματος καὶ τῆς καρδίας·
μήπως εἶναι εὐκόλον ἐπειτα νὰ ἐξελεῖψῃ τὰς στρεβλὰς

(*) Ἡ διόσημος αὕτη Κυρία, ἦτις μεταβαίνει σχεδὸν κατ' ἔτος
ἀπὸ τὴν Νεάπολιν εἰς Παρισίους, τὸ μοναδικὸν ἴσως καὶ ἄξιον θέατρον
τῶν ἐνδόξων προτερημάτων, ἔγραψε μεταξὺ τῶν ἄλλων καὶ τὰ ἀκό-
λουθα· I. Traité sur les Moyens de faire concourir les fem-
mes au bonheur public et à leur propre bien-être. II. Sur
l'état actuel de la musique à Naples sur tout, parmi les
femmes. III. Essai philosophique sur l'éducation.

ιδέας ἀπὸ τὸ πνεῦμα, ὡς ἂν ἀπὸ παλίμψηστον; ἢ ἀπὸ
τῆν καρδίαν τὰ αἰσθήματα ὡς φυτὰ ἀκανθώδη καὶ
πλαθερὰ βλαττήσαντα μεταξὺ τοῦ καθροῦ σίτου;

Πρέπει ἄρα νὰ θησαυρίσῃ ἱκανὰς γνώσεις ἢ καλῶς
ἀναθεραμμένη νέα, ὡς ἐφόδιον τοῦ μέλλοντος βίου ἢ
Γεωγραφία, ἢ Ἀριθμητικὴ, ἢ Ἱστορία εἶναι ἐκ τῶν ὧν
οὐκ ἄνευ μαθημάτων· εἰς αὐτὰ δὲ πρέπει νὰ προσθέ-
σωμεν καὶ ἀπλὰς τῆς Φυσικῆς καὶ Χημείας ιδέας ὅσαι
ἔχουσι σχέσιν μὲ τὰ συχνότερον προσπίπτοντα ἐμπρο-
σθέν μας ἀντικείμενα.

Ἀλλὰ τὰ σπουδάσματα ταῦτα δὲν συμπληροῦσι τὴν
καλὴν τῶν κορασιῶν ἀνατροφήν· ἡ νέα οφείλει ὄχι ὀλι-
γώτερον νὰ γυμνασθῇ εἰς τὰ διάφορα χειροτεχνήματα,
καθὼς τὸ κέντημα, τὸ βράξιμον καὶ τὸ πλέξιμον· συμ-
φέρει δὲ ὁμοίως εἰς ἐκείνας, ὅσας ἡ τύχη ἐβόηθησε νὰ
θησαύρῃσιν ἐνταυτῷ καὶ εἰς τὰς Μούσας καὶ εἰς τὰς
χάριτας, ὁ χορὸς ὅστις ἔλασκει τὸ σῶμα, ἀναπτύσσει
τὰ μέλη, δίδει ρυθμὸν εἰς τὸ περιπάτημα καὶ εἰς
ὅλας ἀπλῶς τὰς κινήσεις, ὠφελεῖ πολὺ τὰς χλωρω-
τικὰς καὶ χοιραδικὰς νέας· εἶναι τὸ ἀθώτατον δια-
σπασμα ὄλων, καὶ τόσῳ συνήθης εἰς τὰς ἐσπερινὰς
συναναστροφὰς, ὥστε θεωρεῖται ὡς ἐν ἐκ τῶν πολλῶν
ἐλευθερίου καὶ πεφροντισμένης ἀγωγῆς στοιχείων· κατ'
ἐξοχὴν ὁμοῦς πρέπει νὰ διδάσκονται αἱ νέαι τὴν μου-
σικὴν· προικισμέναι ἀπὸ τὸν δημιουργὸν μὲ φωνὴν με-
λιχρὰν καὶ εὐπλάστον, ἔχουσι χρέος καὶ αὐτὴν νὰ
καταστήσωσι τελειωτέραν μὲ τὸ μέλος θέλουσι κατα-
θέλγει τοὺς θλιβομένους συμβίους των· τοῦ Δαβὶδ ἡ
ἁρμονικὴ λύρα διέλυσε τοῦ Σαοὺλ τὴν θαυυτάτην με-
λαγχολίαν· διὰ τῆς Μουσικῆς, κατὰ τὸν Ὁμηρον,
ἀπεκοίμησαν οἱ ἰατροὶ τοὺς σκληροὺς πόους τοὺς ὁποίους
ὑπέφερον ὁ δηγθεῖς Ὀδυσσεύς· διὰ τῆς μουσικῆς ὁ δοῦξ
τῆς Παναρίας Ἀλθέρτος κατεπράυνε τοὺς παροξυσμοὺς
τῆς ὑποχονδρίας του· τίποτε σχεδὸν δὲν δύναται νὰ
ἀντισταθῇ εἰς τὰ μαγευτικὰ θέλητρα τῆς μελωδίας,
μὲ αὐτὴν αἰσιρῆνες ἔσουρον τοὺς παραπλέοντας, καὶ
ὁ Ὁρέως, ὅστις ὀλίγον ἔλειψε νὰ ἀναβιβασθῇ ἀπὸ τὸν
Ἄδην εἰς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας τὴν ὠραίαν του Εὐρυδί-
κην, ἐτιθάσσευε τὰ θηρία καὶ ἐκίνησε τὰς ἄρῃς· δὲν γνω-
ρίζω πρᾶγμα, τὸ ὅποιον νὰ ἐξημερόνῃ καὶ σήμερον τοὺς
ἀγρίους λαοὺς, καθὼς ἄλλοτε τοὺς Ἀρκάδας, νὰ μα-
λάσῃ τόσον τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου, ἢ νὰ ἐμπνέῃ
γλυκύτερα συμπαθείας καὶ ἔρωτος καὶ μελαγχολίας
αἰσθήματα, ὅσον ἡ μουσικὴ· διὰ τοῦτο οἱ ἐμπειροκα-
λοὶ ἡμῶν πρόπατορες θεώρουν τὴν τέχνην ταύτην ὡς
ὠσιωδέστατον τῆς παιδομαθείας μέρος.

Ἄλλὰ καὶ περὶ ζωγραφίας τὴν αὐτὴν γνώμην εἴ-
χον, καὶ ὅλαι σχεδὸν αἱ πόλεις τὰ αὐτὰ περὶ αὐτῆς
ἐψήφισαν· ὅθεν αἱ ὠραῖαι τέχναι εἶχον φθάσει εἰς τό-
σον ἀμύην τελειότητος καὶ ἐγεννήθησαν εἰς τόσον μι-
κρὸν τόπον τόσοι ἐνδοξοὶ ζωγράφοι, ὁποῖος ὁ Πολύ-
γνωτος, ὁ Ζεῦξις, ὁ Τιμανθος, ὁ Πρωτογένης καὶ ὁ
Ἀπελλῆς.

Ἡ μουσικὴ καὶ ἡ ζωγραφία ἐνθουσιάζουσι σήμερον
ὁμοίως τὰς ἐλευθερίως ἀνατρεφόμενας νεάνιδας τῆς
Εὐρώπης, καὶ τιμῶνται δι' αὐτὰς κατ' ἀξίαν, ὥστε
εἶναι σπανιώτατον νὰ εὐρεθῇ μία ἐκ τούτων ἀνίδεος
τῆς μιᾶς, ἢ τῆς ἄλλης τέχνης.

Οφειλομεν ἄρα νὰ μιμηθῶμεν καὶ κατὰ τοῦτο τοὺς

ἐνδόξους ἡμῶν προγόνους, οἵτινες ἔδωκαν τὸ παράδει-
γμα τοῦ καλοῦ εἰς ὅλα τὰ εὐνομούμενα ἔθνη.

Προσφέρομεν πολλὴν τιμὴν καὶ ἐπαινοῦμεν ἀξίως
τὸν ἐκ Σπετζῶν Κύριον I . . . M . . . , ὅστις εὐ-
χαρίστως καὶ μετὰ προθυμίας ἐνέδωκε καὶ συγκατέ-
νευσε εἰς τὴν κλίσιν καὶ θέλησιν τῆς μεγαλητέρας
θυγατρὸς του, καὶ τὴν ἐπέμψεν εἰς Ῥώμην μὲ τὸν
θεῖόν της, διὰ νὰ τελειοποιηθῇ εἰς τὴν ὠραίαν τέχνην
τῆς ζωγραφικῆς. Φυσικὴν ἔχουσα κλίσιν ἡ ἀξιοτίμος
αὕτη νεάνις, ἐνθ' ἐποῦδασεν εἰς τὴν Φιλεκαπαιδευτι-
κὴν ἑταιρίαν τὴν Ἑλληνικὴν καὶ Γαλλικὴν Γλώσσας,
καὶ ἐδιδάχθη διάφορα χειροτεχνήματα. Ἡ Ἱχνογραφία
καὶ ἐπειτα ἡ Ζωγραφικὴ, τὴν ἐμάγευσαν καὶ ἀπεφά-
σισε ν' ἀφιερῶθῃ εἰς τὸ στάδιον αὐτό· οὐδεμία ἡ ἀμ-
φιβολία ὅτι θέλει ἐπιδώσῃ καὶ θέλει τιμῆσῃ τὴν πα-
τρίδα της καὶ τὴν οἰκογενειάν της. Ἔβθε καὶ ἄλλαι
νεάνιδές μας νὰ μιμηθῶσι τὸ παράδειγμα της εἰς δια-
φόρους ἄλλας ἐπιστήμας καὶ νὰ ἐμπνευσθῶσιν οἱ γονεῖς
των ἀπὸ τῆς φιλοτιμίας τὸ αἶσθημα διὰ νὰ συγκατα-
νεύουν εἰς τὰς δικαίας καὶ ὀρθὰς αἰτήσεις τῶν τέκνων
των. Αἱ Ἑλληνίδες ἔχουσι εὐφυίαν καὶ κλίσιν εἰς τὰ
καλὰ αὐτόματον. Ὅθεν θέλουσι φιλοτιμηθῆ νὰ μὴ φα-
νῶσι κατώτεραι παρὰ τοὺς ἀνδρας εἰς τὴν παιδείαν,
ὅταν λάβωσι τὴν αὐτὴν ἐπιμέλειαν. Γνωρίζομεν τινὰς
τόσῳ μᾶλλον ἀξιεπαίτους διὰ τῆς συναναστροφῆς αὐ-
τῶν τὰ θέλητρα, ὅσω κατώρθωσαν αὐτοδίδακτοι
σχεδὸν νὰ μάθωσι πολλὰ πράγματα εἰς τοὺς κόλπους
αὐτοῦς τῆς πατρίδος καὶ μεταξὺ δεινῶν περιστάσεων.

Ἑλλήνες γονεῖς! τὰ τέκνα σας ὀλίγην χάριν θέλουσι
σᾶς ἔχει, διότι τὰ ἐφέρατε εἰς τὸν πολυώδυνον καὶ
πρόσκαιρον αὐτὸν κόσμον· ἀλλὰ θέλουσιν εὐγνωμονεῖ
διὰ βίου, ἂν δώσῃτε εἰς αὐτὰ ἀνατροφήν ἀνάλογον
μὲ τὴν κατάστασιν σας. Μόνη ἡ περὶ τοῦτο ἐπιμέ-
λεια γεννᾷ τὴν ἀγάπην καὶ τὸ σέβας εἰς τὰς ψυχὰς
των. Ἡ ὀρθὴ ἀγωγή ἔχει σκοπὸν νὰ μορφώσῃ τὸ σῶ-
μα, νὰ προικίσῃ μὲ ἐνάρετα αἰσθήματα τὴν καρδίαν
καὶ μὲ γνώσεις τὸ πνεῦμα. Ἀπὸ τὴν ἁρμονίαν τῶν
παιδῶν τούτων πραγμάτων συνίσταται κυρίως ἡ ἀλη-
θὴς παιδεία ἣτις πρέπει νὰ διδάσῃ τοὺς μὲν πλου-
σίους πῶς νὰ διοικῶσιν ὠφελίμως τὰ χρήματά των,
ὡς καλοὶ τοῦ πλοῦτου ταμίαι, τοὺς δὲ ἐνδεεῖς πῶς
νὰ ὑποφέρωσιν ἀγογγύστως τῆς δυστυχίας καὶ τῶν
ἀνθρωπίνων κακῶν τὸ θάρος. Πρὸς ὅλους δὲ νὰ χρη-
σιμεύσωσι, καθόσον δύνανται, εἰς τὴν κοινωνίαν καὶ
εἰς τὴν πατρίδα. H.

ΠΟΙΚΙΛΑ.

ΕΙΚΟΝΕΣ ΤΟΥ ΔΙΑΒΟΛΟΥ.

Εἰς τὰ διάφορα μνημεῖα τοῦ μεσαιῶνος οἱ χριστια-
νοὶ λιθοξόοι ἀπεικόνισαν πολλάκις τὸν διάβολον. Αἱ
εἰκόνας αὐτοῦ διαφέρουσιν ἐπαισθητῶς κατὰ τε τοὺς
τόπους καὶ τὰς ἐποχὰς· καὶ πρὶν ἢ τῷ προσαρτήσωσιν
τὸ κέρκος, τὰ κέρατα καὶ τοὺς διχαλοτούς πόδας, τὸν
ὑπέβαλον εἰς πολλὰς ἄλλας μεταμορφώσεις. Αἱ ἀρ-
χαίτεροι μικρογραφία καὶ ἰδίως τὰ διπτυχα τῆς
ἔκτης καὶ τῆς ἑβδόμης ἑκατονταετηρίδος, παρρησιῶσιν
αὐτὸν ὡς ἄνδρα γενειώτην, γρυκομήτην καὶ ἔχοντα

στόμα πλατύτατον. Ο τύπος τῆς μορφῆς αὐτοῦ ὁμοιάζει πολλαχῶς τὸν τῆς κεφαλῆς τοῦ Πανός. Δὲν εἶναι οὐδαμῶς ἀπίθανον ὥστε οἱ πρῶτοι χριστιανοί, διὰ τὴν ἐμπνεύσειν εἰς τοὺς νεοφωτιστοὺς πλείοτερον διὰ τὴν θρησκείαν, ἢν προϋτίθοντο νὰ καταστρέψωσι τρέμον, ἀπέδωσαν εἰς τὸν ἐχθρὸν τοῦ ἀνθρώπου τὴν μορφήν μιᾶς τῶν θεοτήτων τῆς εἰδωλολατρείας.

Ἐνίοτε ὁ διάβολος κρατεῖ ποτήριον ἢ θήλην διασπείρων τὰ ἐν αὐτοῖς. Ἡ ἀλληγορία αὕτη ἐλήφθη εσβαίως ἀπὸ τὸν μύθον τῆς Πανδιώρας, ἵνα ἀποδώσωσιν εἰς αὐτὸν τὴν ἀρχὴν τοῦ κακοῦ. Μέχρις δὲν ἔχει οὔτε κέρατα οὔτε κέρκος· καὶ ἡ τοιαύτη εἰκὼν αὐτοῦ εἶν' ἀρχαία.

Ἀκολούθως ἡ ἀνθρώπινος μορφή του ἠλλοιώθη κατ' ὀλίγον, καὶ πρέπει νὰ εἰκάσωμεν ὅτι ἡ μετὰ τῶν Ἀράβων καὶ τῶν Περσῶν κοινωνία τῶν χριστιανῶν ἔσχεν ἐπιρροήν τινα ὥστε νὰ ἐπιφέρῃ τὸ τοιοῦτον ἀποτέλεσμα· ἀπέδωσαν εἰς αὐτὸν τὰς ιδιότητες τῶν Ἀφρίτων καὶ τῶν Λίβων (θεοτήτων τῶν Ἀσιανῶν) καὶ ἀπάντων τῶν τεράτων ὅσα ἐδημιούργησεν ἡ ἀσιατικὴ φαντασία· καὶ ὅμως αἱ τοιαῦται μεταβολαὶ δὲν ἔγινον τόσον ταχέως. Δὲν ἔλαβεν ὅλους τοὺς τρομεροὺς τούτους καλλωπισμοὺς· εἰμὴ ἀλληλοδιαδόχως, καὶ μόλις μετὰ τινα καιρὸν τῆς πρώτης σταυροφορίας ὁ διάβολος κατέστη ὀριστικῶς τέρας.

Ἡ ἀρχαιότερα εἰκὼν τοῦ διαβόλου ἐν ἧ φάνεται ἡ ἀρχὴ τῆς μεταμορφώσεώς του, μεταβαλλομένης εἰς σχῆμα ζώου, ὑπάρχει εἰς παλαιὸν τι Συζωνικὸν ἐκκλησιαστικὸν βιβλίον τῆς βοληλικῆς βιβλιοθήκης τῆς Ὀξφόρδης. Τὸ βιβλίον τοῦτο θεωρεῖται ὡς ἀνήκον εἰς τὴν δεκάτην ἑκατονταετηρίδα. Ὁ σατὰν ἔχει πτέρυγας, κέρατα καὶ ἐνίοτε μάλιστα κέρκος κυνός, καὶ ὄνυχας εἰς τοὺς πόδας. Ἄλλως τε τὸ σῶμά του δὲν εἶναι δύσμορφον, τουλάχιστον ὁ ἀπειροπαθέμενος αὐτὸ δὲν τὸ παριστᾷ τοιοῦτον. Ἰπάρχουσι πολλὰ ἔτι τοιαῦτα προσαρτήματα, ὡς κέρατα, κέρκος κλ. κεφαλαὶ καὶ σῶματα ζώων, ὡς τὸν παρίστανον αὐτὸν περὶ τὰ τέλη τῆς δωδεκάτης καὶ τῆς δεκάτης τρίτης ἑκατονταετηρίδος.

Γενικῶς τὰς εἰκόνας ὅσαι παριστῶσι τὸν διάβολον ὑπὸ τὴν μορφήν ὄντος δυσμόρφου καὶ τρομεροῦ μὲν, ἔχοντος ὅμως μορφήν ἀνθρώπινον, ὀρεῖλομεν νὰ τὰς θεωρῶμεν προγενεστέρας τῆς δωδεκάτης ἑκατονταετηρίδος. Ἀπὸ τὰ μέσα δὲ τῆς δωδεκάτης παριστάνεται συνήθως ὡς τέρας ἔχον τὰ μέλη διαφόρων φρικωδῶν ζώων.

ΤΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΤΩΝ ΠΡΟΞΕΝΕΙΩΝ.

Ἐν Εὐρώπῃ καὶ Ἰδίως ἐν Γαλλίᾳ, ὡς γνωστὸν, ὑπάρχουσι καταστήματα παντοίας βιομηχανίας, μεταξὺ δὲ αὐτῶν τὸ περιεργώτερον εἶναι τὸ τοῦ Κ. Φουά, ὅστις, δημοσιεύει τὰς εἰδοποιήσεις του δι' ὅλων τῶν Γαλλικῶν ἡμερηίδων. Κατὰ τὸ λέγειν τῶν Γάλλων, ὁ Κ. Φουά, εἶναι ἡ ὑπανδρεία ἐνσαρκωμένη, ἐὰν αὕτη δὲν ἤθελεν ἐφευρεθῆ ἀπὸ τοὺς χρόνους τοῦ Ἀδάμ καὶ τῆς Εὐας καὶ δὲν ἤθελεν ὑπάρχει, ὁ Κ. Φουά ἤθελε εσβαίως ἐφευρεῖ αὐτήν. Ὁ κύριος οὗτος ἔχει ἐντὸς τοῦ χαρτοφυλακίου του φερτιὸν ὀλόκληρον νυμφῶν, παρθένων καὶ χηρῶν, μελαγχρινῶν ὠρῶν καὶ ζευθῶν ἀσυγκρίτων καὶ ἐν ἐνὶ παντὸς χρώματος καὶ πάσης

ποιότητος, καὶ προσέτι πάσης ἡλικίας· ὥστε πᾶς τις δύναται νὰ εὕρῃ σύζυγον τῆς ἀρεσκείας του.

Ἀλλὰ παρ' ὀλίγον ἔλλειψε τὸ εὐεργητικὸν τοῦτο κατάστημα νὰ καταστρέψῃ ἐσχάτως κηκὸς τις γαμβρός. Διὰ τῆς μεσιτείας αὐτοῦ, συνεζεύχθη κύριός τις, καὶ φρίνεται ὅτι οἱ νέοι σύζυγοι ἤρμοζαν ὁ εἰς πρὸς τὸν ἄλλον, διότι κατὰ τὴν παροιμίαν, ἀν δὲν ἐταίριαζαν, δὲν ἐσυμπθερίαζαν. Ἀλλ' ὡς ἐδῶ δὲν ἐτελείωσεν ὁ γάμος. Ὁ Κ. Φουά ἦτον ἐπόμενον νὰ παρουσιάσῃ τὸν λογαριασμὸν του δι' οὐ ἐξήτει 600 φράγκα δι' ἐξοδα προμνηθείας μιᾶς καλῆς σύζυγου· ἀλλ' ὁ νεόνυμφος Κύριος ἐκτιμῶν, ὅτι ὁ θησαυρὸς τὸν ὅποιον τῷ ἐπρομήθευσεν ὁ Κ. Φουά ἦτον ἀνεκτίμητος δὲν ἠέλησε νὰ πληρώσῃ τὴν ζητουμένην τιμὴν. Ἡ ὑπόθεσις εἰσήχθη εἰς τὰ δικαστήρια, ἀλλ' ὦ! τῆς τρομερᾶς ἀδικίας, ὁ Κ. Φουά ἔχασεν αὐτήν. . . .

Καὶ εσβαίως ὁ Κ. Φουά ἤθελεν ἐγκαταλείψει τὴν ἐπιτήμην του, ἀν δὲν ἐσκέπτετο, ὅτι αὐτὸς εἶναι πρόνοια τοσοῦτων μετὰ δυσκολίας δυναμένων νὰ ὑπανδρευθῶσι κορασίων καὶ χηρῶν, τοσοῦτων λεόντων ἀχρημάτων καὶ ὑπαλλήλων ἀνευ θέσεων, εἰς οὓς ἡ ὑπανδρεία εἶναι ἡ τελευταία τῆς σωτηρίας των ἀγκυρα. Εἰς τὰς φιλανθρωπίας ὅθεν αὐτὰς σκέψεις ἐνδοῦς, δὲν διέλυσε τὸ κατάστημά του.

— Ὁ ἀριθμὸς 7 καὶ 14. — Οἱ παλαιοὶ ἠρίθμουν 7 πλανήτας, 7 ἀρχικά χρώματα, 7 ὄσμάς καὶ ἔπειτα 7 θαύματα, 7 σοφοὺς τῆς Ἑλλάδος καὶ 7 ἀγῶνας κυκλικούς, 7 ἦσαν οἱ ἐπὶ Θήβας στρατηγοί. Σχεδὸν ἅπαντα τὰ ἔθνη διήρσαν τὸν χρόνον εἰς περιόδους, 7 ἡμερῶν, καὶ 7 ἦσαν αἱ ἡμέραι τῆς Δημιουργίας, ἡ μουσικὴ ἔχει 7 φωνάς, καὶ πολλὸν χρόνον ἐγνωρίζοντο 7 μόνον μέταλλα.

Ὡς πρὸς τὰ θρησκευτικὰ, ὁ ἀριθμὸς 7 ἦτον ὁ ἐξάρχων ἀριθμὸς τῆς εἰδωλολατρείας, καὶ οἱ Ἕλληνας ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἔθνον 7 θυσίας. Ὁ ἀριθμὸς 7 εὐρίσκεται συνεχῶς καὶ εἰς τὰς γραφάς, ὡς αἱ 7 ἐκκλησίαι, αἱ 7 λυχναί, αἱ 7 χεῖρες τοῦ χρυσοῦ λυχνοστάτου, αἱ 7 λαμπάδες, οἱ 7 ἀστέρες, αἱ 7 σφραγίδες, οἱ 7 ἄγγελοι, αἱ 7 σάλπιγγες, αἱ 7 πλῆγαι τοῦ Φαραῶ, οἱ 7 δράκοντες καὶ τὰ 7 διαδῆματά των κλπ.

Ὁ δὲ ἀριθμὸς 14 κατέχει πολὺ μέρος εἰς τὴν ἱστορίαν Ἑρρίκου τοῦ Δ'. Ὁ βασιλεὺς οὗτος ἐγεννήθη τὴν 14 Δεκεμβρίου 14 αἰῶνα καὶ 14 δεκάδας καὶ ἔτη Μ. Χ. ἀπέθανε τὴν 14 Μαΐου καὶ τὸ ὄνομά του σύγκαίται ἐκ 14 στοιχείων (Henri de Bourbon), ἔζησε τετρακίς 14 ἔτη, τετρακίς 14 ἡμέρας καὶ 14 ἔβδομάδας, ἦτο βασιλεὺς τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Νοβάρης τρίς 14 ἔτη κλπ. Ἀλλὰ ὁ ἀριθμὸς 14 σημαντικὴν ἐπίσης θέσιν κατέχει καὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν ἀπογόνων του· ὁ υἱὸς αὐτοῦ Λουδοβίκος ΙΓ' ἀπέθανε ν ὡς ὁ πατὴρ του τὴν 14 Μαΐου, ἦτο 14 ἐτῶν, ὅταν συνεκάλεσε τὴν γενικὴν συνέλευσιν τοῦ 1614. Ὁ μεγαλύτερος βασιλεὺς ἐκ τῆς γενεᾶς τοῦ Ἑρρίκου Δ' ἦτον ὁ 14^{ος} βασιλεὺς τῆς Γαλλίας καὶ 14^{ος} τὸ ὄνομα· ὁ Λουδοβίκος ὁ ΙΔ' ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον τὸ 1643 ἔτος ἀπέθανε τὸ 1715 καὶ 77 ἔτη, συναπτόμενοι δὲ οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι ἀποτελεῖ 14. Ἡ ἐπανόρθωσις τέλος τῶν Βουρβόνων ἐγένετο εἰς τὰ 1814 καὶ ὁ ἀριθμὸς οὗτος συναπτόμενος ἀποτελεῖ 14.